विषयसुचि

क. App Usage (एप युसेज) नामक एप प्रयोग गरेर ट्याबलेट प्रयोग सम्बन्धि डाटा पठाउने तरिका (१-११)

ख. Victron Connect (भिक्ट्रन कनेक्ट) नामक एप प्रयोग गरेर सोलार सम्बन्धि जानकारी पठाउने तरिका (१२-२८)

१) "Victron Connect" एप्प इन्स्टल गर्ने तरिका
२) "Victron Connect" बाट सोलार डाटा पठाउने

ग. ODK Collect (ओ.डी.के. कलेक्ट) नामक एप बाट फारामहरू भर्ने तरिका (२९-३४)

घ. गुगल सिट प्रयोग गरेर हब प्रयोगकर्ताहरूको हाजिरी राख्ने तरिका (३५ - ४२)

ङ. गुगल मिट प्रयोग गर्ने तरिका (४३-४४)

च. हबको ट्याबलेटमा रहेका विभिन्न एपहरूको जानकारी (४५-५८)

छ. हबको बिधुतिय प्रणाली को जानकारी (५९-६१)

१) विविध शब्दावलीहरू को परिचय

ज) विधुतिय परिपथ तथा सर्किटको रेखाचित्र (६२)

झ) बिधुतिय परिपथमा देखिन सक्ने केहि सम्भावित समस्या र तिनका समाधानका उपायहरू (६३-७२)

१) LOOSE WIRE (लुज वायर) [खुकुलो तार]
२) Open Circuit (ओपन सर्किट) [खुल्ला बिधुतिय परिपथ]
३) Short Circuit - सर्ट सर्किट
४) एम.पी.पी.टि(MPPT) को एल.इ.डी (LED) बत्तिको संकेतहरू

ञ) सोलार को भोल्टेज जाँच गर्ने तरिका (७३-७६)

ट) ब्याट्रिको भोल्टेज जाँच गर्ने तरिका (७७-७९)

ठ) लोडको भोल्टेज जाँच गर्ने तरिका (८०-८१)

ड) इन्टरनेटको समस्या र समाधानहरू (८२-८९)

१) इन्टरनेटको गति (ढिलो चलिराखेको छ कि छिटो) कसरि थाहा पाउने ?
२) राउटर को बत्तिको संकेत
३)इन्टरनेट सेवा प्रदानगर्ने संस्थाको समस्या

ढ) हबमा चट्याङ परिसके पछि के गर्ने ? (९०-९६)

१) हबमा बत्ति आइराछ की छैन हेर्ने।
२) धेरै जलिरहने ठाउमा पहिले हेर्ने। धेरै जलिरहने ठाउहरु निम्नानुसार छन्:

- Surge Protector
- एस पी डी (SPD)
- राउटर (Router)
- एम पी पी टि (MPPT)
- एम सी वि (MCB)
- एन्टिना (Antenna)
- टर्मिनल ब्लक (Terminal Block)

क. App Usage (एप युसेज) नामक एप प्रयोग गरेर ट्याबलेट प्रयोग सम्बन्धि डाटा पठाउने तरिका

- यो एपको नाम **"App Usage"(एप युसेज)** हो। यो एप लाई तपाईंको समुदायमा रहेको ट्याब्लेटहरु के कतिको प्रयोग भैरहेको छ भन्ने जानकारी लिन प्रयोग गर्न सकिन्छ । तपाईँको समुदायमा रहेको ट्याबलेटहरूमा कुन एप कति समयसम्म चलाइएको छ भन्ने जानकारी यस एप मार्फत लिन सकिनेछ।
- दिनमा कति घण्टा मोबाइल वा ट्याब्लेट चलाईएको छ ।
- कुन कुन एप धेरै समय चलाइएको छ र कुन एप कम समय चलाइएको छ लगायतका कुराहरू यो एप द्वारा थाहा पाउन सकिन्छ ।
- तपाईं अर्थात हबको सि.एस.ओ. [CSO] ले हबमा रहेको ट्याबलेटमा रहेको App Usage नामक एप प्रयोग गरेर हरेक महिनाको **१५ तारिख** र **अन्तिम दिन**मा डाटा पठाउनु पर्ने हुन्छ।
- यो एप कसरि प्रयोग गर्न भन्ने बारे जान्न तलको प्रक्रियाहरु हेर्नुहोस्।

१)

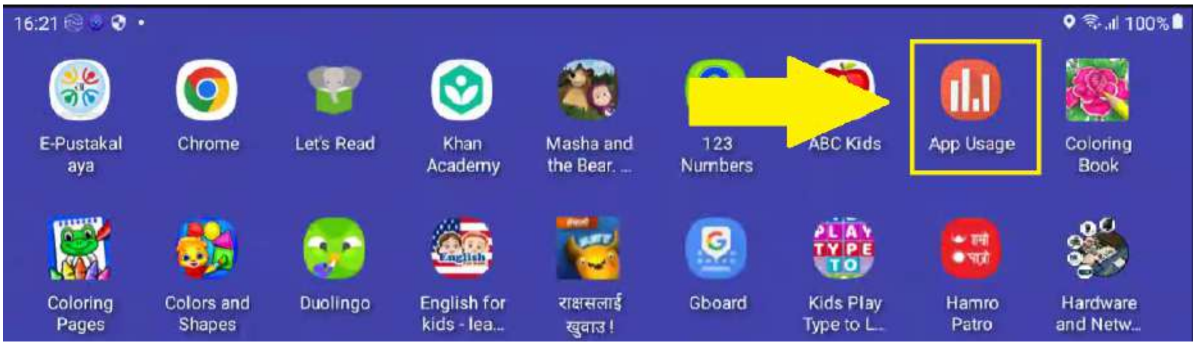

- तपाईंहरुले ट्याब्लेटमा "App Usage" (एप युसेज) खोज्नुहोस् र उक्त चित्रमा थिची त्यो एपलाई खोल्नुहोस् ।

<table>
<tr><td>१.१)</td><td>२)</td></tr>
<tr><td>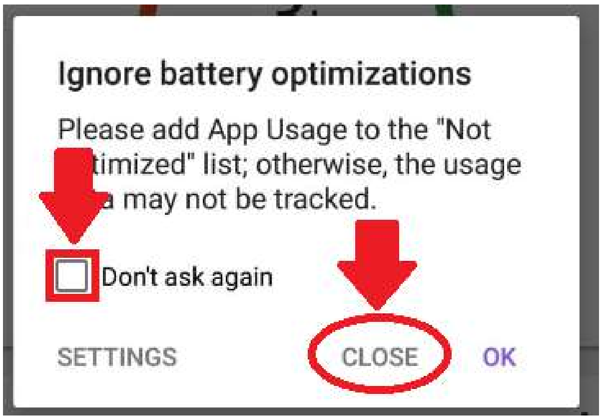
</td><td>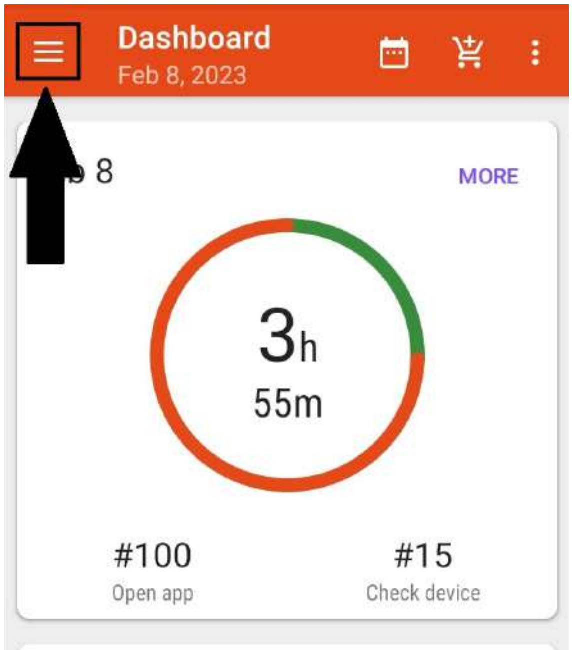
</td></tr>
<tr><td>➔ यदि एप खोल्दा यस्तो खालको मेसेज आयो भने
➔ “Don’t ask again” मतलब “फेरी न सोध” को बक्समा थिच्नुहोस् र "CLOSE" (क्लोज) मतलब "बन्द” लेखेको ठाउँमा थिच्नुहोस्।</td><td>➔ एप खुलेपछि यस्तो होम स्क्रिन आउँछ।
➔ माथिल्लो भागको बायाँपट्टिको तिनओटा सेतो रेखा भएको ठाउँमा थिच्नुहोस् । त्यो तिनओटा रेखा/लाइनको चित्रले “Menu” (मेनु) जनाउँछ।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>३)</td><td></td></tr>
<tr><td>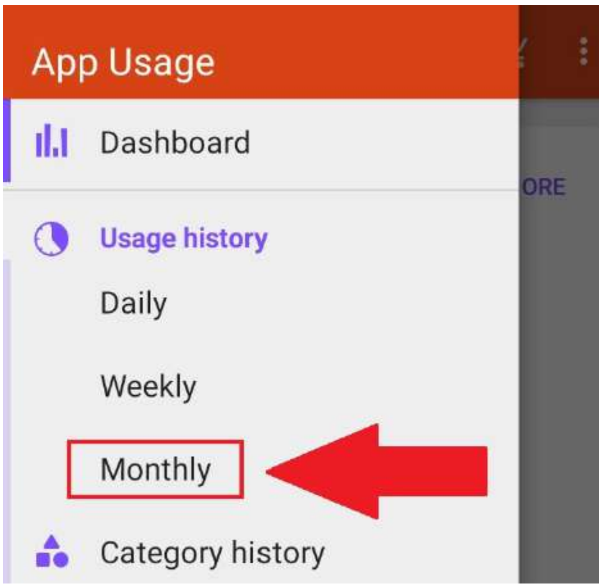
</td><td>➔ “Menu” (मेनु) खुलेपछि “Monthly” लेखेको ठाउँमा थिच्नुहोस्। “Monthly” को मतलब “मासिक” हुन्छ ।</td></tr>
</table>

४)

➔ अब “Usage history” को स्क्रिनमा माथिल्लो भागको दायाँ पट्टि भएको ३ वटा सेतो थोप्लो मा थिच्नुहोस् । यसले विकल्पहरु निकाल्छ ।

५)

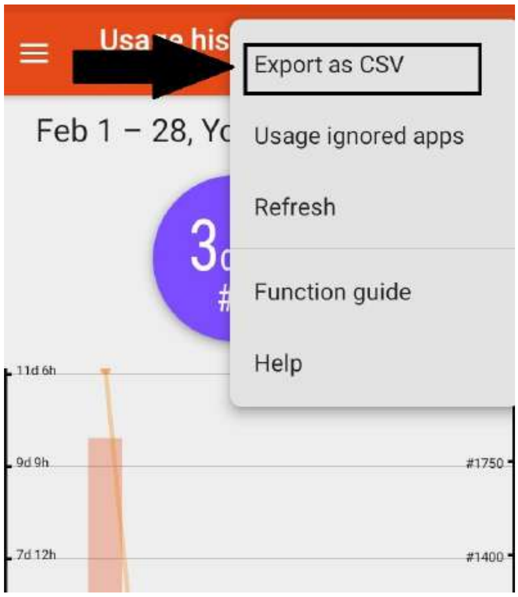

➔ निक्लेको विकल्प हरु बाट तपाइले **“Export as CSV” (एक्सपोर्ट एज सी.एस.भी)** लेखेको ठाउँ मा थिच्नुहोस् ।

६)

➔ अब तपाईं “Export as CSV” लेखिएको स्क्रिन मा पुग्नुहुन्छ ।

➔ यहाँ तपाईंले **“Begin” (बिगिन)** देख्न सक्नुहुन्छ जसको अर्थ सुरुवात हो र अर्को तर्फ **“End” (इन्ड)** देख्न सक्नु हुन्छ जसको अर्थ अन्त्य हो ।

➔ **“Begin”(बिगिन) र “End” (इन्ड)** मा त्यस दिनको मिति (महिना, तारिख र वर्ष)लेखिएको हुन्छ ।

७)

➔ बिचको **"Begin"** मा त्यहाँ दाया तिर आजको तारिख/मिति दिईएको हुन्छ, त्यहाँ थिच्नुहोस्। त्यहाँ थिचिसके पछि पात्रो खुल्छ।

८)

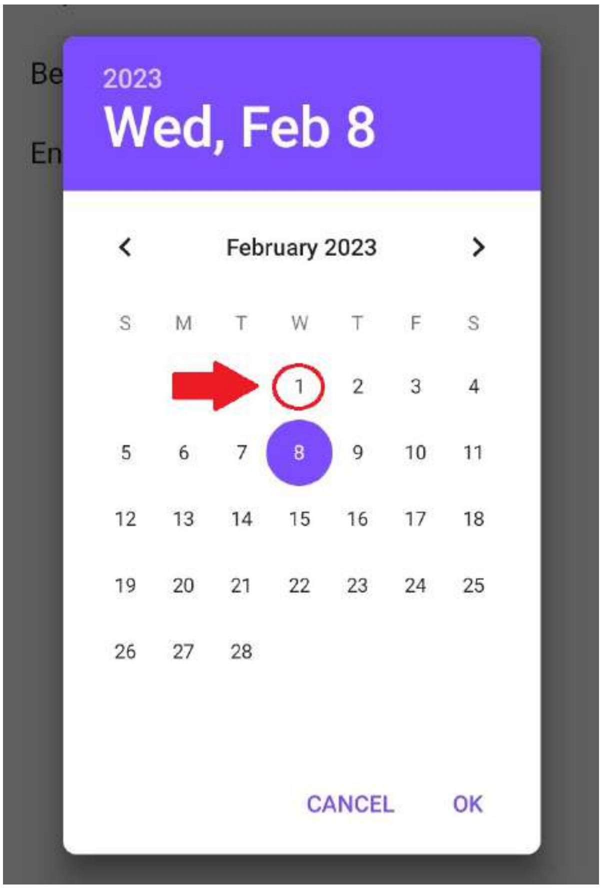

➔ पात्रोमा जहिले पनि आजको मिति मा निलो गोलो लागेको हुन्छ। तपाईंले महिनाको सुरुवात मतलब **१ (एक)** तारिखमा थिच्नुहोस।

९)

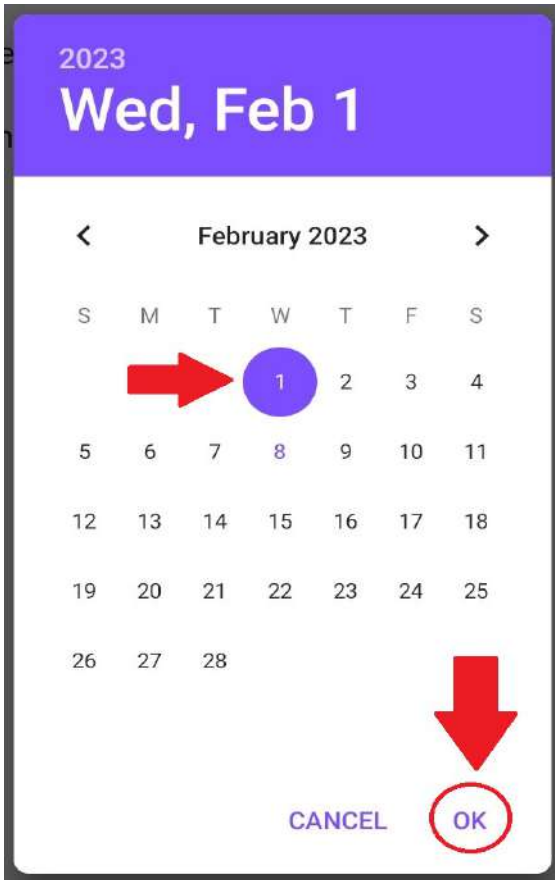

➔ एक तारिकमा थिच्नु भएपछि त्यहाँ निलो गोलो आउँछ। त्यसपछि तल पट्टिको **"OK"** मा थिच्नुहोस्।

१०)

- ➔ अब **“Begin”(बिगिन) को** दायाँपट्टि को तारिख मिलेको छ कि छैन एक चोटी जाच्नुहोस् ।
- ➔ यस महिनाको **१ (एक)** तारिख लेखेको हुनुपर्छ ।
- ➔ यदि एक तारिख देखिएको छैन भने **“७” नम्बर** देखि फेरी प्रक्रिया दोहोराउनुहोस् ।
- ➔ यदि मिलेको छ भने प्रक्रिया **नम्बर ११)** तिर लाग्नुहोस ।

११)

- ➔ अब तलको **“OK” (ओ.के)** लेखेको बटनमा थिच्नुहोस् ।

११.१)

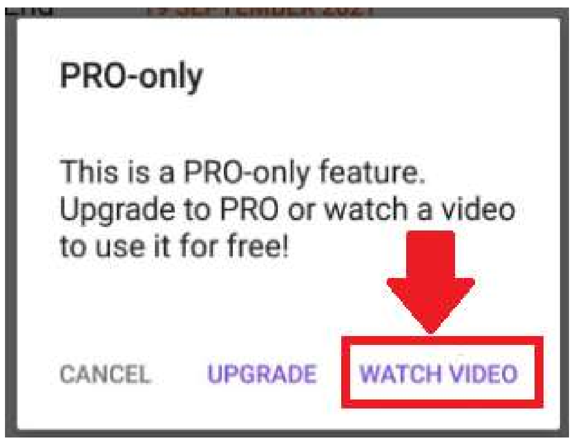

- ➔ कहिले काही **“OK” (ओ.के)** थिचिसकेपछि यस्तो खालको मेसेज आउन सक्छ ।
- ➔ यो मेसेज बिज्ञापन हेर्नको लागि हो । यस्तो मेसेज आयो भने तपाइले **“WATCH VIDEO” (वाच भीडियो)** मा थिच्नुहोस् ।
- ➔ त्यसपछि बिज्ञापनको भीडीयो सुरु हुन्छ । ३०-४० सेकन्ड पछि **“X” वा “CLOSE” (क्लोज)** लेखेको ठाउँ खोज्नुहोस र थिच्नुहोस ।

<table>
<tr><td>१२)</td><td>१३)</td></tr>
<tr><td>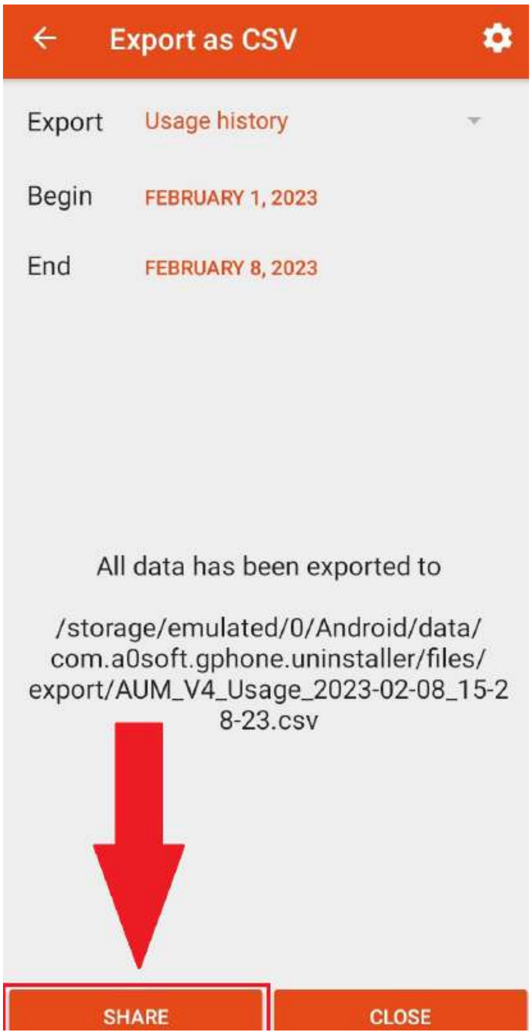
</td><td>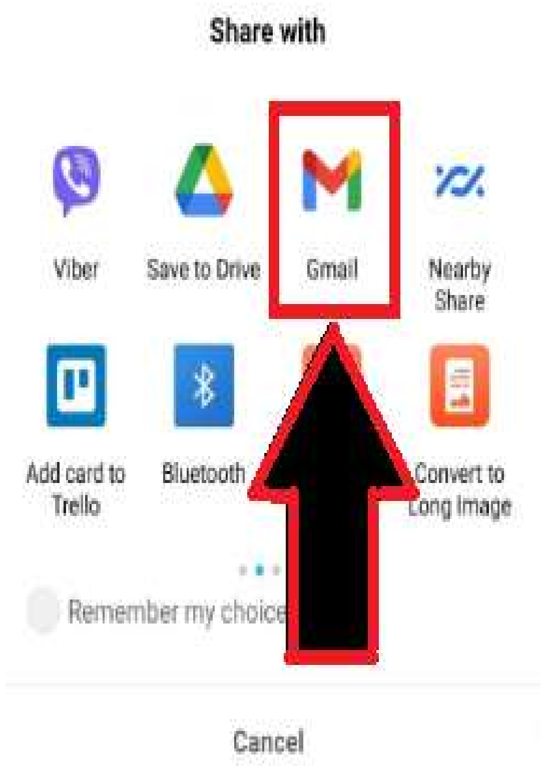
</td></tr>
<tr><td>➔ अब तलपट्टि “SHARE” (शेयर) लेखेको बटनमा थिच्नुहोस् । यसले डाटा पठाउने विकल्पहरु देखाउँछ ।</td><td>➔ विकल्पहरु बाट तपाईंले खाम जस्तो चित्र भएको “Gmail”(जी-मेल) मा थिच्नुहोस । त्यसपछि जी-मेल एप खुल्छ ।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>१४)</td><td>१५)</td></tr>
<tr><td>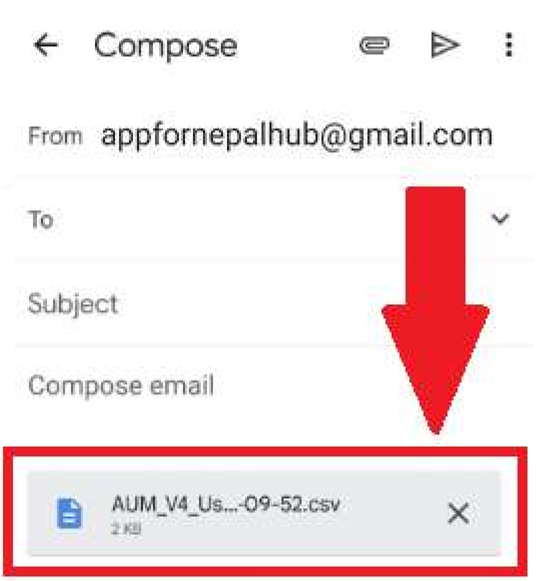
</td><td>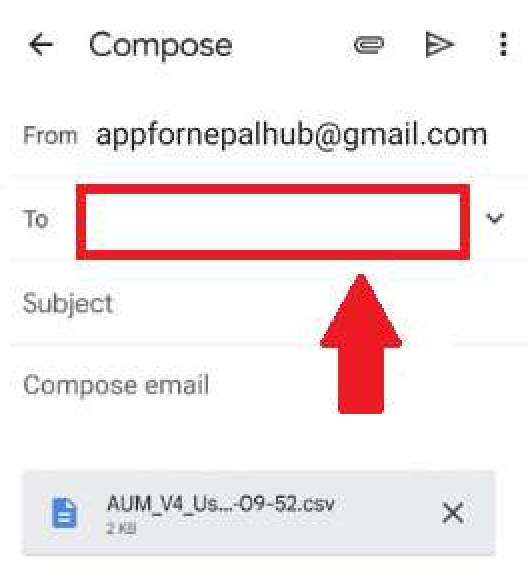
</td></tr>
<tr><td>➔ तल चित्रमा देखाएको जस्तो फाइल(FILE) छ कि छैन हेर्नुहोस।
➔ यदि छैन भने फेरी ३ नम्बर देखि सुरु गर्नपर्ने हुन्छ। यदि छ भने नम्बर १५ मा जानुहोस्।</td><td>➔ अब “To” (टु) को दाया पट्टिको खालि ठाउँमा थिच्नुहोस्। त्यहाँ अब एउटा निलो रङ्गको लट्ठी जस्तो पिल पिल गर्न थाल्छ। यसको मतलब अब तपाईंले टाइप गर्न सक्नुहुन्छ भन्ने हो।
➔ यसै साथ मोबाइल वा ट्याब्लेटको किबोर्ड पनि खुल्छ।</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
</table>

१६)	
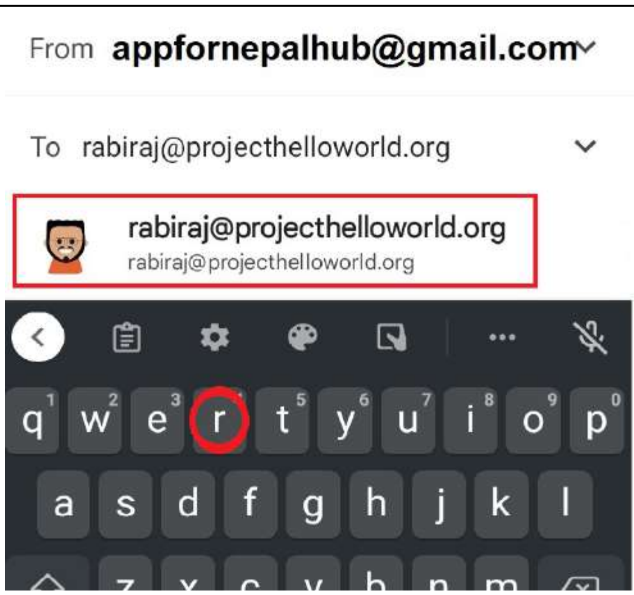	➔ " **To" (टु)** मा तपाईँले जसलाई पठाउन खोज्नु भएको हो त्यस ईमेल एड्रेस / ठेगाना टाइप गर्नुपर्दछ। ➔ तपाईँले अब किबोर्डमा **"r "(आर)** टाइप गर्नुहोस्। त्यसपछि **"rabiraj@projecthelloworld"** को कार्टुन सहित को चित्र देखाउछ त्यहाँ थिच्नुहोस् ➔ यदि नदेखाएमा rabiraj@projecthelloworld.org टाइप गर्नुहोस् ।

१७)	१८)
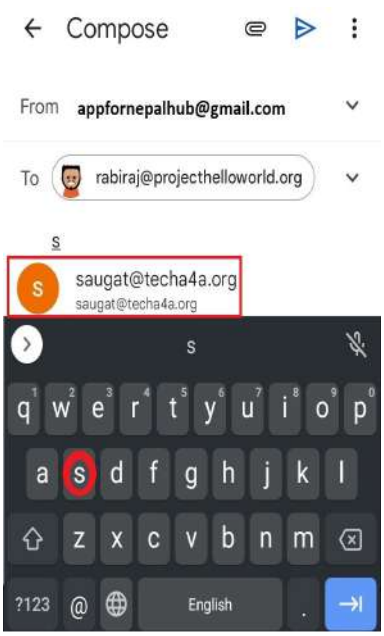	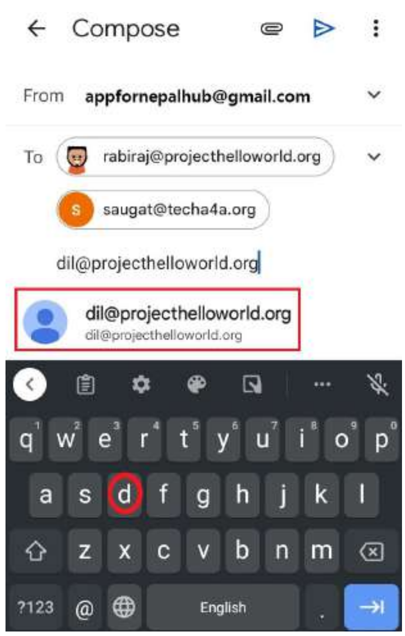
➔ अब किबोर्डमा **"s" (एस)** टाइप गर्नुहोस्। "**saugat@projecthelloworld.org**" भनेर विकल्प आउँछ त्यसमा थिच्नुहोस अथवा saugat@projecthelloworld.org टाइप गर्नुहोस्।	➔ अब किबोर्डमा **"d" (डी)** टाइप गर्नुहोस्। त्यसपछि **"dil@projecthelloworld.org"** भनेर विकल्प आउँछ त्यसमा थिच्नुहोस् वा टाइप गर्नुहोस् ।

१९)	२०)
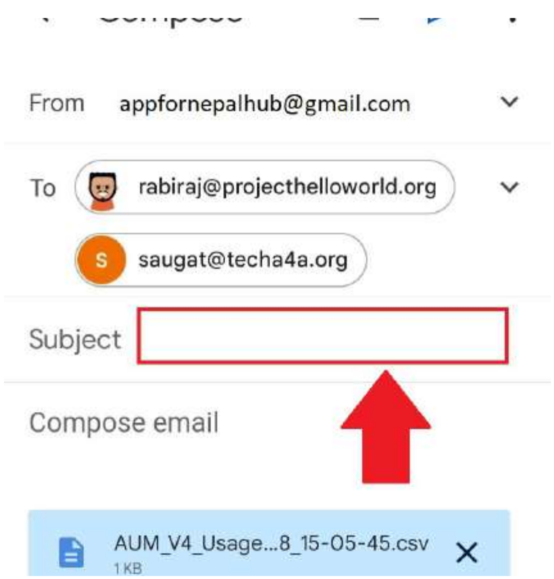	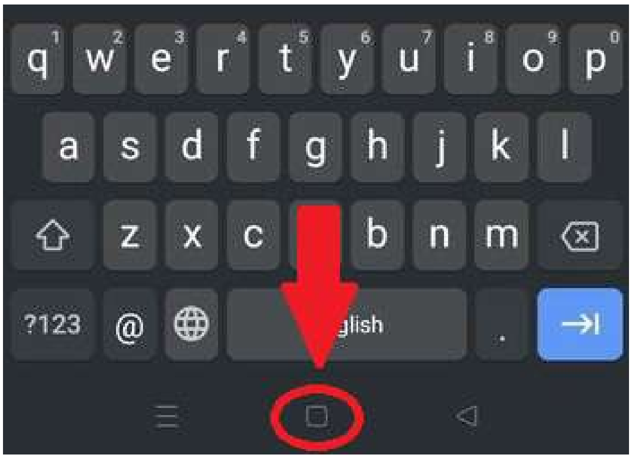
➔ अब **“Subject” (सब्जेक्ट)** मा थिच्नुहोस्। सब्जेक्ट को अर्थ बिषय हो। ➔ अब किबोर्ड खुलेपछि त्यहाँ तपाईंले **ट्याबको नाम** र **अहिलेको महिना** टाइप गर्नुहोस्। ➔ यदि तपाईंलाई ट्याबको नाम थाहा छैन भने “**नम्बर २०**” को प्रक्रिया हेर्नुहोस्। ➔ यदि ट्याबको नाम थाहा छ भने **नम्बर २४** को प्रक्रिया मा जानुहोस्।	➔ ट्याबको नाम थाहा पाउन पहिला सुरु तलको बीचको होम बटन थिच्नुहोस्। ➔ यसले तपाईंलाई सुरुवातको होम स्क्रिन देखाउँछ।

२१)	२२)
	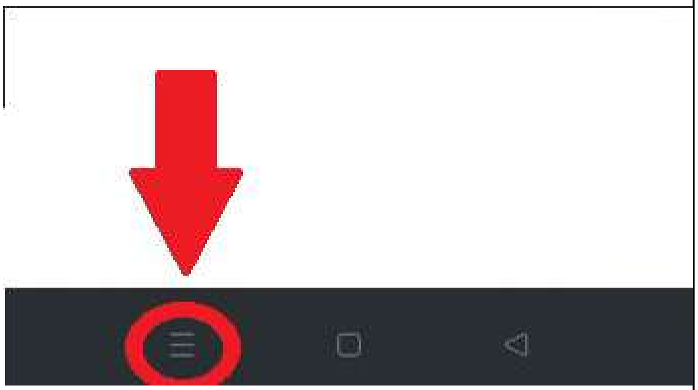
होम स्क्रिनमा पुगिसकेपछि तलको बायाँ तिर हेर्नु त्यहाँ तपाईंको ट्याबको नाम हुन्छ । ट्याबको नाम तपाईंको हब को ठेगाना र एउटा नम्बर जोडेर बनेको हुन्छ । यो नम्बर तपाईंले याद गर्नुहोस् । यहि नाम नै तपाईंले **जी-मेल** मा टाइप गर्नुपर्ने हुन्छ ।	तपाईंले अब ट्याबको नाम याद गरेपछि तल बायाँ पट्टिको ३ ओटा रेखा भएको बटन खोज्नुहोस र थिच्नुहोस् । यो बटनले तपाईंले यो भन्दा अगाडी खोलेको सबै एपहरुको समुह देखाउँछ ।

२३)	
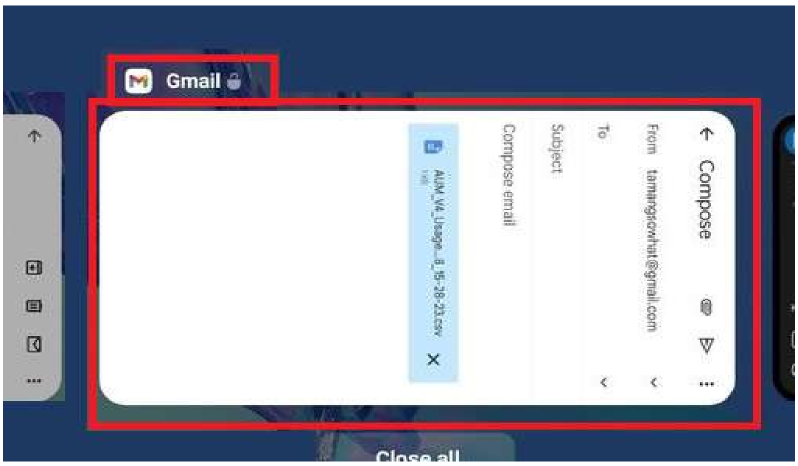	देखिएको समूह बाट **“Gmail”** **जी-मेल** नाम भएको बक्सा मा थिच्नुहोस् । यसले अघिको **जी-मेल** एप मा फिर्ता लग्छ ।

२४)	२५)
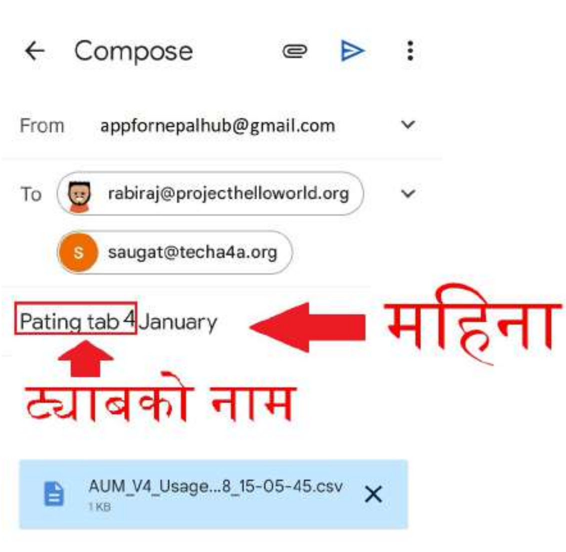	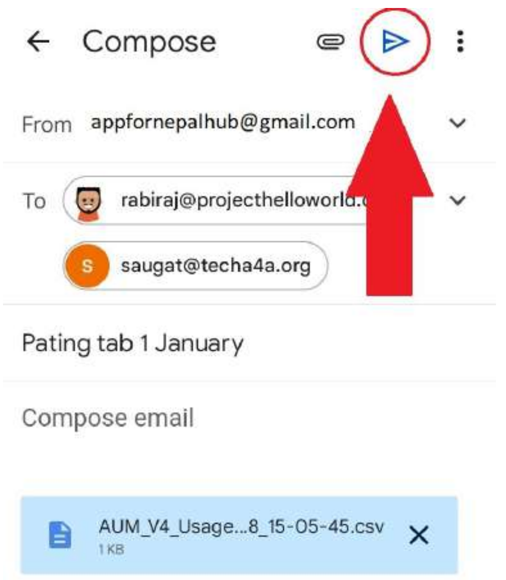
➔ **“Subject” सबजेक्ट** भएको ठाउँमा तपाईंले ट्याबको नाम र आजको अंग्रेजी महिना लेख्नुहोस्	➔ ट्याबको नाम र आजको महिना लेखेपछि माथिको त्रिकोण आकारको चित्रमा थिच्नुहोस्। ➔ यसले तपाईंको डाटालाई दिएको ठेगाना हरुमा पठाउँछ ।

ख. Victron Connect (भिक्ट्रन कनेक्ट) नामक एप प्रयोग गरेर सोलार सम्बन्धि जानकारी पठाउने तरिका

क) “Victron Connect” एप्प इन्स्टल गर्ने तरिका

सबैभन्दा पहिले तपाईँको मोबाइलमा **“Victron Connect”(भिक्ट्रन कनेक्ट)** नामक एप छ कि छैन हेर्नुहोस्।
यदि छ भने **खण्ड ख** मा जानुहोस्। यदि छैन भने तल को प्रक्रिया हेर्नुहोस् र उक्त एप राख्नुहोस्।

१)	**“Victron Connect” (भिक्ट्रन कनेक्ट)** ➔ यो एप छ कि छैन हेर्नुहोस। ➔ यो एप छ भने तलका प्रक्रियाहरु गर्नुपर्दैन **२ नम्बरमा** जानुहोस्
२)	**“Play Store” (प्ले स्टोर)** ➔ तपाईँको मोबाइलमा यो चित्र भएको एप खोज्नुहोस् र त्यहाँ थिच्नुहोस् ।

<table>
<tr><td>३)</td><td>४)</td></tr>
<tr><td>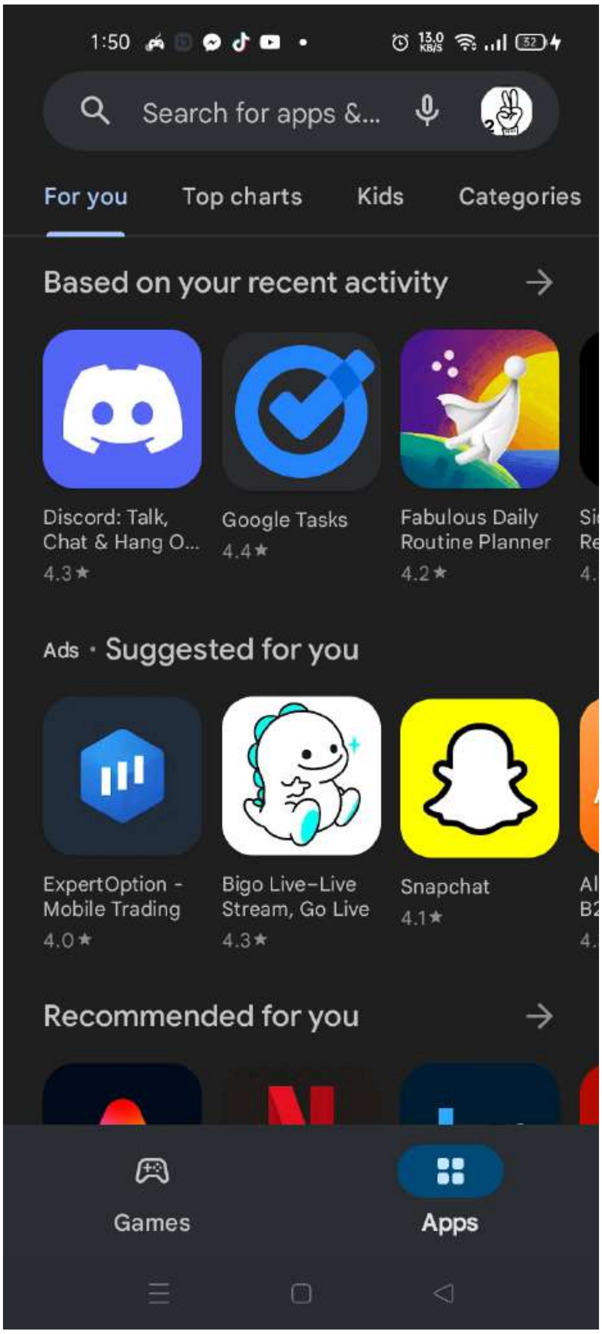
</td><td>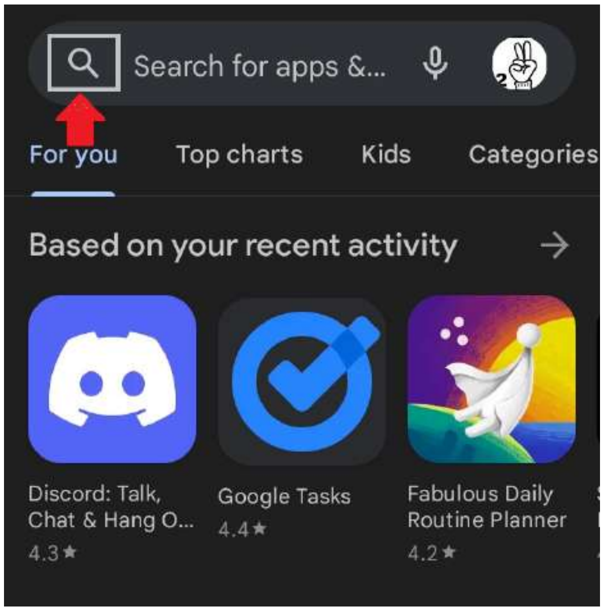
</td></tr>
<tr><td>➔ “Play Store” (प्ले स्टोर) एप खोलेपछि यस्तो देख्न सक्नुहुन्छ।</td><td>➔ अब “Search”(सर्च) बटनमा थिच्नुहोस्।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>५)</td><td>६)</td></tr>
<tr><td>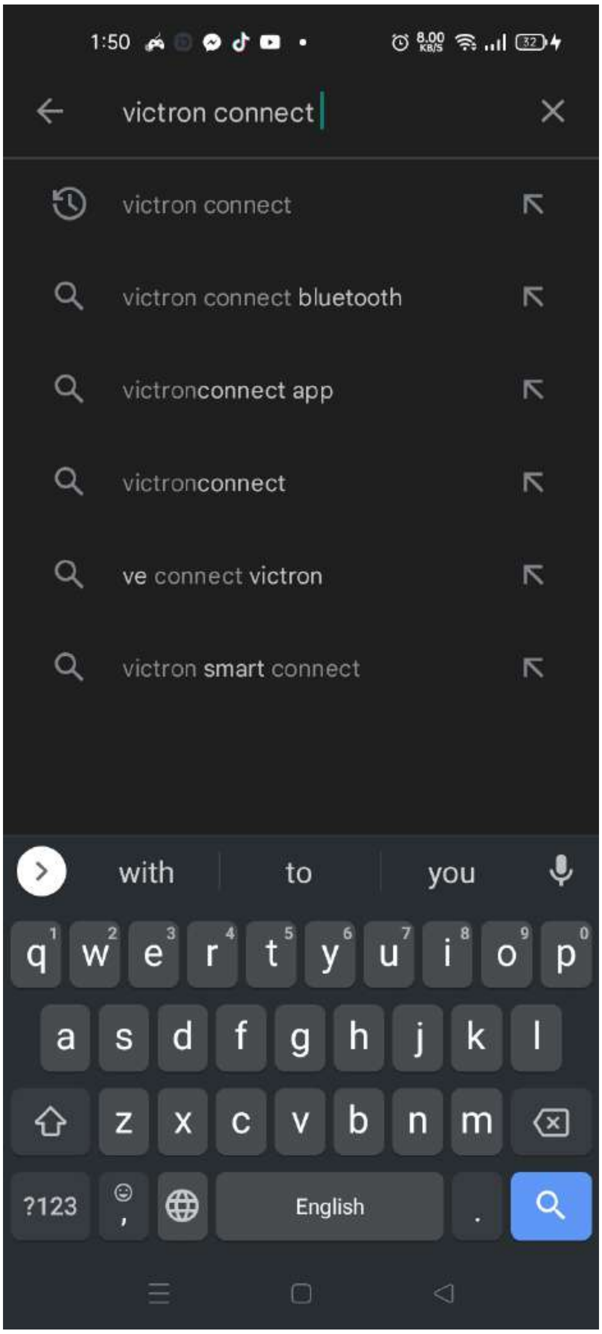
</td><td>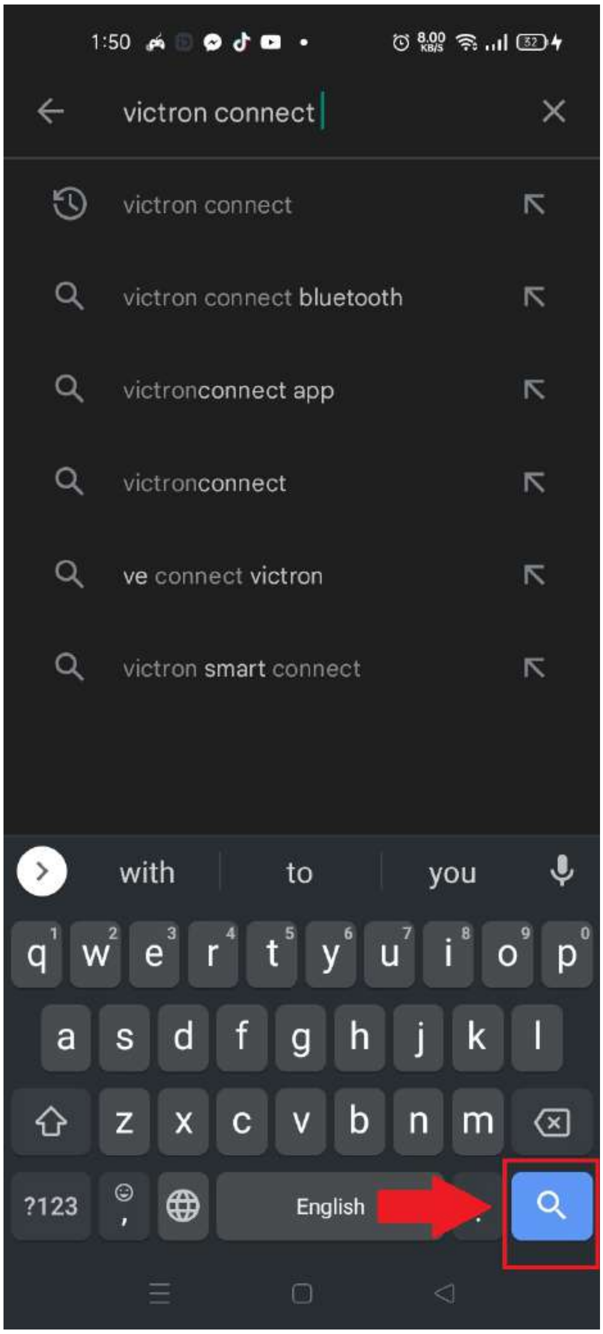
</td></tr>
<tr><td>➔ “Play Store” (प्ले स्टोर) एप खोलेपछि Victron Connect टाइप गर्नुहोस् ।</td><td>➔ टाइप गरिसकेपछि तल रहेको “Search” (सर्च) बटनमा थिच्नुहोस् ।</td></tr>
</table>

७)

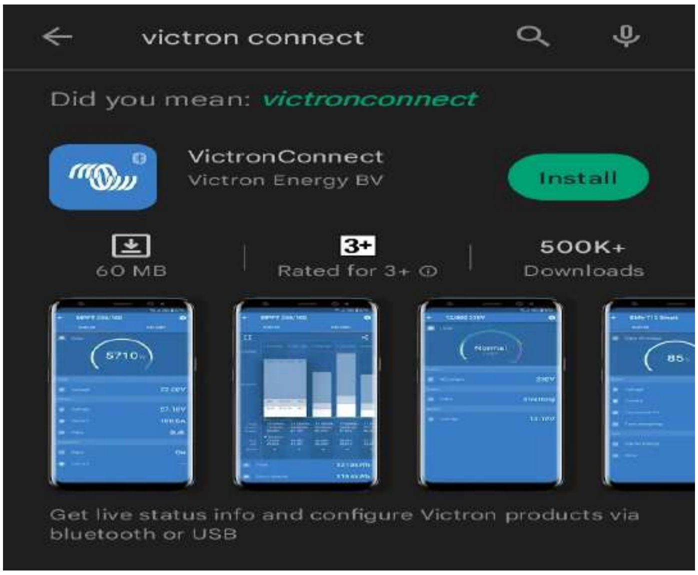

➔ **"Victron Connect"(भिक्ट्रन कनेक्ट)** एप इन्स्टल गर्ने स्क्रिन आउँछ।

८)

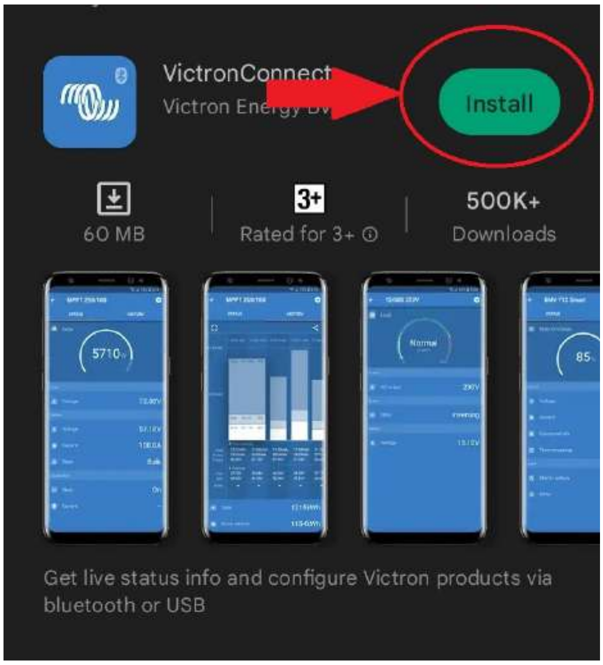

➔ **"Install"(इन्स्टल)** बटनमा थिच्नुहोस्।

९)

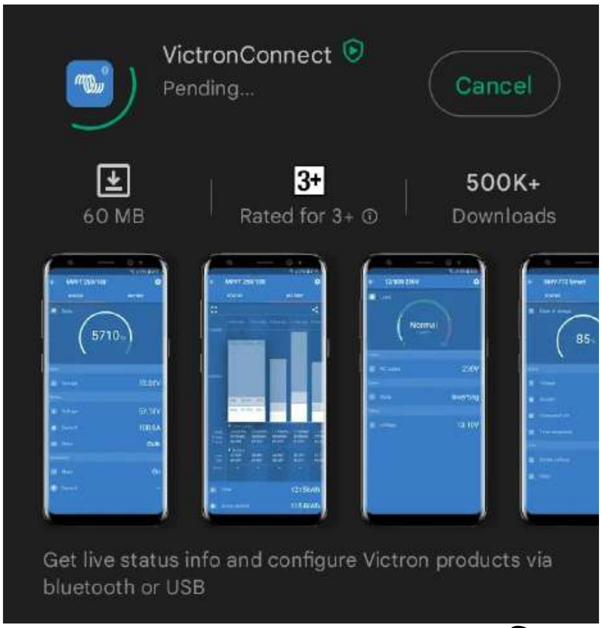

➔ अब **"Victron Connect" (भिक्ट्रन कनेक्ट)** एप इन्स्टल हुन थाल्छ ।

१०)

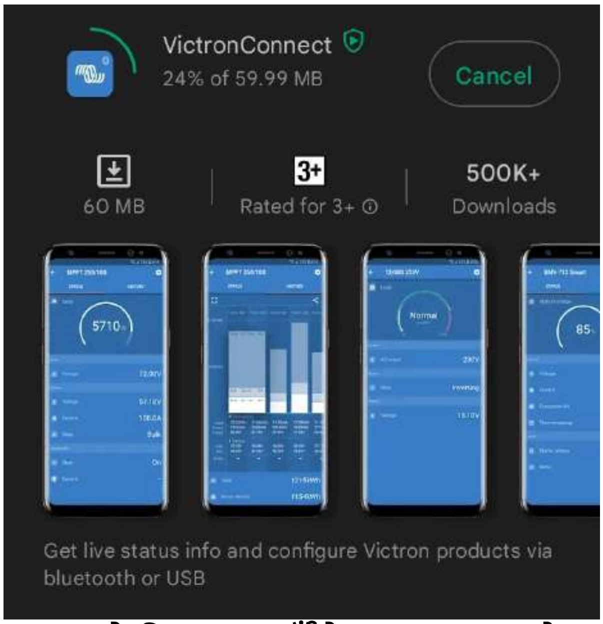

➔ यो चित्रमा तपाईंले २४% डाउनलोड पूर्ण भएको देख्न सक्नु हुन्छ। यो १००% भए पछि तपाईंको एप पुर्ण रूपमा स्थापित / इन्स्टल हुनेछ।

११)	
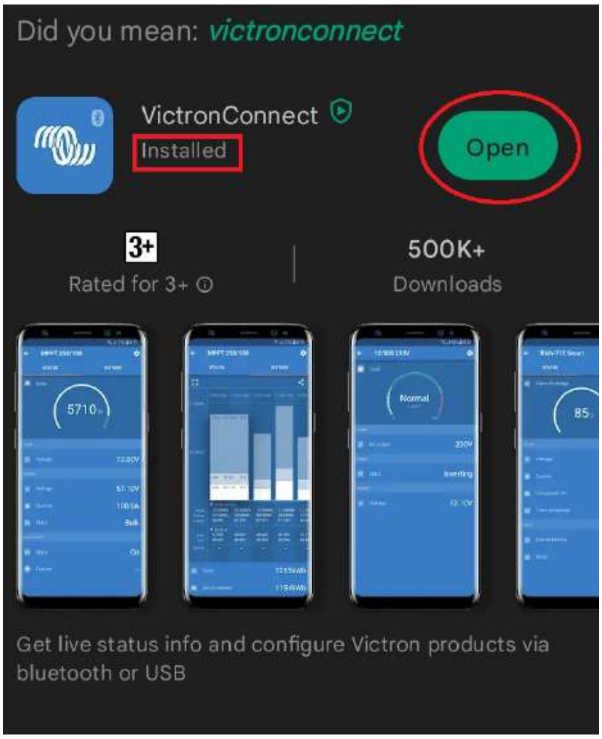	➔ एप इन्स्टल भएपछि यस्तो चित्र देख्नु हुन्छ। बायाँ तिर **"installed" (इन्स्टल्ड)** भनेर देखाइएको हुन्छ र दायाँ तिर हरियो बटन मा **"Open"(ओपन)** देखाइएको हुन्छ। ➔ अब तपाईंको मोबाइलमा **"victron connect" (भिक्ट्रन कनेक्ट)** एप भेटाउन सक्नुहुन्छ।

ख) “Victron Connect” बाट सोलार डाटा पठाउने

१)	
	➔ **“Victron Connect” (भिक्ट्रन कनेक्ट)** एप खोज्नुहोस् र खोल्नुहोस् ।
२)	
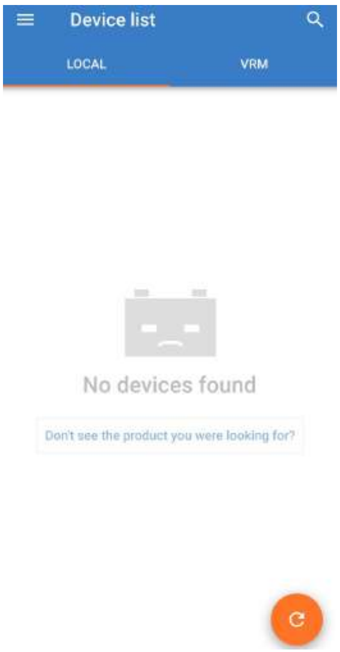	➔ एप खोलेपछि यस्तो स्क्रिन देख्नु हुन्छ ।

<table>
<tr><td>३)</td><td>४)</td></tr>
<tr><td>

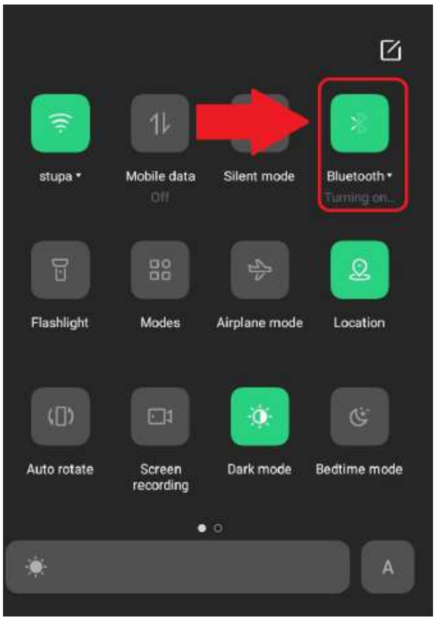
</td><td>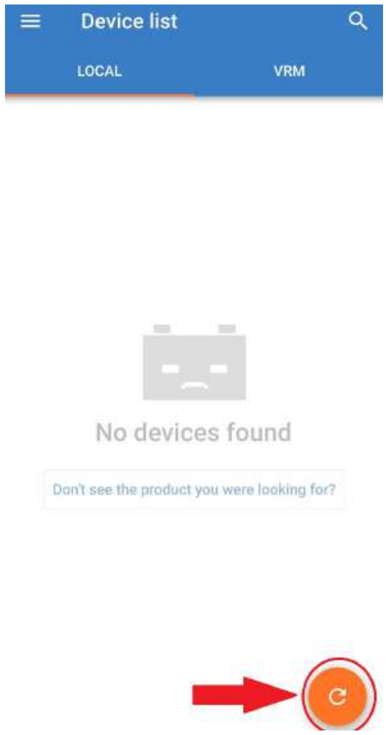
</td></tr>
<tr><td>➔ अब तपाईंको मोबाइल मा “Bluetooth” (ब्लु टुथ) मा थिचेर अन (ON) गर्नुहोस्। अनि फेरी “Victron Connect” (भिक्ट्रन कनेक्ट) एप खोल्नुहोस्।</td><td>➔ “Bluetooth” (ब्लु टुथ) अन् गरिसकेपछि पनि यस्तो चित्र आयो भने तलको सुन्तला रंग भएको रिफ्रेस बटन थिच्नुहोस्।</td></tr>
</table>

५)

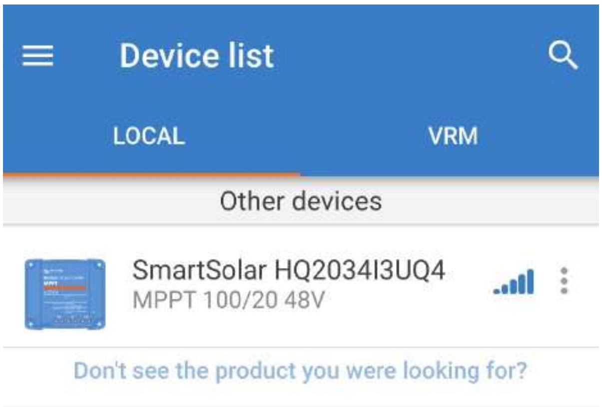

६)

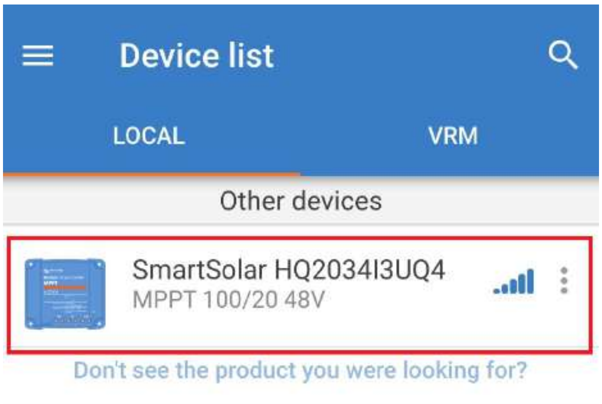

७)

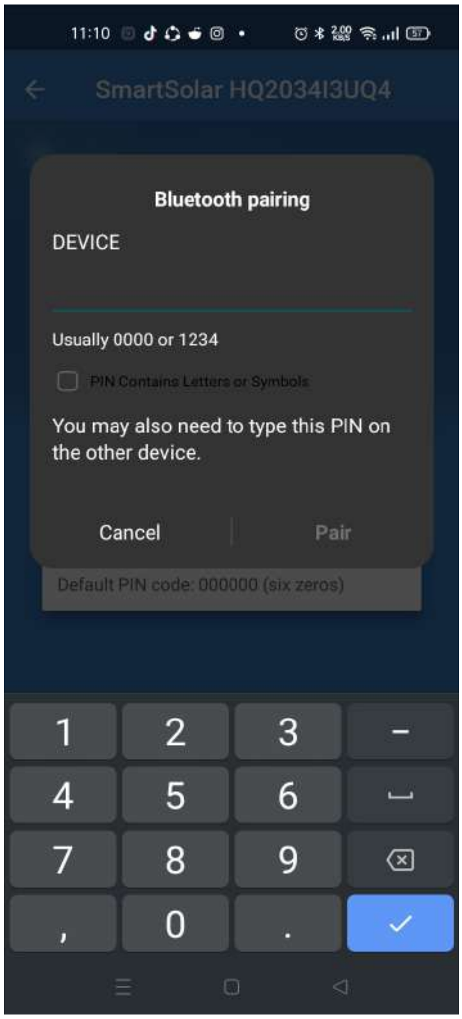

- ➔ त्यसपछि यस्तो स्क्रिन आउँछ।
- ➔ अब **“SmartSolar” (स्मार्ट सोलार)** लेखेको चित्रमा थिच्नुहोस्।

- ➔ त्यस पछि यस्तो स्क्रिन आउँछ।
- ➔ अब **“DEVICE”** को तल थिच्नुहोस् र नम्बर “0” (शुन्य/Zero) ६ चोटी टाइप गर्नुहोस् ।

८)	९)
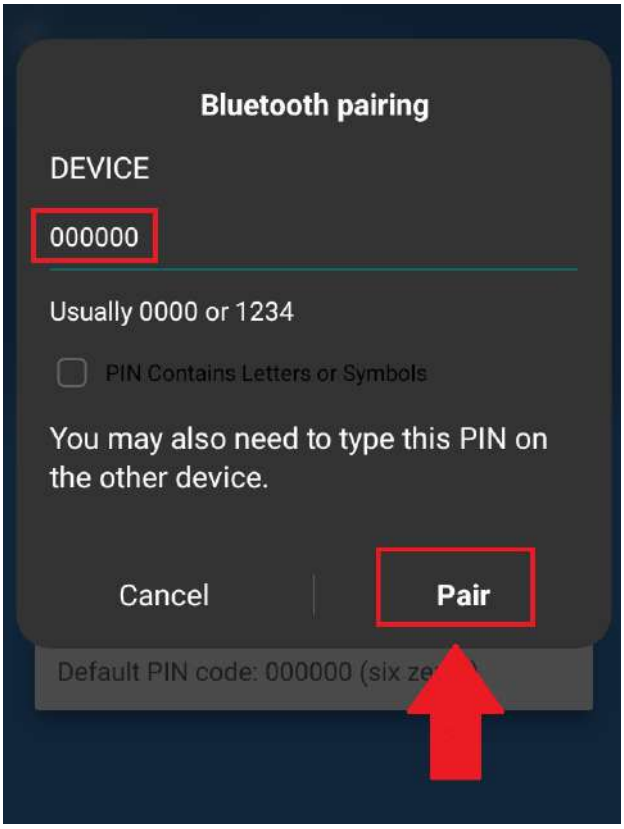	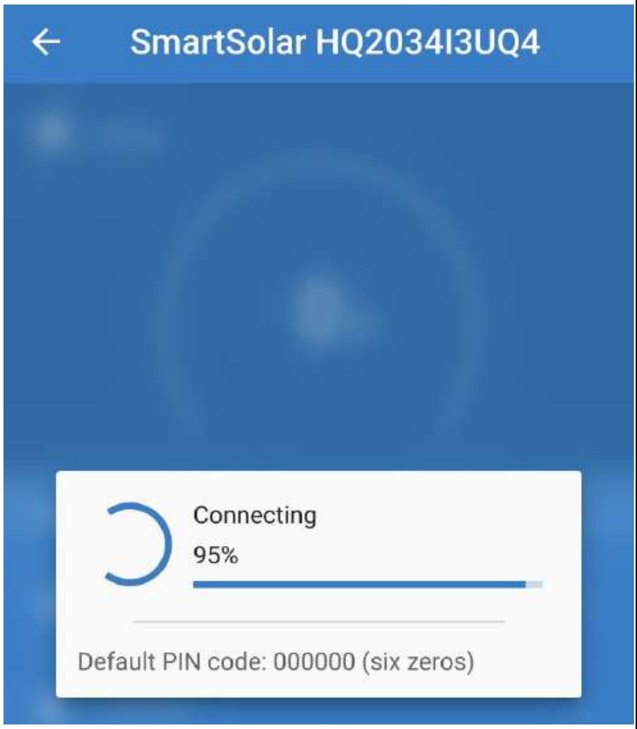
→ ६ वटा "0" शुन्य अङ्क/नम्बर टाइप गरिसके पछि तल "Pair" पेयर मा थिच्नुहोस्।	→ तपाईंको मोबाइल अब **"MPPT" एम पी पी टि सोलार चार्ज कन्ट्रोलर** सँग कनेक्ट हुदैं छ।

<table>
<tr><td>१०)</td><td>११)</td></tr>
<tr><td>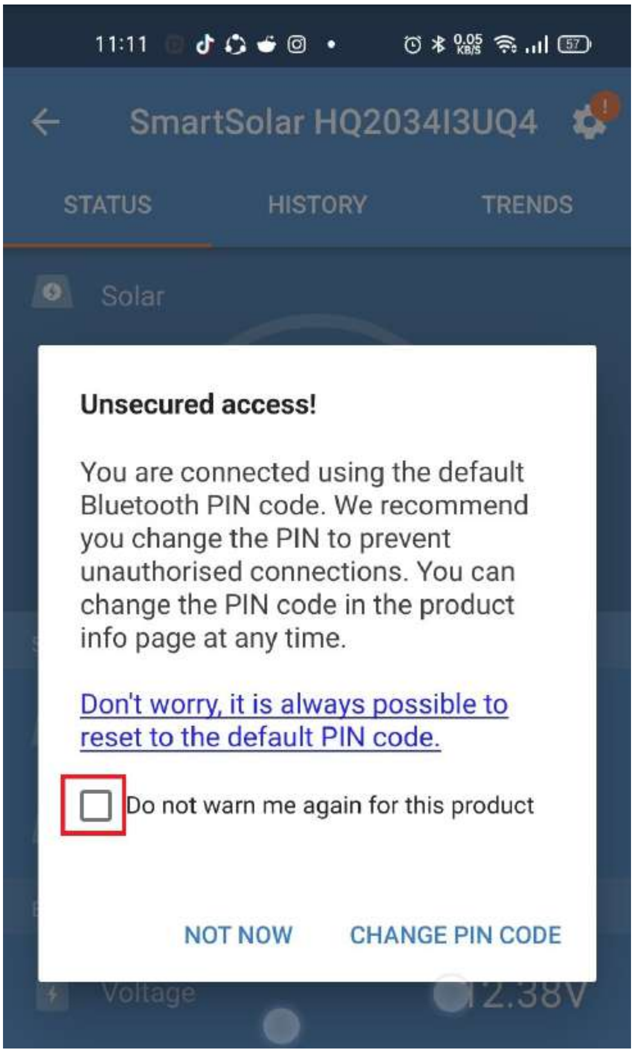
</td><td>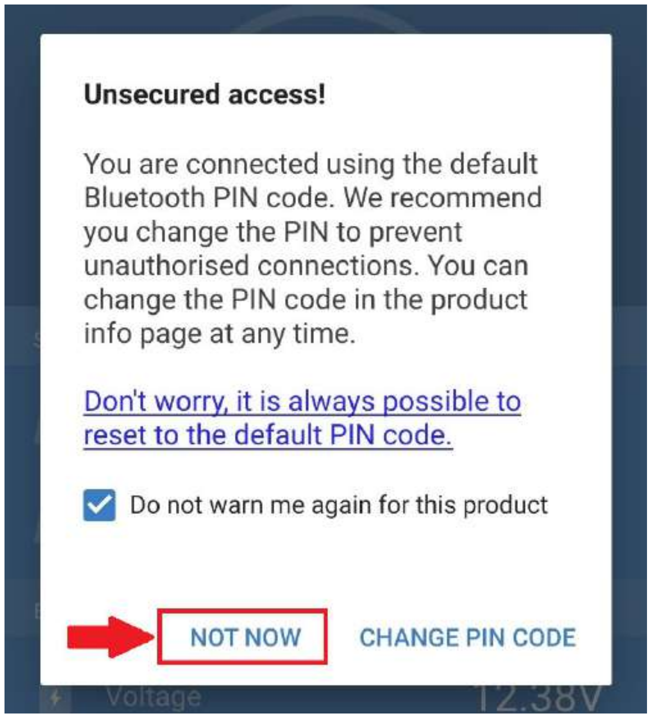
</td></tr>
<tr><td colspan="2">

➔ कनेक्ट भएपछि यस्तो म्यासेज (MESSAGE) आउन सक्छ यस्तो आएको बेला माथि देखाएको “**Do not warn me again for this product**” (**डु नट वार्न मि अगेन फर दिस प्रडक्ट**) **अर्थात “मलाई पुनः यस सामानको लागि चेतावनि नदिनुहोस्**” लेखिएको बाकसमा थिच्नुहोस्।

➔ त्यसपछि “**NOT NOW” (नट नाउ)** मा थिच्नुहोस्।

</td></tr>
</table>

१२)	१३)
➔ यस्तो स्क्रिन आउँछ। ➔ यसको तपाईंले **स्क्रिनसट (SCREENSHOT)** लिनुपर्दछ। ➔ फरक फरक मोबाइलमा स्क्रिन् सट लिने तरिका फरक फरक हुन सक्छ त्यसकारण तपाईंले आफ्नो मोबाइलको अनुसार स्क्रिनसट लिनुहोस्।	➔ अब **“HISTORY”(हिस्टोरी)** मा थिच्नुहोस्। ➔ यहाँको पनि **स्क्रिन सट (SCREENSHOT)** लिनुहोस् । ➔ त्यसपछि **सेयर (SHARE)** बटन थिच्नुहोस् ।

<table>
<tr><td>१४)</td><td></td></tr>
<tr><td>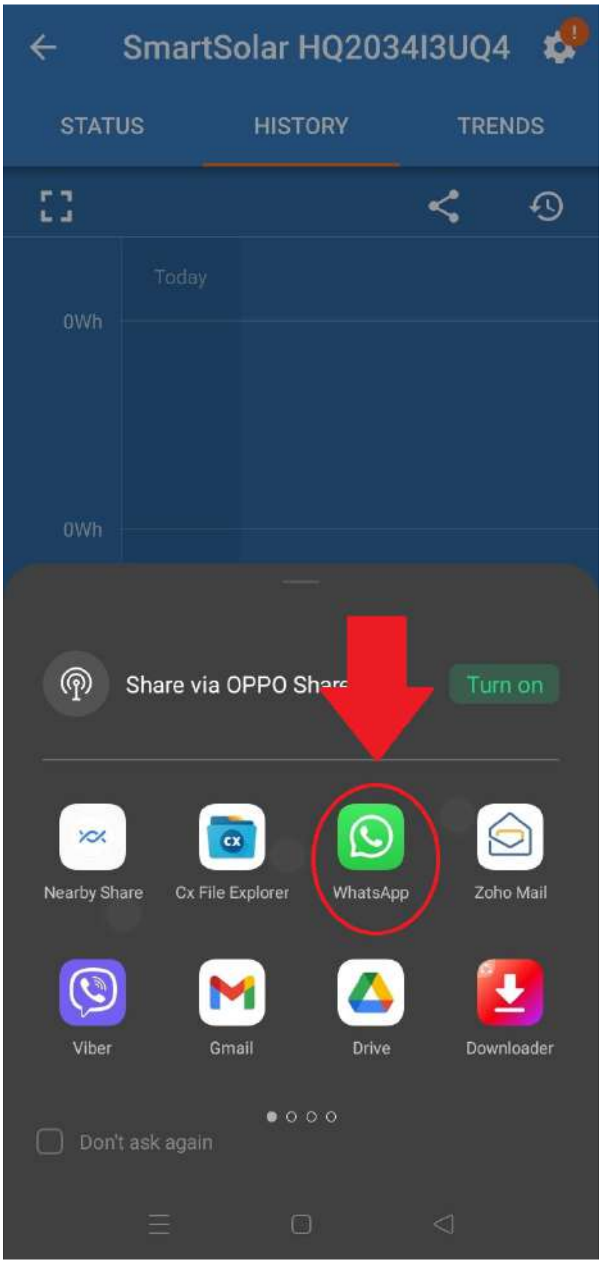
</td><td>➔ सेयर(SHARE) बटन थिचेपछि “WhatsApp” वाट्स एप मा थिच्नुहोस् ।</td></tr>
<tr><td>१५)</td><td></td></tr>
<tr><td>
</td><td>➔ अब आफ्नो WhatsApp मा TFA CSO Group टाइप गरेर समुह खोज्नुहोस र उक्त समुहको नाममा थिच्नुहोस् ।</td></tr>
</table>

१६)	१७)
➔ **“TFA CSO Group” (टि एफ ए सी एस ओ ग्रुप)** समुह छानिसकेपछि तल पट्टिको हरियो रङ्गको सेण्ड (SEND) बटनमा थिच्नुहोस्।	➔ त्यसपछि यस्तो स्क्रिन आउँछ । ➔ यस स्क्रिनको **“Add a caption…”** मा थिच्नुहोस्।

१८)	१९)
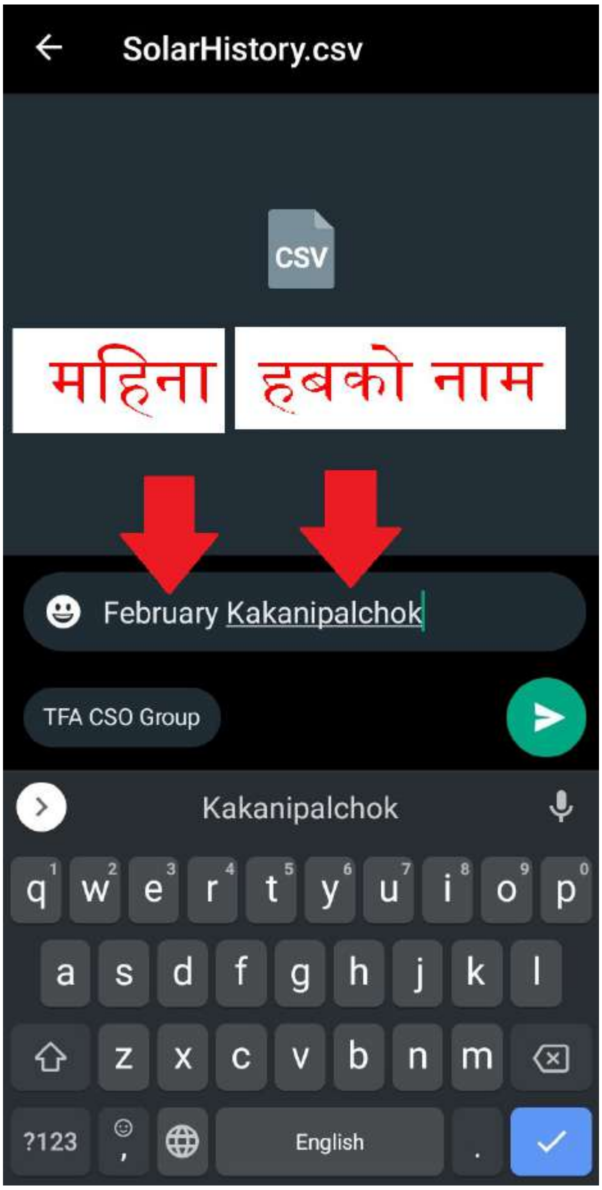	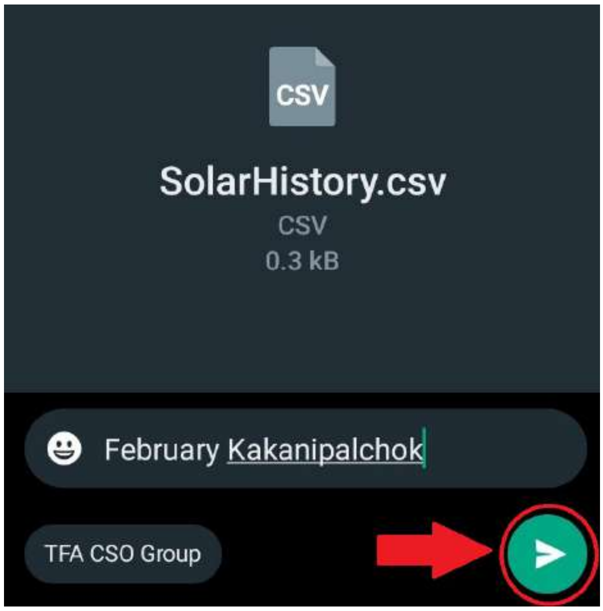
➔ जुन महिनाको डाटा पठाउन लाग्नु भएको हो त्यै महिना र तपाईंको हबको नाम लेख्नुहोस्।	➔ महिना र हबको नाम टाइप गरिसकेपछि तलको हरियो रङ्गको **सेण्ड (SEND)** बटन थिच्नुहोस्।

२०)	२१)
	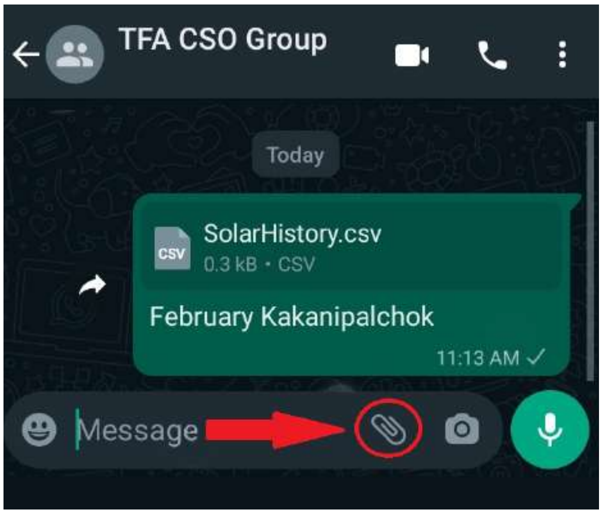
➔ तपाईँले सोलारको डाटा **“CSO Group”** मा पठाउन सफल हुनुभयो।	➔ अब स्क्रिनसट पठाउनलाई देखेको घुमाउरो खालको चित्र **“ATTACHMENT” (एटाचमेन्ट)** मा थिच्नुहोस्।

२२)	
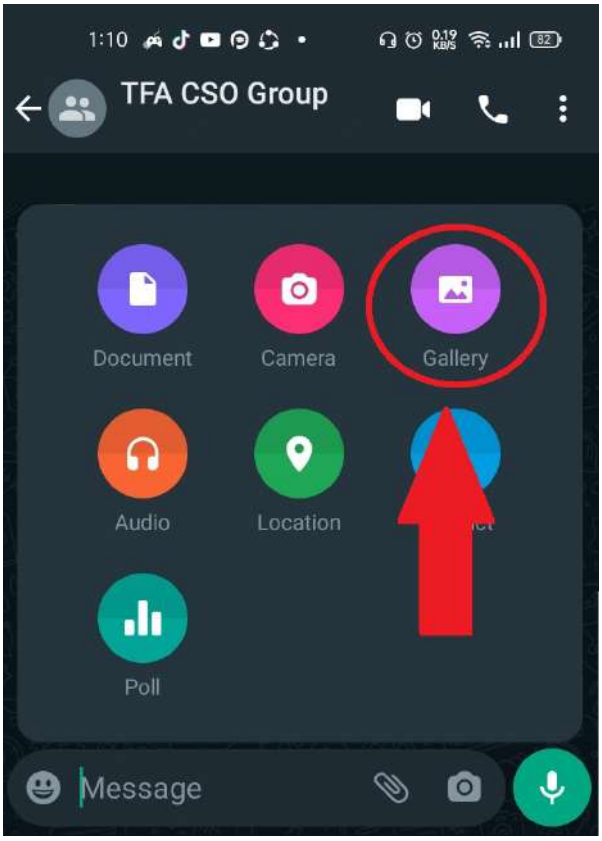	➔ अब **“Gallery” ग्यालेरी** लेखेको चित्रमा थिच्नुहोस्। ➔ यसले तपाईँको मोबाइलमा भएको सबै फोटो र भिडियो देखाउँछ।

२३)

- → अघि भर्खरै लिएको सोलारको **स्क्रिनसट(SCREEN SHOT)** खोज्नुहोस र थिच्नुहोस्
- → अथवा " **All media"अल मेडिया** लेखेको भागमा थिच्नुहोस् र स्क्रिनसटहरू खोज्नुहोस्।

२४)

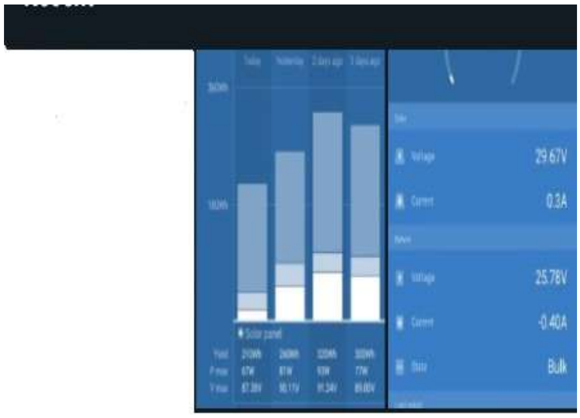

- → त्यसपछि **स्क्रिन सट्(SCREEN SHOT)** लिएको कुनै एउटा फोटोमा औंलाले थिचिरहनुहोस् होस अनि ठिक चिन्ह आए पछि अरू फोटोहरूमा पनि थिच्नुहोस् ।

२५)

- → पठाउन पर्ने दुइवटै फोटोमा ठिक चिन्ह आएपछि तलको हरियो रङ्गको ठिक चिन्ह देखिएको बटनमा थिच्नुहोस्।

<table>
<tr><th>२६)</th><th>२७)</th></tr>
<tr><td>
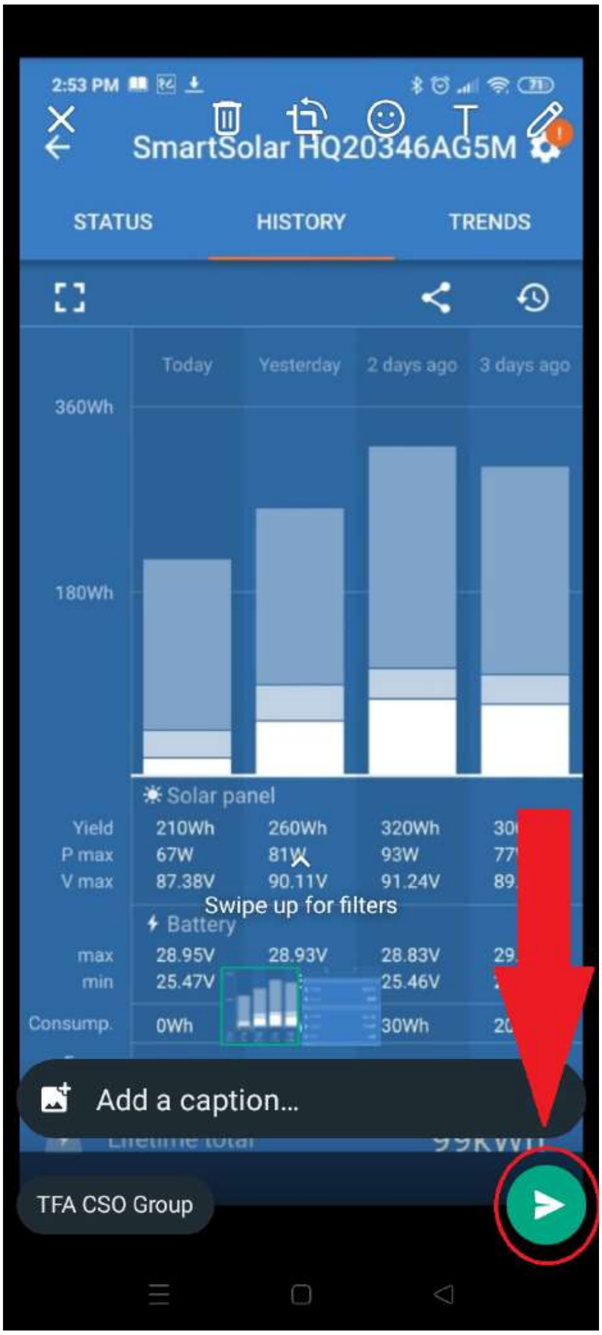

</td><td>
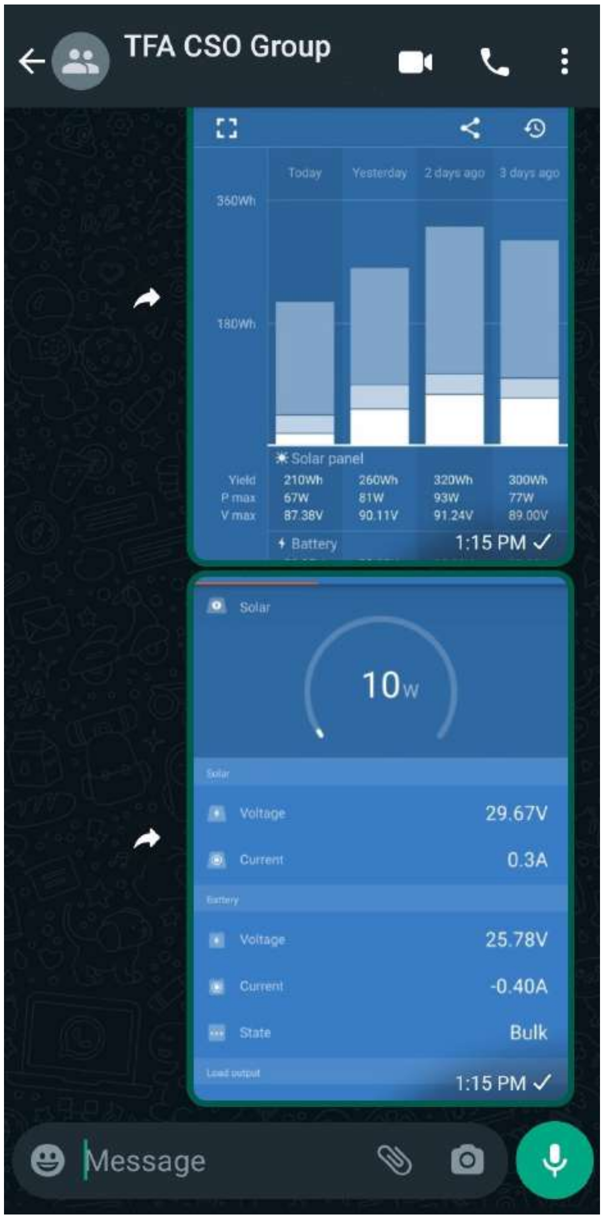

</td></tr>
<tr><td>
➔ त्यसपछि स्क्रिनमा तपाईँले पठाउन लागेको फोटो यस्तो तरिकाको छ भनेर देखाउँछ ।
➔ अब तपाईँले माथि देखाइएको जस्तो हरियो सेण्ड (SEND) बटनमा थिच्नुहोस् ।
</td><td>
➔ त्यसपछि तपाईँले पठाउनुभएको फोटो यसरि देखिन्छ जुन समुहको सबै सदस्यले हेर्न सक्नुहुनेछ ।
➔ हरेक महिनाको अन्तिम दिन यसैगरि सोलार सम्बन्धि डाटा पठाउनुहोस् ।
</td></tr>
</table>

ग. ODK Collect (ओ.डी.के. कलेक्ट) नामक एप बाट फारामहरू भर्ने तरिका

ODK Collect	➔ यो एपबाट तपाईँले विभिन्न फारामहरू आफ्नो मोबाइलबाट भर्न सक्नुहुन्छ । नेपालमा पनि विभिन्न आपत विपतको समयमा धेरै डाटाहरू यस एप मार्फत सङ्कलन गरिएको थियो । ➔ हामिले पनि हेलो हबमा समय-समयमा सर्वेक्षण गर्नको लागि यस एपलाई प्रयोग गर्छौं । यस एपमा लगिन गरेपछि तपाईँलाई सेयर गरिएका विभिन्न फारामहरु देख्नसक्नु हुनेछ जुन तपाईँले **Download (डाउनलोड)** गरेर भर्नुपर्ने हुन्छ । ➔ **Download (डाउनलोड)** गरिएको फाराममा भएका प्रश्नहरूको उत्तर तपाईँले यही एपमा दिन सक्नुहुन्छ । ➔ उत्तरहरु भरिसकेपछि त्यो फाराम यही एप बाट तपाईँले पठाउन सक्नुहुन्छ । ➔ यो एप कसरि प्रयोग गर्ने बारे बुझ्न तलका प्रक्रियाहरु हेर्नुहोस् ।

१)	२)
ODK Collect	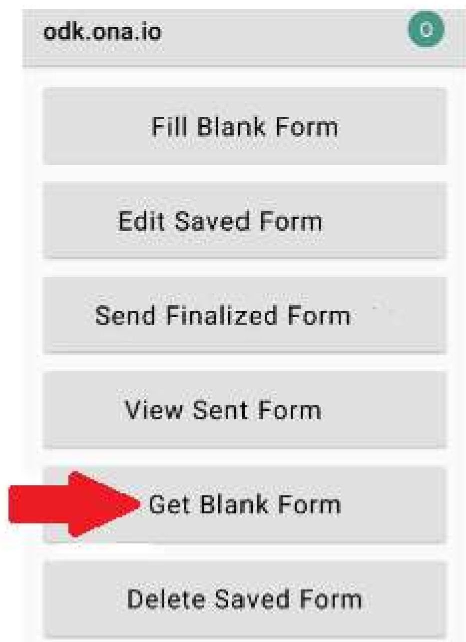
➔ आफ्नो मोबाइलमा माथिको जस्तो चित्र भएको **"ODK Collect" (ओ.डी.के. कलेक्ट) एप खोज्नुहोस र खोल्नुहोस् ।**	➔ अब **"Get Blank Form" (गेट ब्ल्यान्क फाराम)** मा थिच्नुहोस् । ➔ **"Get Blank Form"** को मतलब खालि फाराम लिनु हो ।

<table>
<tr><td>३.१)</td><td>३.२)</td></tr>
<tr><td>

</td><td>

</td></tr>
<tr><td>
➔ यदि फाराम को दायाँ बाकसमा पहिले देखिनै ठिक चिन्ह छ भने त्यहाँ थिचेर ठिक चिन्ह हटाउनुहोस्।
➔ यहाँ तपाईंलाई दिइएको निर्देशन अनुसार मात्रै आवश्यक फारामको बाकसमा मात्रै ठिक चिन्ह लगाउनुहोस्।
➔ तपाईहरुले समय-समयमा फरक-फरक फारमहरु भर्नु पर्ने हुन्छ त्यसैले फारामको नामहरु ध्यान दिएर हेर्नुहोस् ।
</td><td>
➔ आफुले खोजेको फारामको नामहरु भेटे पछि ति फारामहरुको बाकसमा थिची ठिक चिन्ह लगाउनुहोस्।
</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>४)</td><td>५)</td></tr>
<tr><td>

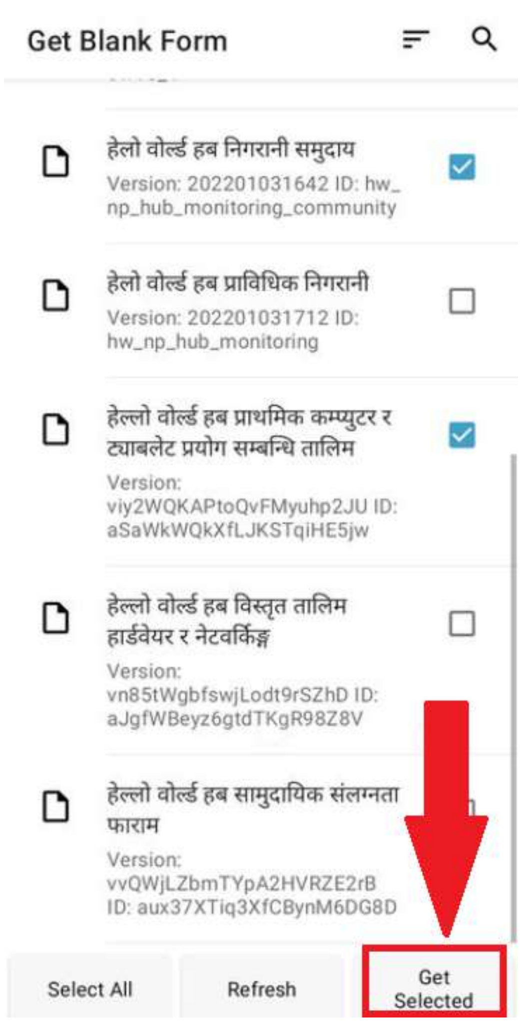

</td><td>

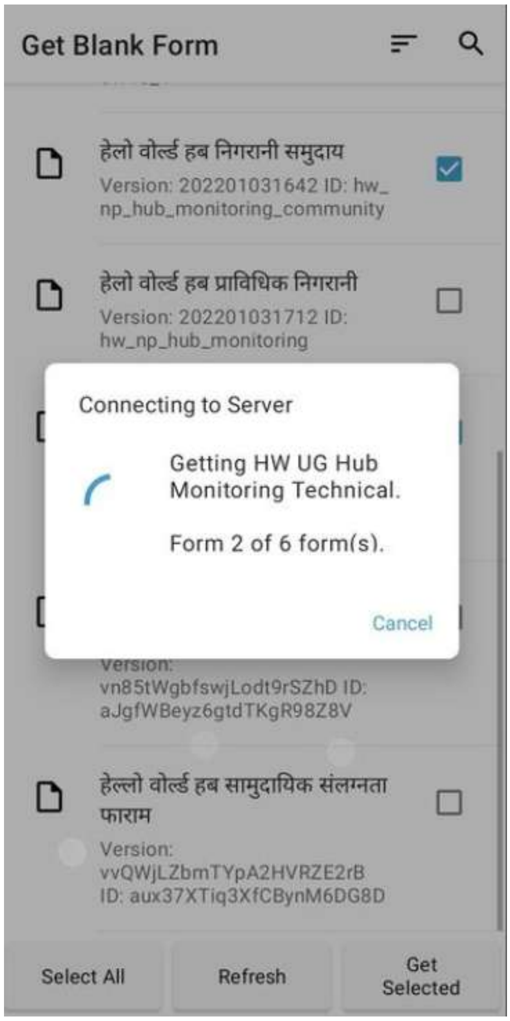

</td></tr>
<tr><td>➔ चाहेको फारामा ठिक चिन्ह लगाए पछि तलपट्टिको "Get Selected"(गेट सेलेक्टेड) अर्थात छानेको जति लिनुहोस् लेखिएको बटनमा थिच्नुहोस्।</td><td>➔ "Get Selected"(गेट सेलेक्टेड) बटन थिचे पछि फारामहरु तपाईंको मोबाइलमा डाउनलोड हुन थाल्दछ।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>६)</td><td>७)</td></tr>
<tr><td>
</td><td>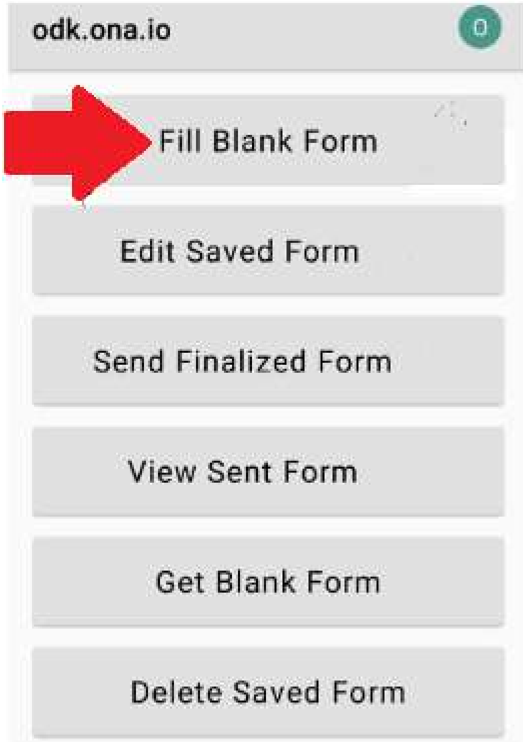
</td></tr>
<tr><td>➔ डाउनलोड पुरा भैसकेपछि यस्तो मेसेज आउँछ त्यस पछि “OK” (ओ के) लेखेको बटनमा थिच्नुहोस्।</td><td>➔ अब “Fill Blank Form”(फिल ब्ल्यान्क फाराम) अर्थात खालि फाराम भर्ने मा थिच्नुहोस्।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">८)</td></tr>
<tr><td>
</td><td>➔ अब जुन फाराम भर्ने हो त्यो फारामको नाममा थिच्नुहोस् ।
➔ त्यसपछि त्यो फाराम खुल्छ, सबै फारामको बिषय फरक-फरक भएका कारण एकदम राम्ररी पढेर फाराम भर्नुहोस्।
➔ कुनै प्रश्नहरू नबुझेमा TFA CSO Group नामक समुहमार्फत सम्पर्क गरिहाल्नुहोस् ।</td></tr>
</table>

९)

- ➔ फाराम को सबै प्रश्न को उत्तर दिए पुछि अन्त्यमा यो चित्रमा देखाएको जस्तो स्क्रिन आउँछ।
- ➔ यहा तपाँईले **"Mark form as finalized" (मार्क फाराम एज फाइनलाइज्ड)** को बाकसमा थिच्चुहोस्।
- ➔ त्यसपछि तलपट्टिको **"Save Form and Exit" (सेभ फाराम एण्ड एग्जिट)** मा थिच्चुहोस्।
- ➔ यसो गर्नाले तपाँईले भर्नु भएको फाराम मोबाइलमा सेभ(Save) हुन्छ ।
- ➔ **यदि तपाँईले १ भन्दा बढि पटक फाराम** भर्नु पर्नेछ भने **नम्बर ७**मा भने अनुसार पुनः फाराम भर्ने प्रक्रिया सुरू गर्नुहोस्।

१०.१)

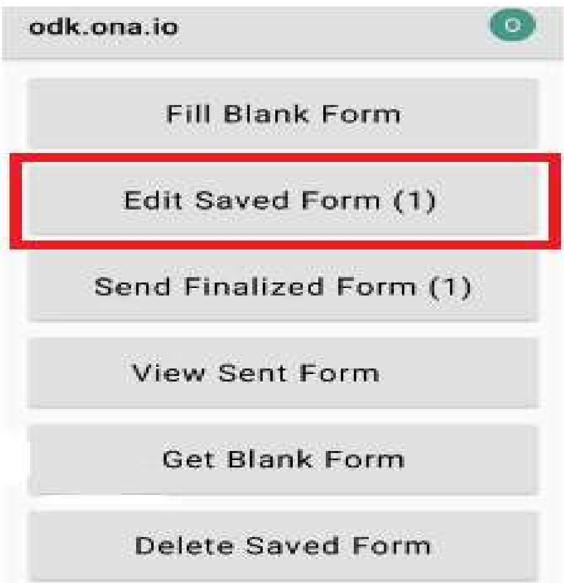

- ➔ यदि फाराममा केहि त्रुटि छैनन् वा सुधार गर्नुपर्ने छैन भने सिधै **नम्बर १०.२** मा जानुहोस्।
- ➔ यदि फाराम को त्रुटि सुधार गर्नुपर्ने छ भने **"Edit Saved Form"(एडीट सेभ्ड फाराम)** मा थिच्चुहोस् र आवश्यक उत्तरहरू सच्याउनुहोस् ।

१०.२)

- ➔ अब फाराम पठाउनको लागि **"Send Finalized Form" (सेण्ड फाइनलाइज्ड फाराम)** मा थिच्चुहोस्।

<table>
<tr><td>११.१)</td><td>११.२)</td></tr>
<tr><td>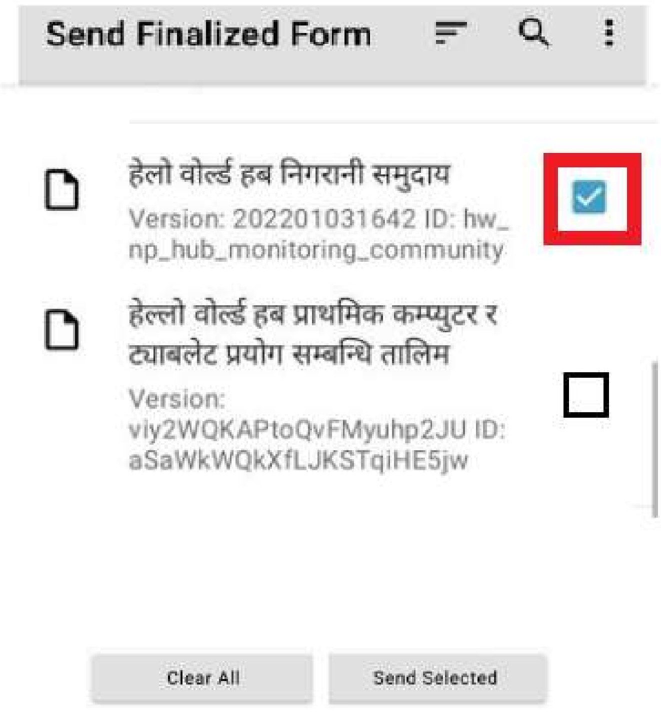
</td><td>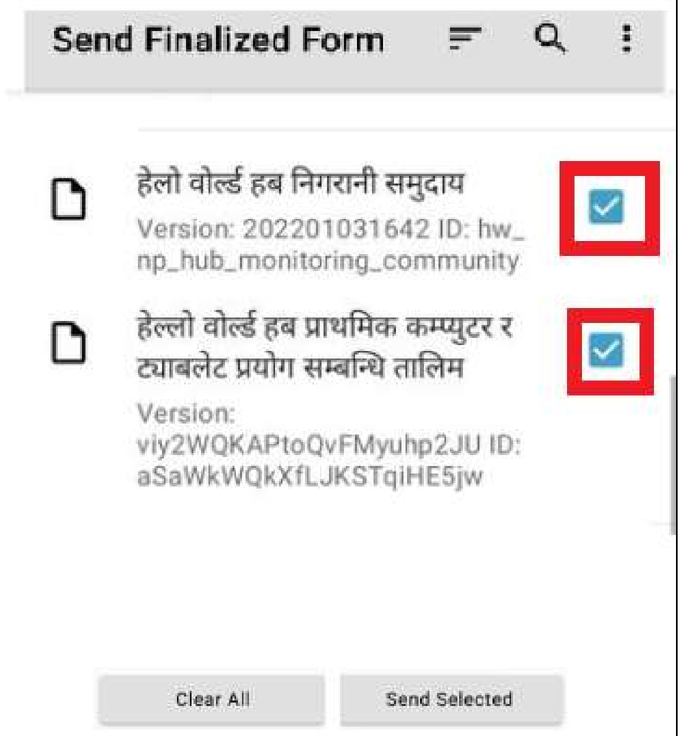
</td></tr>
<tr><td>➔ अब जुन फाराम पठाउनु पर्ने हो त्यो फारामको बाकसमा थिचेर ठिक चिन्ह लगाउनुहोस् ।</td><td>➔ यदि एकैचोटी धेरै फाराम पठाउनु छ भने ति फारामहरूको बाकसहरूमा ठिक चिन्ह लगाउनुहोस् ।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>१२)</td><td></td></tr>
<tr><td>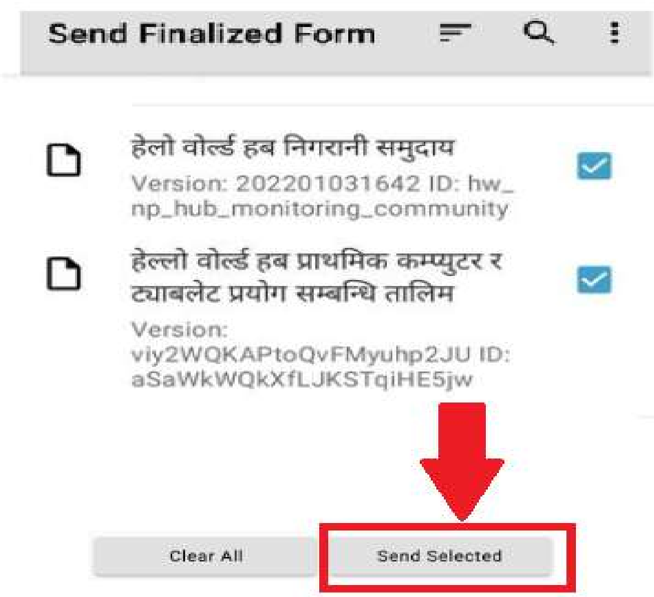
</td><td>➔ पठाउनु पर्ने फारामहरूमा ठिक चिन्ह लगाई छनोट गरिसकेपछि तल रहेको “Send Selected”(सेन्ड सेलेक्टेड) लेखेको बटनमा थिच्नुहोस् ।
➔ अब तपाईंले भर्नु भएको फारामहरू पठाउने कार्य सुरू हुन्छ ।</td></tr>
</table>

घ. गुगल सिट प्रयोग गरेर हब प्रयोगकर्ताहरूको हाजिरी राख्ने तरिका

Google Sheet (गुगल सिट) भनेको एउटा यस्तो एप हो जहाँ हामि हिसाब किताब सजिलै राख्न सक्छौ । हबमा आउने सबैजनाको नाम, उमेर र आएको समय तपाईंले गुगल सिटमा राख्न सक्नु हुनेछ । तलको प्रकृया अनुसार गुगल सिट प्रयोग गरेर कसरि हाजिरि गर्नेबारे सिक्नुहोस् ।

१. Google Sheet खोल्ने तरिका

Google Chrome	
	➔ सबैभन्दा पहिले तपाईंले हबको ल्यापटपमा बायाँ पट्टि देखाएको जस्तो चित्र खोज्नुहोस् । ➔ यो चित्र ले गुगल क्रोम जनाउँछ । ➔ गुगुगल क्रोममा माउसको कर्सर लानुहोस् र माउसको बायाँ पट्टिको बटन २ चोटी थिच्नुहोस् वा क्लिक गर्नुहोस् । ➔ यदि माउस मा थिच्दा खुलेन भने कि-बोर्डमा **ENTER (इन्टर)** भन्ने बटन थिच्नुहोस् ।

१)

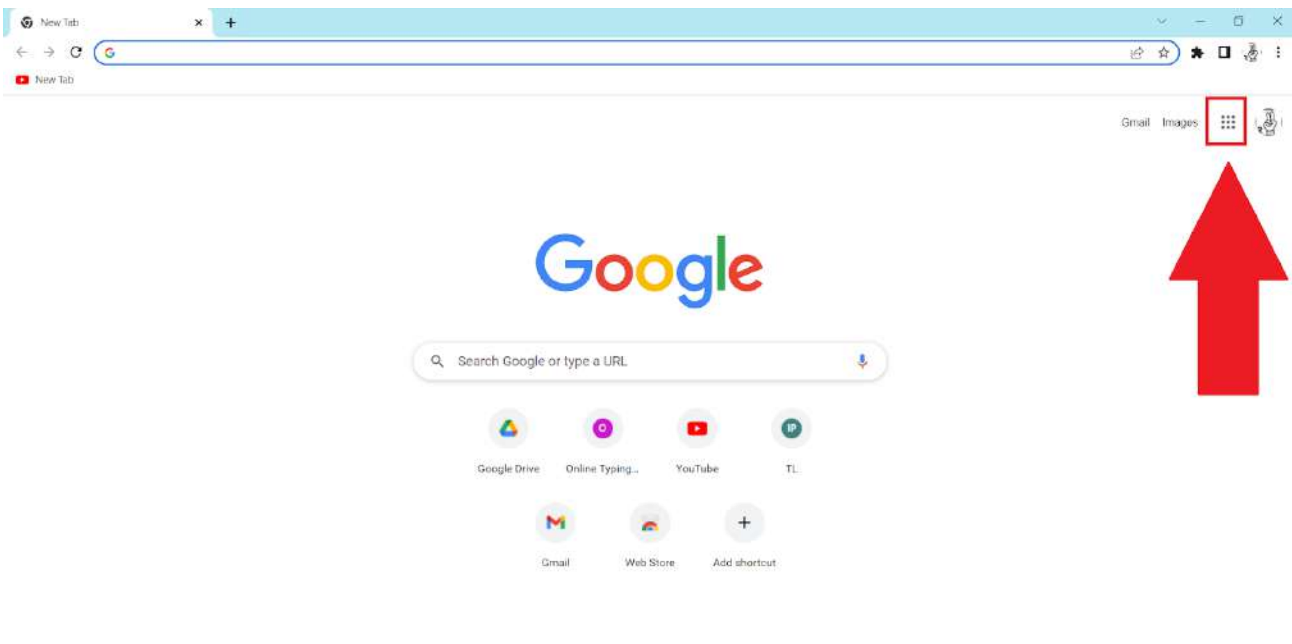

➔ गुगल क्रोम खुलिसकेपछि स्क्रनको माथिल्लो भागमा दायाँ तिर हेर्नुहोस् ।
➔ त्यहाँथोप्ला थोप्ला भएको माथि देखाइएको जस्तो चित्र हुन्छ त्यहाँ माउस ले **क्लिक(CLICK)** गर्नुहोस् ।

२)

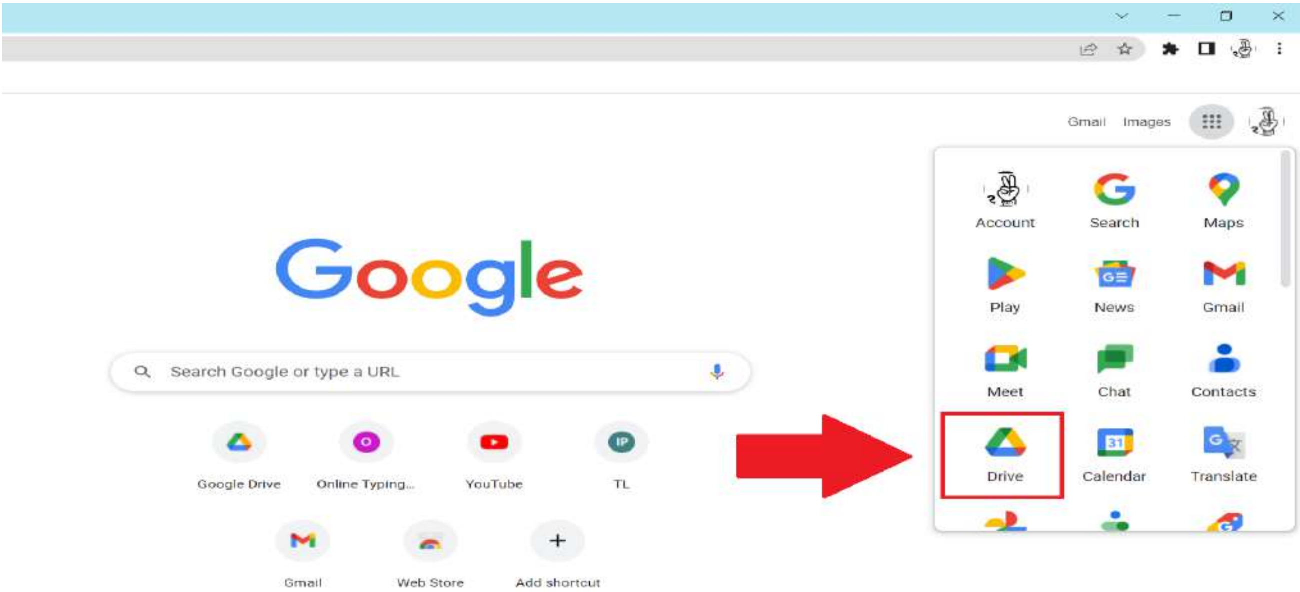

→ अब चित्रमा देखाइएको जस्तो **DRIVE (ड्राइभ)** लेखेको चित्रमा **क्लिक(CLICK)** गर्नुहोस् ।

३)

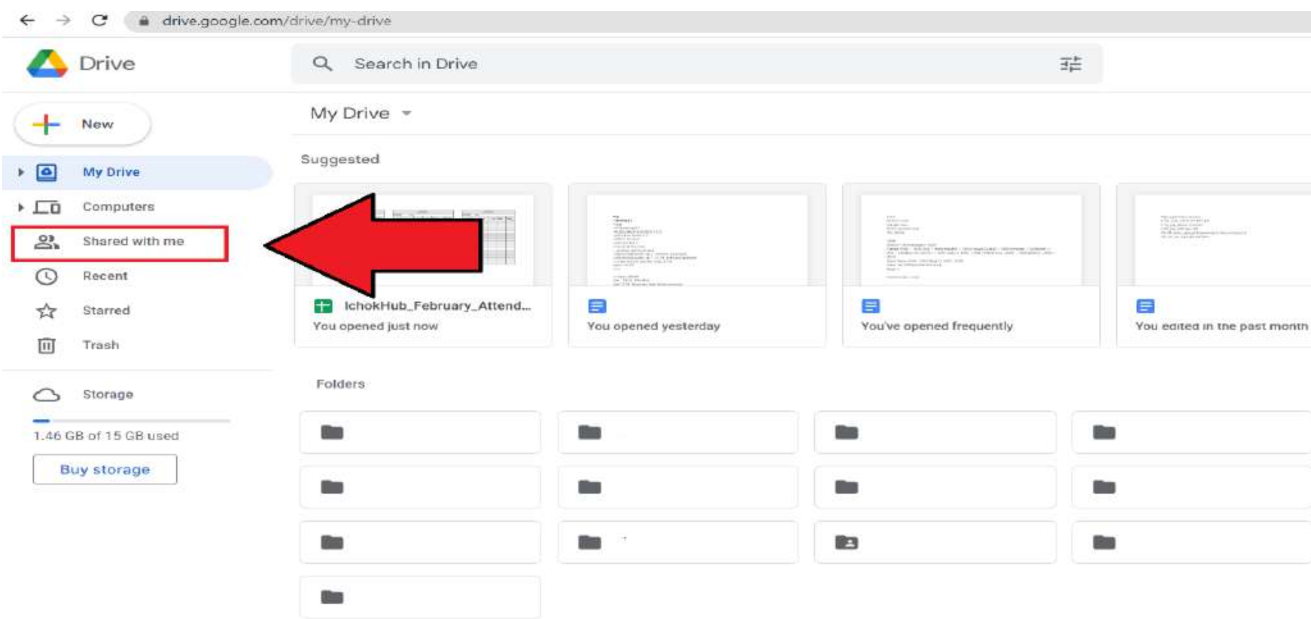

→ **DRIVE(ड्राइभ)** खुलिसके पछि त्यहाँ बायाँतिर **"Shared with me"(मसँग साझेदारी गरिएको)** लेखेको ठाउँमा **क्लिक(CLICK)** गर्नुहोस् ।

४)

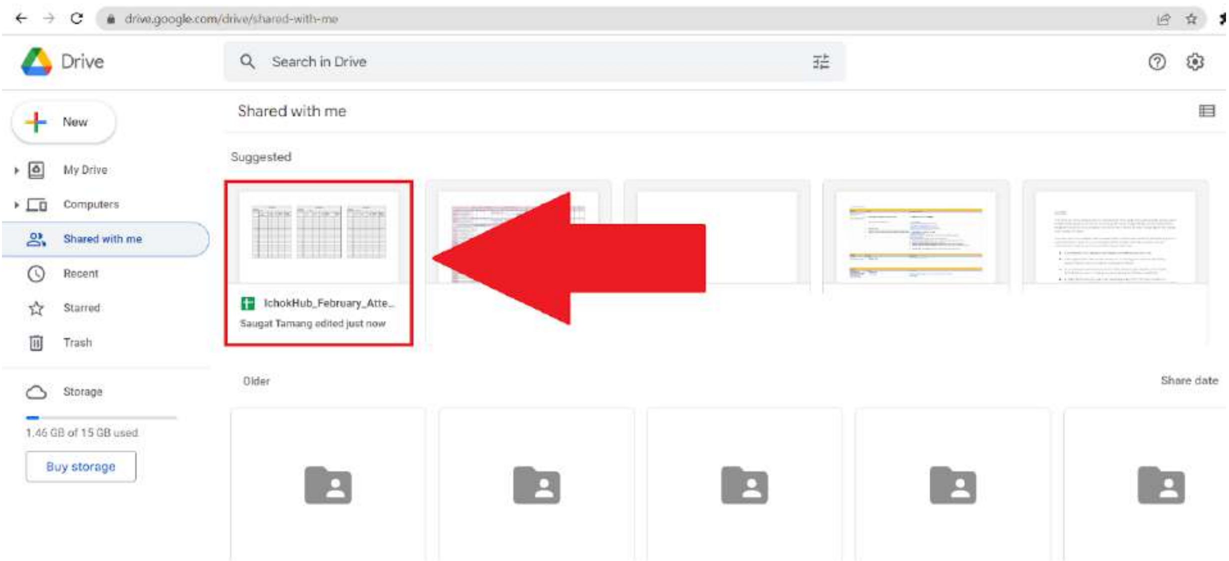

→ **"Shared with me" (मसँग साझेदारी गरिएको)** मा **क्लिक(CLICK)** गर्नुभएपछि तपाईंसँग बाडिँएको **फाइलहरू (FILES)** देखाउँछ।

→ तपाईंको हबको नाम र अङ्ग्रेजि महिना लेखिएको फाइल खोज्नुहोस्।
उदाहरण: फेब्रुअरी [February] महिनाको लागि फाइलको नाम यसप्रकारको हुन्छ ।
<u>डिहि को लागि : DihiHub_February_Attendance</u>
इचोक को लागि : IchokHub_February_Attendance
दापसुङ को लागि : DhapsungHub_February_Attendance
छाजोगाङ को लागि : ChhajogangHub_February_Attendance

→ अङ्ग्रेजि महिना अनुसार **आ-आफ्नो** हबको **फाइल(FILE)** खोजी त्यहाँ **क्लिक(CLICK)** गर्नुहोस्।

५

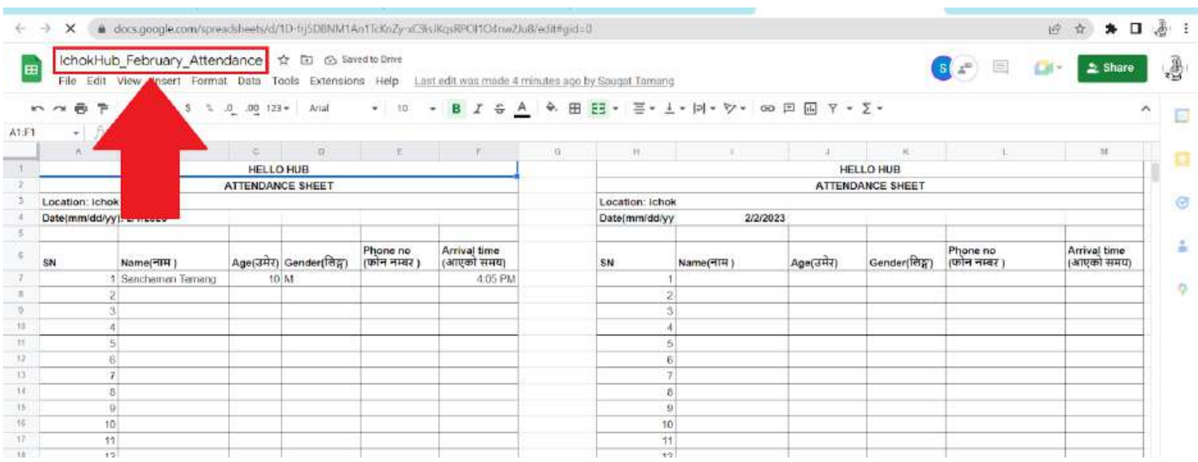

→ माथि रातोले देखाएको ठाउँमा **फाइल(FILE)**को नाम देखाइएको हुन्छ। आफ्नो हब अनुसारको नाम छ वा छैन जाँच गर्नुहोस् ।

६)

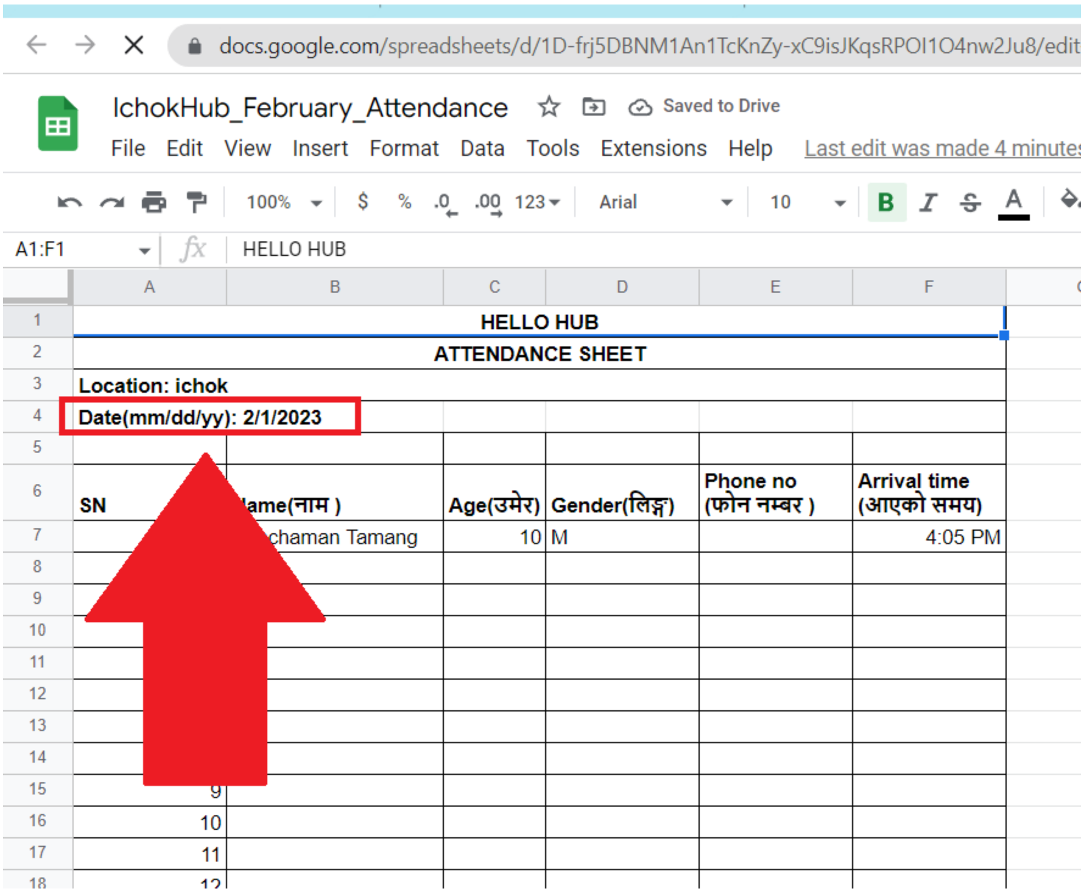

➔ **Date(mm/dd/yy)** लेखेको ठाउमा तपाईंले २ चोटी **थिच्नुहोस्** वा **(CLICK)** गर्नुहोस् ।

➔ त्यसपछि कि-बोर्डमा आजको मिति टाइप गर्नुहोस् । पहिला महिना टाइप गर्नुहोस् , त्यसपछि आजको तारिक र अन्तिममा साल लेख्होस् ।

हरेक दिनको मिति तपाईंले आफ्नो ल्यापटपको तल्लो भागमा वा माथिल्लो भागमा देख्न सक्नु हुन्छ।

७)

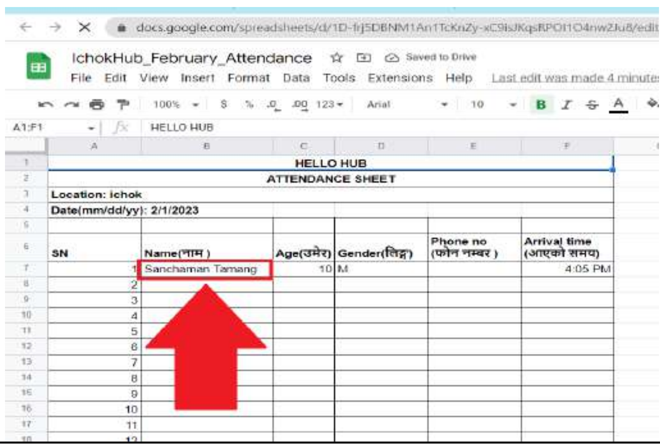

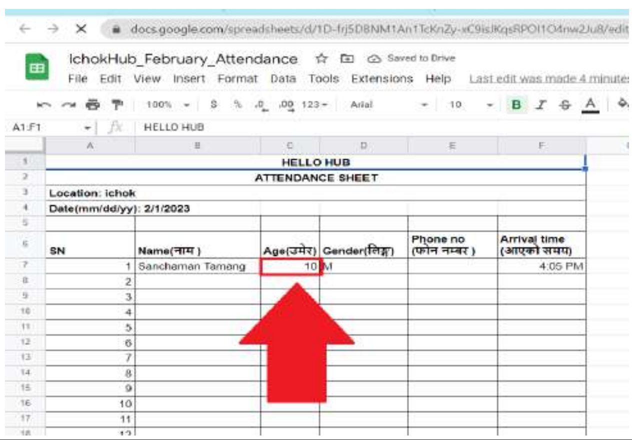

- ➔ हबमा आउने हरेक मानिसको लागि पहिले विवरण भर्नुहोस् र त्यस पछिमात्र हबमा ट्याबलेट वा इन्टरनेट प्रयोग गर्न दिनुहोस् ।
    - **Name (नाम)** लेखेको ठाउँको तल हब प्रयोगकर्ताको नाम लेख्नुहोस् ।
    - **Age (उमेर)** लेखेको ठाउँको तल प्रयोगकर्ताको उमेर टाइप गर्नुहोस्

८)

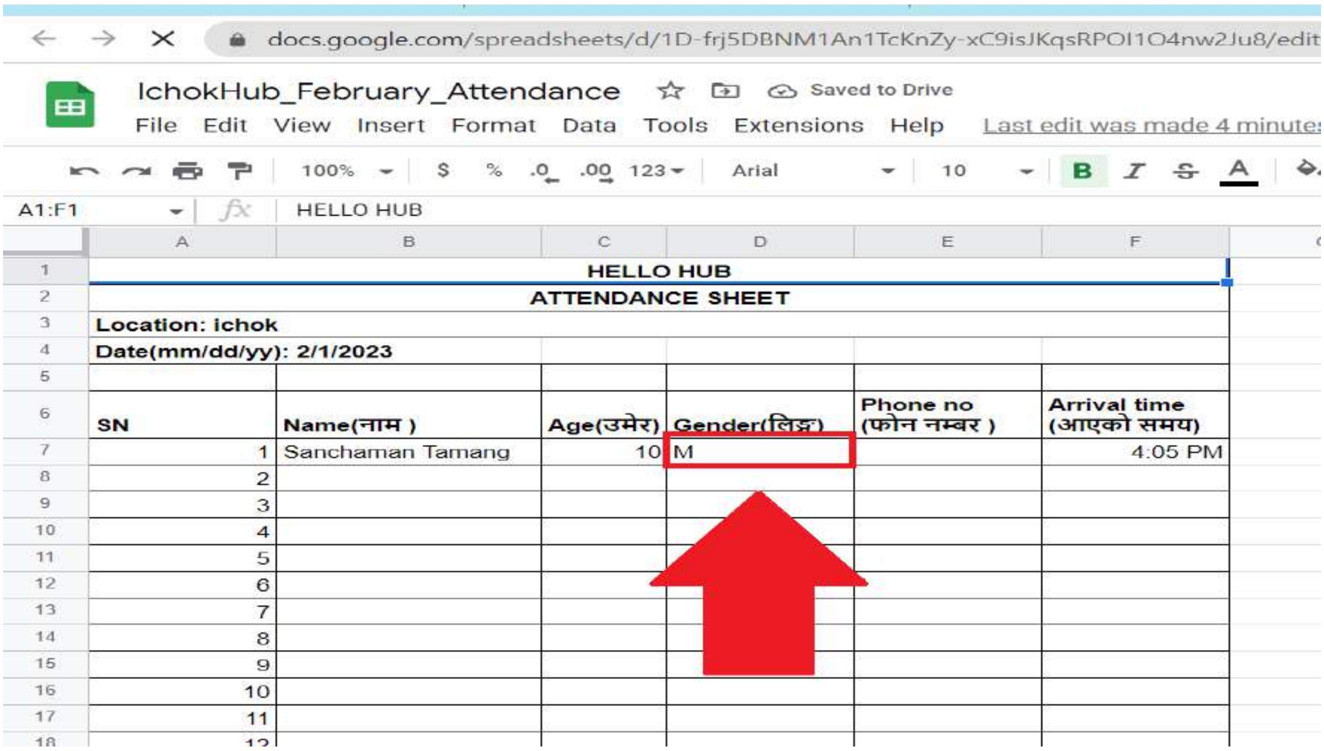

- **Gender (लिङ्ग)** लेखेको ठाउँको तल प्रयोगकर्ता पुरुष हो कि महिला भनेर लेख्नुपर्ने हुन्छ ।
- यदि पुरुष भएमा **“M”** टाइप गर्नुहोस् र महिला भएमा **“F”** टाइप गर्नुहोस् ।

९)

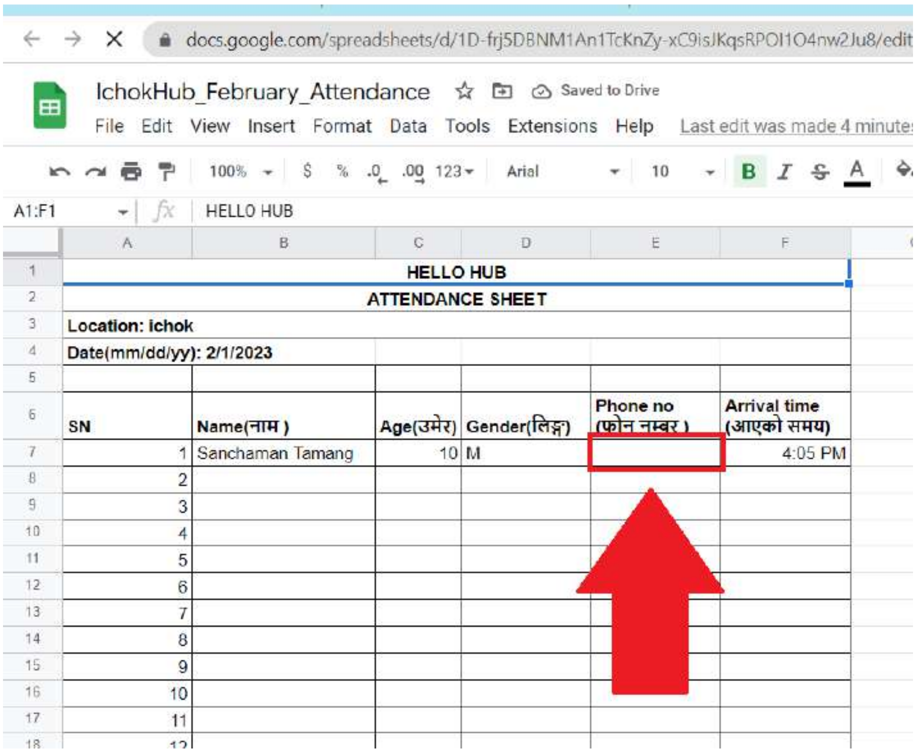

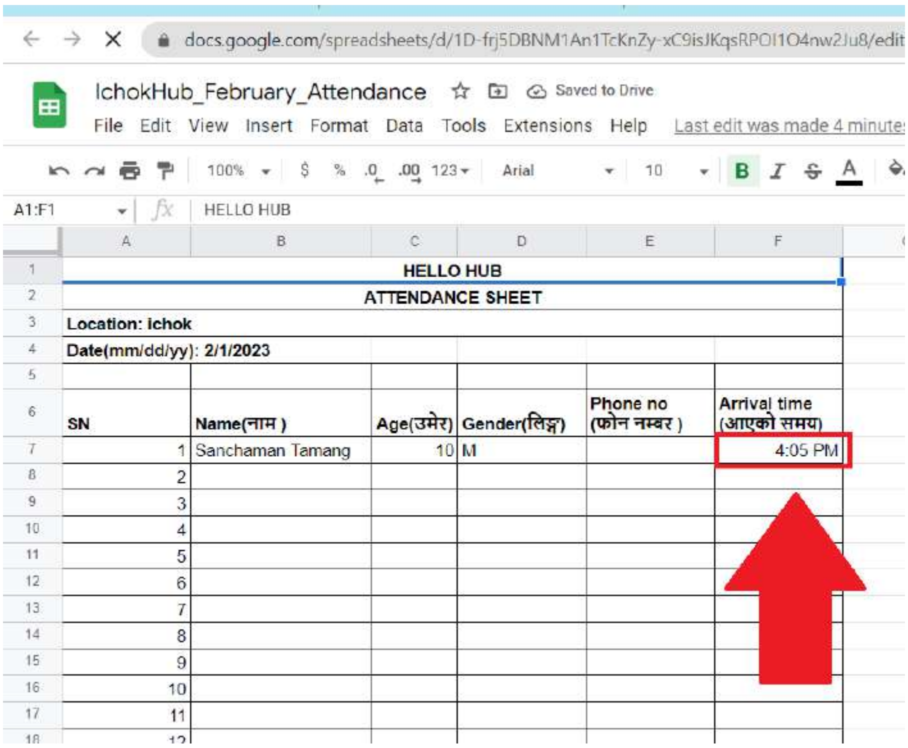

- **Phone no (फोन नम्बर)** लेखेको ठाउँको तल प्रयोगकर्ताको फोन नम्बर लेख्नुहोस् ।
- **Arrival time (आएको समय)** लेखेको ठाउँको तल प्रयोगकर्ता आएको समय लेख्नुहोस् ।

१०)

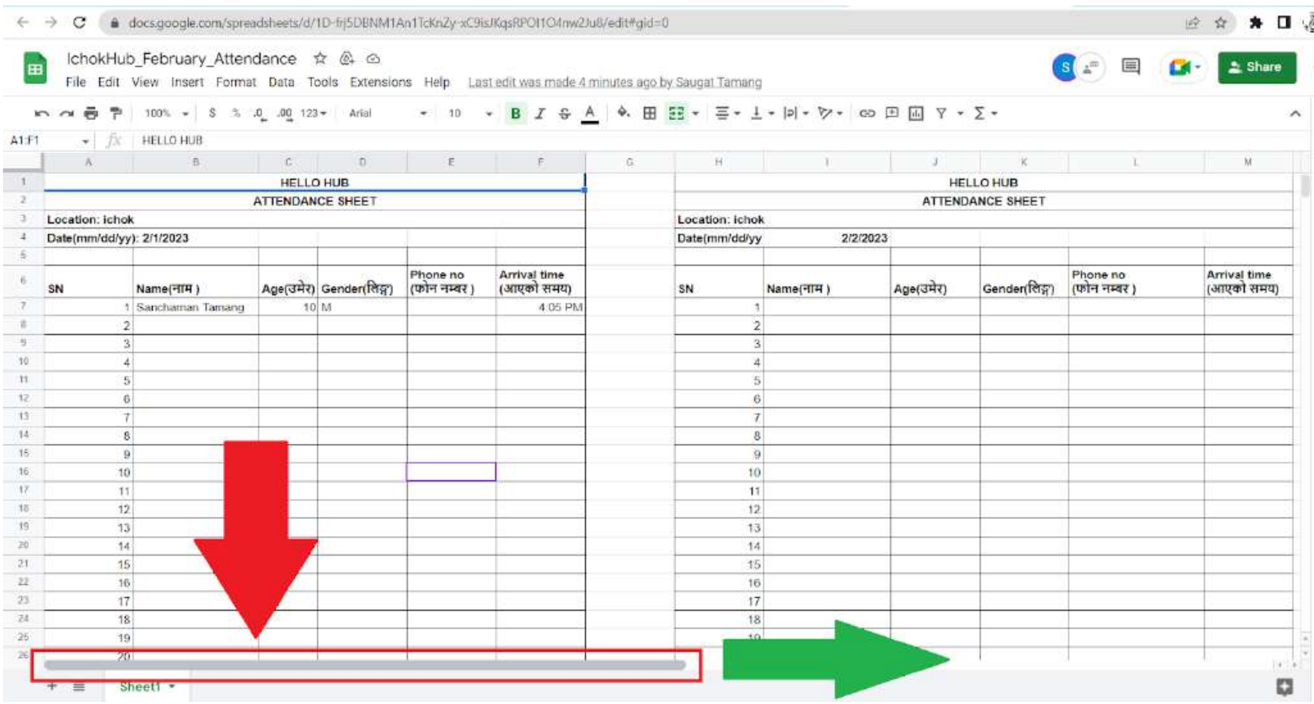

→ तपाईंले हरेक दिन यसैगरि हबमा आउने प्रयोगकर्ताहरूको हाजिरी राख्न सक्नुहुनेछ ।

→ अब अर्को दिनको हाजिरी गर्नको लागी माथि चित्रमा देखाएझैं तल पट्टिको लट्ठी जस्तो देखिने **होरिजन्टल स्क्रोल बार(HORIZONTAL SCROLL BAR)** लाई थिचेर बिस्तारै दायाँतर्फ सार्नुहोस् ।

११)

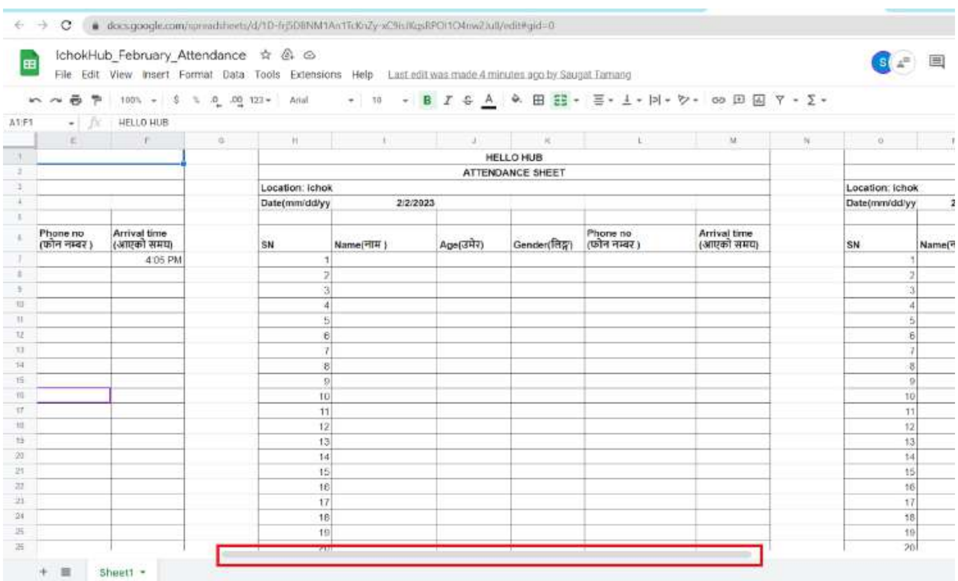

→ तपाईँले लठ्ठी सारेपछि अर्को हाजिर गर्ने ठाउँ देख्नुहुनेछ ।

→ त्यहाँ पनि पहिले जसरी नै प्रयोगकर्ताहरुको विवरण टाइप गर्नुहोस् ।

१२)

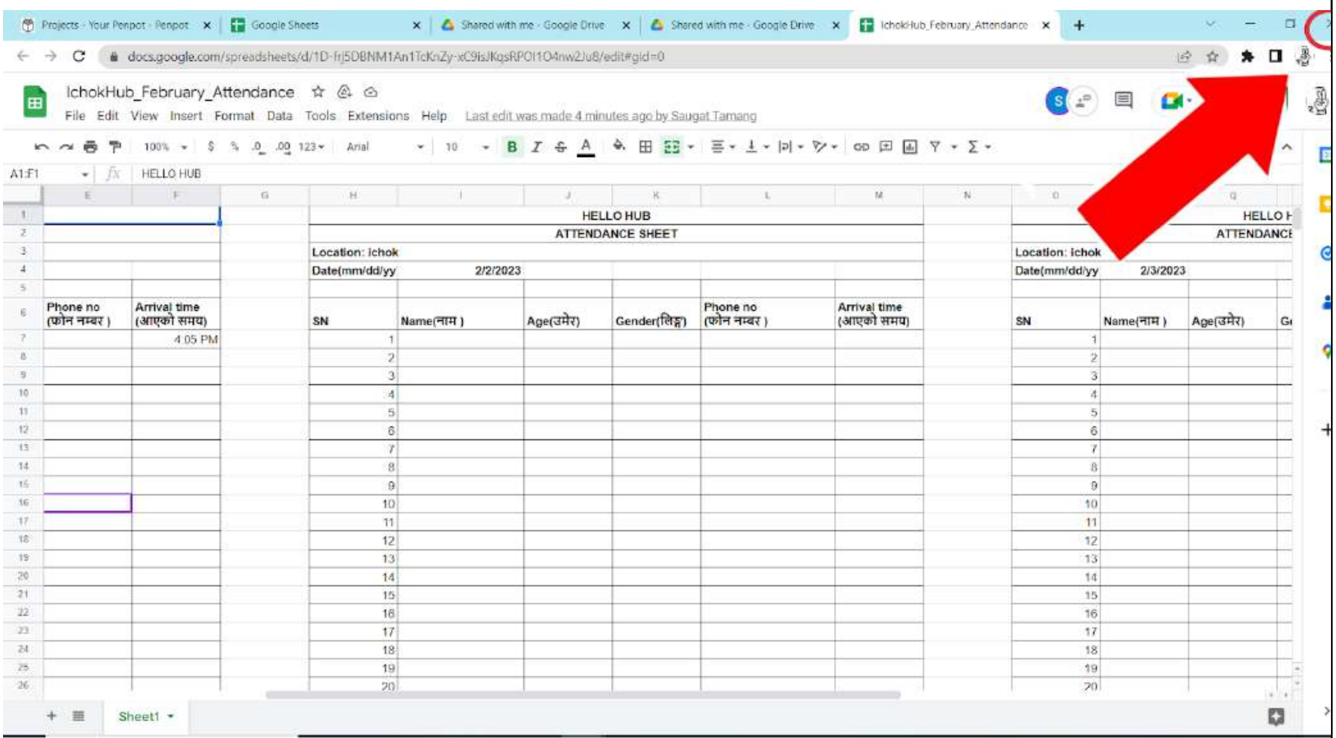

➔ सबै टाइप गरिसके पछि बन्द गर्नको लागि तपाईंको स्कृनको माथिल्लो भागको दायाँ तिर “X” भएको ठाउमा **क्लिक (CLICK)** गर्नुहोस् जसले क्रोमलाई बन्द गर्दछ।

ङ. गुगल मिट प्रयोग गर्ने तरिका

१. प्ले स्टोरमा गएर गूगल मीट डाउनलोड गर्नुहोस्।

	गुगल मिटको लोगो

१.१)	१.२)
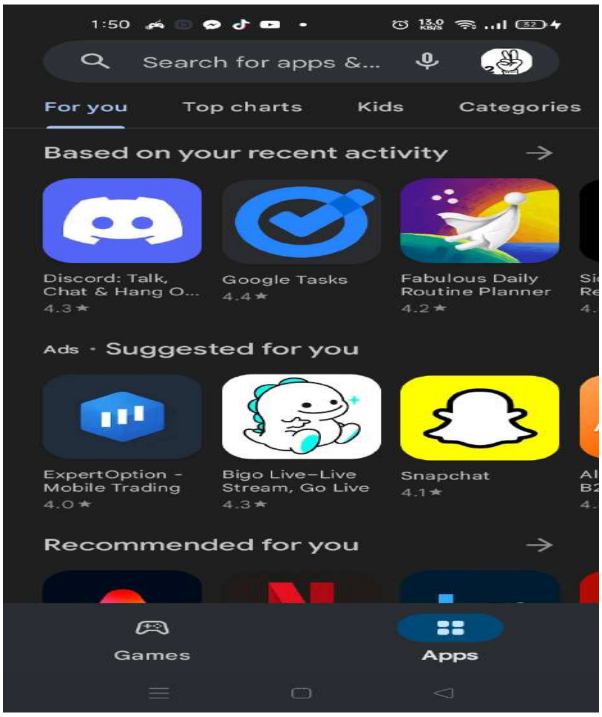	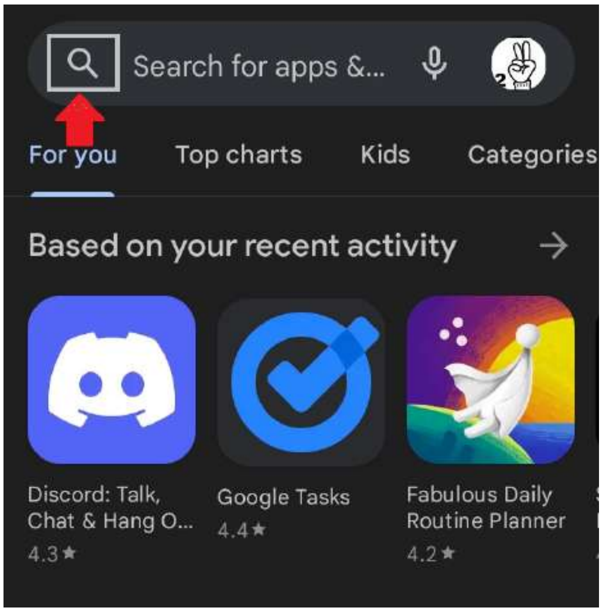
→ **“Play Store” (प्ले स्टोर)** एप खोलेपछि यस्तो देख्न सक्नुहुन्छ।	→ अब **“Search”(सर्च)** बटनमा थिच्नुहोस् र “GOOGLE MEET” टाइप गरि खोज्नुहोस् र गुगल मिट इन्सटल गर्नुहोस् ।

२)	
	तपाईँले हेल्लो वर्ल्डको इमेल तथा व्हाट्सएप (WhatsApp) मार्फत चित्रमा देखाइएको जस्तो चिन्ह सहितको एउटा लिङ्क(LINK) पाउनुहुनेछ । उक्त लिङ्कमा थिचे पछि तपाईँले गुगल मिट मार्फत मिटिङ् मा सामेल हुन सक्नुहुन्छ ।

२.१	३
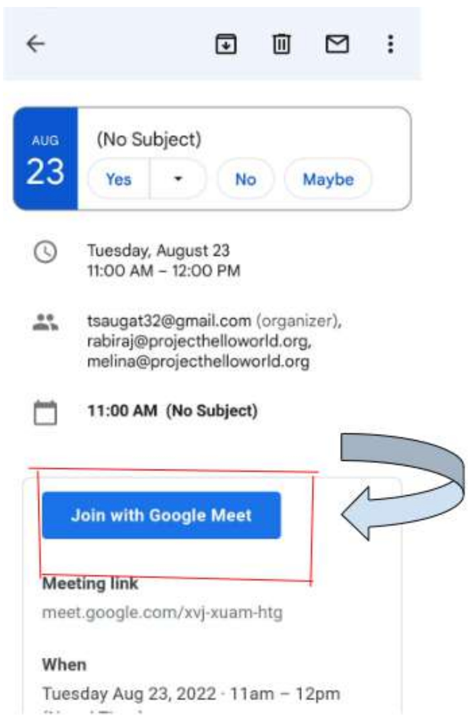	
➔ आफ्नो इमेल जाँच्नुहोस् र मिटिङ लेखिएको इमेलमा तपाईँले चित्रमा देखाइएझैं **"Join with Google Meet"[जोइन विथ गुगल मिट]** मा थिचुन्होस्।	➔ तपाईँले इमेल वा व्हाट्सएप बाट मिटिङको लिङ्क थिचे पछि माथि देखाइएको जस्तो स्क्रिन देखिनेछ । ➔ अब (Ask to join) लेखेको ठाउँमा थिच्नुहोस् र मीटिङ् मा सहभागी हुनुहोस् ।

तपाईँले गुगल मिटमा आफैँ मिटिङ लिङ्क बनाउन पनि सक्नु हुनेछ, Google Meet प्रयोग गरेर कार्यशालामा उपस्थित सबैलाई आफ्नो मिटिङ मा सामेल गराउन खोज्नुहोस् ।

च. हबको ट्याबलेटमा रहेका विभिन्न एपहरूको जानकारी

123 Numbers	
	➔ यो एउटा वर्णमाला सिकाउने एप हो जसले बच्चाहरूका लागि अंक/नम्बरहरु सिक्न रमाइलो बनाउँछ। ➔ यसले बच्चाहरूलाई अंकहरुका आकारहरू पहिचान गर्न, तिनीहरूलाई उच्चारण गर्न सिकाउँछ ➔ आफ्नै हातले अंकहरु कोरी चिन्न सिकाउँछ।

ABC Kids	
	➔ ABC Kids एउटा नि:शुल्क वर्णमाला सिकाउने एप हो जसले बच्चाहरूका लागि अंग्रेजी वर्णमाला सिक्न रमाइलो बनाउँछ। ➔ यसले बच्चाहरूलाई अक्षर आकारहरू पहिचान गर्न, तिनीहरूलाई उच्चारण गर्न सिकाउँछ । ➔ आफ्नै हातले अक्षरहरू कोर्न लगाई अक्षरहरू चिन्न सिकाउँछ।

Animal Typing	
	➔ यो एपले टाइपिङ सरल र रमाइलो तरिकाले सिकाउछ। ➔ किबोर्डमा कसरी टच टाइप गर्ने अर्थात नहेरी टाइप गर्ने भनेर यो एपले सिकाउँछ।

Block Craft 3D	
	➔ यो एउटा रमाइलो तरिकाले घरहरू बनाउने खेल हो। ➔ यसले प्रयोगकर्ताको रचनात्मक सिप विकास गर्न मद्दत गर्दछ।

Brain Training

- यो एपमा दिमाग खियाउने खेलहरू तथा आइ क्यु जाँच सम्बन्धि चुनौतीहरू छन् ।
- मस्तिष्क प्रशिक्षण गर्ने खेलहरूको साथमा आफ्नो कौशल, मानसिक क्षमता, क्यालकुलस, मेमोरी, विश्लेषण, तीक्ष्णता र धारणा आदि सुधार गर्न यो एपले मद्धत गर्दछ ।

Check Data Usage

- यो एपले ट्याबलेटले कत्तिको इन्टरनेट डाटा/वाइफाई खपत गर्यो भन्ने जानकारी दिन्छ ।

Chess

- तपाईँलाई थाहा छ? चेस संसारको सबैभन्दा पुरानो रणनीतिक खेलहरू मध्ये एक हो ।
- चेस एक उत्कृष्ट बोर्ड खेल हो जसले रणनीति र भिजुअल मेमोरी जस्ता सीपहरूको विकासमा मद्दत गर्दछ।

Chrome

- यो वेब ब्राउजर हो जहाँ तपाईँले बिभिन्न वेबसाइटहरु खोल्न सक्नु हुनेछ ।

CircuitVerse Learn

- यस अन्तरक्रियात्मक पुस्तकले कम्प्युटरको डिजिटल लजिक कसरि काम गर्दछ भन्ने विषयमा जानकारी दिन्छ । आधारभूत कम्प्युटर अवलोकनदेखि उन्नत स्तरसम्मको बिषय यस एपमा पाउन सकिन्छ ।

CircuitVerse Simulator	
	➔ यो सिमुलेटर एप्प हो जहाँ तपाईंले विभिन्न सर्किट प्रणालीहरू आफैले रचना गरेर त्यसलाई जाँच गर्न सक्नुहुन्छ।

Classroom	
	➔ यो एप बाट बिद्यार्थीहरुले अन-लाइन क्लासहरु लिन सक्दछन्। यस एपमा लगिन गर्नु पर्दछ र विद्यार्थीलाई गुगल क्लासरूममा सामेल गर्नु पर्दछ ।

Coloring Book	
	➔ यो एपमा विभिन्न चित्र हरु कोर्न र रङ्ग लगाउन सकिन्छ।

Colors and shapes	
	➔ यो एप बाट बच्चाहरुले रङ्ग र आकारहरुको बारेमा खेली खेली सिक्न सक्छन्।

Docs	
	➔ यो एप बाट तपाईंले कम्प्युटरमा जस्तै कागजात हरु बनाउन सक्नु हुन्छ र बिना कम्प्युटर त्यस्ता फाइलहरू खोल्न पनि सक्नुहुन्छ ।

Driving School	
	➔ यो एक खेल हो जसले ड्राइभिङ परीक्षणको लागि केहि हदसम्म तयार गर्दछ। खेलले तपाईँलाई आफ्नो कार कसरी पार्क गर्ने भनेर सिक्न मद्दत गर्दछ। यो खेलले तपाईँलाई लिखित परीक्षाको लागि तयारी गर्न र सडक चिन्हहरू सम्झन मद्दत गर्नेछ। त्यहाँ सयौं विभिन्न स्तरहरू छन् जसले तपाईँलाई आफ्नो ड्राइभिङ र पार्किङ कौशल सुधार गर्न मद्दत गर्दछ।

Duolingo	
	➔ यो एप तपाईँलाई सजिलै र सहज रूपमा भाषाहरू सिक्न मद्दत गर्नको लागि डिजाइन गरिएको छ , ताकि तपाईँले खेल्दा खेल्दै भाषा सम्बन्धि ज्ञान लिन सक्नुहुन्छ । ➔ यो एपले तपाईँलाई धेरै फरक भाषाहरू सिक्न अनुमति दिन्छ, जस्तै स्पेनिश, अंग्रेजी, फ्रान्सेली, इटालियन वा पोर्तुगाली।

English for kids	
	➔ यो एपले बच्चाहरू वा शुरुवाती शिष्यहरूको लागि अंग्रेजी सिक्ने तरिका सिकाउँछ । यसले अंग्रेजी सिक्न रमाइलो बनाउँछ। ➔ यसमा दिइएको चित्रहरू मार्फत अंग्रेजी शब्दावली सिक्न मद्धत गर्छ ।

E-Pustakalaya	
	➔ यो नि:शुल्क र खुला डिजिटल पुस्तकालय पहुँच गर्ने एप हो । ➔ प्रयोगकर्ताहरूले श्रेणी अनुसार पुस्तकहरू खोजि गर्न, कुञ्जी शब्दहरू, शीर्षकहरू वा लेखकहरू प्रयोग गरेर खोजी गर्न र पुस्तकहरूको PDF संस्करण नि:शुल्क डाउनलोड गर्न सक्छन्। ई-पुस्तकालय (इलेक्ट्रोनिक पुस्तकालय) मा नेपाली लेखक र अन्तर्राष्ट्रिय लेखकका पुस्तकहरू छन् ।

Feed The Monster	
	यो एपले बच्चाहरूलाई अंग्रेजी भाषा पढ्न तथा सिक्न मद्दत गर्न 'खेल्न विधिहरू' प्रयोग गर्दछ ।

First Aid	
	➔ यो एपले तपाईँलाई सामान्य प्राथमिक उपचार तथा आपतकालिन अवस्थाहरूमा प्रयोग गर्न सकिने विभिन्न उपायहरूको आवश्यक जानकारी दिन्छ। ➔ भिडियोहरू र चित्रहरु बाट यो एप ले प्राथमिक उपचारको शिक्षा दिन्छ।

Gmail	
	➔ यो एप बाट तपाईँले सम्बन्धित ब्यक्ति, संस्था लाइ मेल/ चिठी पठाउन सक्नु हुन्छ।

Hardware and Networking	
	➔ यो एपमा तपाईँले कम्प्युटर हार्डवेयर र नेटवर्किङ्ग सम्बन्धित सबै जानकारीहरू भेटाउन सक्नुहुन्छ।

Hardware Engineering	
	➔ यो एप मा तपाईँले कम्प्युटर हार्डवेयर सम्बन्धित सबै जानकारी हरु भेटाउन सक्नुहुन्छ।

Hexa Jigsaw	
	➔ यो पजल एप हो जहाँ तपाईंले दिमाग लगाई टुक्रा टुक्रा जोडी चित्र हरु पुरा गर्नुपर्ने हुन्छ ।

Khan Academy	
	➔ यो एपमा बिद्यार्थीले हरेक बिषयहरु खोज्न सक्छन् र नि शुल्क त्यस बिषयका पाठहरू पढ्न सक्छन्।

Laser Overload	
	➔ यो एक इलेक्ट्रोनिक खेल भएको एप हो जसमा दिमाग लगाएर करेन्ट पास हुने बाटो बनाउदैं जानुपर्छ।

Learn Arduino Program.	
	यो एप बाट प्रोग्रामिङ कसरि गर्ने भन्ने बारे जानकारी लिन सकिन्छ । अर्डुइनो प्रोग्रामिङ बाट स्वचालित (अटोमेटिक) काम गर्ने प्रणालीहरु र मेशिनहरु बनाउन सकिन्छ।

Learn Computer Course	
	➔ यो कम्प्यूटर कोर्स एप पूर्ण रूपमा अफलाइन र नि: शुल्क काम गर्दछ। यो एपबाट कम्प्युटरको आधारभूत, प्रोग्रामिङ, हार्डवेयर, सफ्टवेयर, सामान्य ज्ञान, सूचना प्रविधि सम्बन्धित, नेटवर्किङ, मर्मत, कोडिङ लगायत विभिन्न अवधारणाहरू सिक्ने सजिलो तरिका हो ।

Learning Portal	
	➔ यो एपमा कक्षा १ देखि कक्षा १२ सम्मको किताबहरू तथा विभिन्न सन्दर्भ सामाग्रिहरू निशुल्क पाउन सक्नुहुन्छ। ➔ यहा थरी थरीका पुस्तकालय को भण्डार पनि छ जहा तपाईंले फरक फरक बिषयका किताबहरु पढ्न सक्नुहुन्छ।

Learn Python	
	➔ पाइथन भन्ने एउटा प्रोग्रामिङ भाषा हो र यो एप ले उक्त पाइथन प्रोग्रामिङ सजिलो तरिकाले सिकाउँछ।

Learn Typing	
	➔ यो एपले तपाईंलाई टच टाइपिङ सिक्न मद्दत गर्दछ। ➔ यसले तपाईंको टाइपिङ गति र शुद्धतालाई सुधार गर्न मदत गर्दछ।

LEGO Tower	
	➔ यो एउटा टावर निर्माण गर्ने गेम हो जहाँ तपाईंले आफ्नो रचनात्मक कलाको बिकास र प्रस्तुति गर्न सक्नु हुन्छ।

Let's Read	
	➔ लेट्स रिड एपमा तपाइले नि:शुल्क रमाइलो र रंगीन कथा पुस्तकहरू पढ्न सक्नुहुनेछ। स्थानीय लेखकहरू र चित्रकारहरूबाट विभिन्न भाषाहरू (तामाङ भाषा सहित) अङ्ग्रेजीमा हजारौं पुस्तकहरू छन्, तपाईंका बच्चाहरूलाई पढ्न र सिक्न यो एप उपयोगि हुन्छ । ➔ Let's Read एपमा रहेका सबै पुस्तकहरू पढ्नका लागि नि:शुल्क छन् र डाउनलोड गरेर कुनै पनि समय अनलाइन वा अफलाइन पढ्न सक्नुहुनेछ।

Magrid	
	➔ म्याग्रिड प्रारम्भिक गणितीय क्षमताहरूको विकासमा सुधार गर्नको लागि एक प्रभावकारी शैक्षिक एप हो। यसले प्रारम्भिक विद्यालय स्तर (३ देखि ९ वर्ष पुरानो) को लागि आधारभूत गणितीय अवधारणाहरूलाई लक्षित गर्दै प्रशिक्षण कार्यहरूको विस्तृत श्रृंखला प्रदान गर्दछ।

Masha and the Bear Educational	
	➔ यहाँ ३० शैक्षिक खेलहरू छन्। यी शैक्षिक खेलहरू ६ वर्षसम्मका बच्चाहरूलाई लक्षित छन् ।

Math Games

- बच्चाहरूलाई रमाइलो, नि:शुल्क गणित खेलहरूमार्फत गणितमा निपुण बनाउन यो एपले मद्दत गर्छ
- गणित खेलहरू को माध्यमबाट बच्चाहरूलाई गणित सीपहरू सजिलो तरिकाले सिक्न मद्दत गर्दछ
- आधारभूत अंकगणित बाहेक गणितका पजलहरू, मस्तिष्क टिजरहरू समाधान गर्न सिकाउँछ। जोड +, घटाउ −, गुणन ×, र विभाजन, ÷ वा भिन्न ¼, दशमलव गर्न सिकाउछ ।

Music Blocks

- संगीत ब्लकहरू संगीत र ग्राफिक्समा रुचि राख्ने 13+ उमेरका बालबालिकाहरूको लागि लक्षित प्रोग्रामिङ एप हो।
- संगीत ब्लकले संगीतका धेरै सामान्य ज्ञानहरू हासिल गर्न मद्दत गर्दछ, जस्तै पिच, ताल, भोल्युम, टिम्बर, र बनावट आदि ।

Nepali Guru - Barnamala + more

- बच्चाहरुलाई रमाइलो तरिकाले नेपाली वर्णमाला, अक्षर र अंकहरू पढ्न, उच्चारण गर्न र लेख्न सिकाउन सकिन्छ।
- तपाईंको टच स्क्रिनमा अक्षरहरू र चित्रहरू कोर्न सकिन्छ।
- व्यंजन, स्वर वर्ण तथा सङ्ख्या चयन गर्न सकिन्छ।

Nepali Shabdakosh Dictionary

यो नेपाली र अङ्ग्रेजी दुवै भाषाहरू सिक्न मद्दत गर्ने नेपाली शब्दकोश हो।

विशेषताहरु:

- तीन तर्फी शब्दकोश समावेश गर्दछ: नेपाली शब्दको नेपाली अर्थ, नेपाली शब्दको अंग्रेजी अर्थ र अंग्रेजी शब्दको नेपाली अर्थ
- अफलाइन काम गर्दछ

Piano Kids - Music & Songs	
	पियानो किड्स विशेषत् बच्चाहरू र अभिभावकहरूको निम्ति संगीत र गीतहरू सिक्नको लागि सिर्जना गरिएको एक उत्कृष्ट रमाईलो संगीत एप्प हो

Quick Brain	
	यो एउटा मस्तिष्क प्रशिक्षण गर्ने एप हो । गणितीय समीकरणहरू समाधान गरेर, मेमोरी गेमहरू खेल्दै, र पजलहरू समाधान गरेर आफ्नो मानसिक कौशल, तर्क, मेमोरी, दिमाग गणना सुधार गर्न सकिन्छ ।

Ramailo Padhai	
	Ramailo Padhai शिक्षक र कक्षा एक देखि तीन सम्मका विद्यार्थीका अभिभावकहरूका लागि प्रयोग गर्न बनाइएको सजिलो एप हो । यो एप विद्यार्थीहरूलाई पढ्न, सिक्न र पढाइलाई रमाइलो बनाउन मद्दत गर्न डिजाइन गरिएको हो । एपमा नेपाली भाषामा अडियो कथाहरू, कविताहरू र सचित्र PDF पुस्तकहरू छन् ।

Read Along	
	Read Along नि:शुल्क पढ्ने एप हो जसले बच्चाहरूलाई पढ्न सिक्दै रमाइलो गर्न मद्दत गर्छ। Read Along ले तपाईंले पढेको कुरालाई ठूलो स्वरमा पढाएर सुनाउँदछ र पढेको सुन्दछ। यदि कुनै शब्द उच्चारण गर्न नआएमा त्यो शब्दमा थिच्दा यहि एपले नै उच्चारण गर्न सिकाईदिन्छ। वर्णमाला को केहि आधारभूत ज्ञान भएकाहरू को लागी राम्रो काम गर्दछ।

Roblox	
	रोब्लोक्स यस्तो गेमिंग एप हो जहाँ तपाईंले तपाईँका साथीहरूसँग मिलेर नयाँ नयाँ रचनात्मक क्रियाकलापहरु गर्न सक्नु हुन्छ। यहाँ आफुले चाहेको जस्तो दुनियाँ बनाउन मिल्छ जसले तपाईंको रचनात्मक कलाको विकास गर्छ ।

Room to Read	
	Room to Read एउटा पुस्तकालय एप हो जसमा तपाईंले विभिन्न पुस्तक निशुल्क पढ्न सक्नु हुनेछ।

Scratch	
	यो एपले तपाईंलाई प्रोग्रमिङ्ग गर्न सिकाउँछ र प्रोग्राम द्वारा तपाईंको आफ्नै अन्तरक्रियात्मक कथा, खेल र एनिमेसनहरू कसरी सिर्जना गर्ने भनेर सिकाउँछ, जुन तपाईंले अरू सँग साझेदारी गर्न सक्नुहुन्छ।

Sheets	
	यो एप हिसाब किताब राख्ने कागजातहरु बनाउन प्रयोग हुन्छ।

Slides	
	यो एप बाट तपाईँले प्रेजेन्टेशन अर्थात प्रस्तुतिहरू बनाउन सक्नुहुन्छ।

Smart Krishi	
	यो कृषि सम्बन्धि एप हो। यसमा तपाईँले नेपालका शहरहरूको दैनिक मूल्य सम्बन्धि जानकारी पाउनसक्नु हुन्छ । यहाँ कृषि पुस्तकालय पनि उपलब्ध छ जहाँ कृषि सम्बन्धी तथ्याङ्क, पशुपालन, मल उत्पादन, विशेष रोगको लागि स्थानीय रूपमा उपलब्ध जडिबुटी/फलफूलका फाइदाहरू, कृषि कागजातहरू, रिपोर्टहरू र ई-पुस्तकहरू तथा कृषि सुझावहरू पाउन सक्नु हुन्छ । देशको मुख्य स्थानहरूको प्रत्यक्ष मौसमको जानकारी लिन सक्नु हुन्छ । विशेषज्ञहरू र वैज्ञानिकहरूलाई आफ्ना प्रश्नहरू सोध्नु सक्नुहुन्छ ।

Top 25 Nursery Rhymes	
	यो एपमा बालबालिकाका लागि कविताहरू, सुत्ने समयका कथाहरू, र नर्सरी गीतहरू राखेका हुन्छन । यसमा सबै नर्सरी राइमका भिडियोहरू र सुत्ने समयमा पढ्ने कथाहरू पूर्ण रूपमा नि: शुल्क र अफलाइन उपलब्ध छन् र डाटा/इन्टरनेट बिना कुनै पनि समय कुनै पनि ठाउँमा हेर्न सकिन्छ ।

Word Talent	
	- यो एपमा छरिएका अंग्रेजी अक्षरहरूबाट शब्द बनाउनपर्ने हुन्छ। - लुकेका शब्दहरू फेला पारेर तपाईंले नयाँ-नयाँ अंग्रेजी शब्दहरू र त्यसका अर्थहरू सिक्न सक्नुहुन्छ।

WPS Office	
	यो एप बाट तपाईंहरूले कम्प्युटरमा जस्तै कागजातहरू बनाउन सक्नु हुन्छ। वोर्ड, सिट र स्लाइड सबै यहि एउटै एपमा पाउन सक्नुहुन्छ।

YouTube	
	भिडियो हेर्ने एप हो जहाँ तपाईंले धेरै सिक्ने कुराहरु भिडियो मार्फत हेर्न सक्नु हुन्छ। तपाईले पढाई लेखाई देखि लिएर कृषि र **विश्व घटना**का कुराहरूको जानकारी यस एप बाट लिन सकिन्छ।

YT Kids	
	बच्चाहरूको लागि मात्र बनाइएको एउटा भिडियो हेर्ने एप हो। YouTube Kids परिवार-मैत्री भिडियोहरूले भरिएको हुन्छ।

कृषि गुरू Krishi Guru	
	कृषकहरु कृषि विज्ञ बनाउन कृषि गुरू। यहि एपका केही विशेषताहरू एक पल्ट एकपटक डाउनलाईड गरेपछि अफलाइन चलाउन सक्दछ तपाईंको दैनिक कृषि कर्जा सहयोग गर्न व्यवसायिक कृषि प्रविधि, मौसम, र बजार र ताजा खबरहरू उपलब्ध हुन्छन । तपाईंले विउ, मल, विषादी र मेशिनरी सामानहरू कसरी प्रयोग गर्ने कहाँ बाट किन्न सकिन्छ भन्ने जानकारी सजिलै पाईन्छ। तरकारि किनबेचको लागि पनि यो एप प्रयोग गर्न सकिन्छ । बोट विरुवामा लागेका रोग तथा किराहरूको फोटो सहित विवरण पठाएर कृषि विशेषज्ञ बाट सल्लाह पाउनुसक्नुहुन्छ ।

नेपाली समाचार पत्र	
	नेपाली समाचार पत्र एउटा प्लेटफर्म एप हो जहाँ हामी प्रमुख नेपाली समाचार वेबसाइटहरूबाट सबै समाचारहरू हेर्न सक्छौं। यसले सबै अनलाइन नेपाली समाचारहरू प्रदान गर्दछ।

राक्षसलाई खुवाउ !	
	राक्षसलाई खुवाउ ! ले बच्चाहरूलाई नेपाली भाषा पढ्न तथा सिक्न मद्दत गर्न 'खेल्ने विधिहरू' प्रयोग गर्दछ ।

छ. हबको बिधुतिय प्रणाली को जानकारी

१) विविध शब्दावलीहरू को परिचय

एम पी पी टि **(MPPT)**

	➔ एम पी पी टि **(MPPT)** एक प्रकारको चार्ज कन्ट्रोलर हो। यसले सोलार प्यानलबाट आएको करेन्टलाई मिलाएर ब्याट्री चार्ज गर्ने र लोडको लाइनमा पठाउने काम गर्छ। ➔ त्यसै कारण सोलारको तार पनि यहिँ जोडिएको हुन्छ, ब्याट्रिको लाइन पनि यही जोडिएको हुन्छ र बत्ति तथा लोर्डको लाइन पनि यहाँबाट निकालिएको हुन्छ।

एम सी वि **(MCB)**

<table>
<tr><td> </td><td>➔ एम सी वि (MCB) मा बढि भोल्टेजको झट्का आएको बेला यसले करेन्ट पठाउन दिँदैन।
➔ एम सी वि (MCB) अन गर्दा करेन्ट सम्बन्धित जोडिएको ठाउँमा पास हुन पाउँछ ।
➔ एम सी वि (MCB) अफ गर्दा करेन्ट कहिँ जान पाउँदैन ।</td></tr>
<tr><td colspan="2">➔ हब मा हाम्रो ३ ओटा एम सी वि (MCB) छन्।
◆ सोलार को एम सी वि (MCB): बायाँ वा बीच मा राखिएको हुन्छ। 40 DC वा 16 DC लेखिएको हुन्छ।
◆ ब्याट्री को एम सी वि (MCB): बायाँ वा बीच मा राखिएको हुन्छ। 63 DC वा 40 DC लेखिएको हुन्छ।
◆ लोड को एम सी वि (MCB):दाहिने पट्टि राखिएको हुन्छ। 16DC लेखिएको हुन्छ।</td></tr>
</table>

लोड **(Load)**

	➔ लोड **(Load)** भनेको त्यस्तो उपकरण हो जसले बिजुली को खपत गराउँछ। ➔ हबमा त्यस्ता खपत गराउने कुराहरु “बाल्ने बत्ति”, “चारजिङ्ग स्टेशन” आदि छन्।

चार्जिङ्ग स्टेसन **(Charging Station)**

➔ यहाँ हामिले मोबाइल, ट्याब्लेट चार्ज गर्छौं।	

Surge Protector सर्ज प्रोटेक्टर

	➔ यो उपकरणले बडी करेन्ट आएको बेला राउटर र एन्टिनालाई जोगाउने काम गर्छ। जस्तै चट्याङ परेको बेला ।

एस पी डी **(SPD)**

	➔ यस उपकरणले बडी करेन्ट आएको बेलामा तथा चट्याङ्ग लागेको बेला हबको बिधुतिय प्रणालिलाई जोगाउन खोज्छ। ➔ यसको बिचको सुन्तला रङ्गको बक्सामा रहेको सेतो रङ्गको भाग रातो रङ्गमा परिवर्तन भयो भने एस.पी.डी (SPD) बिग्रिएको र काम गर्न छाड्यो भन्ने बुझिन्छ।

एन्टिना **(Antenna)**

	➔ यस उपकरणले बिना तार नेट लिएर राउटरमा नेट पठाउछ।

राउटर **(Router)**

१) माइक्रो-टिक (Mikrotik)	२) रुइजी (Ruijie)	➔ यो उपकरणले एन्टिना/छाता वा फाइबर बाट आएको नेट लाइ लिएर वाइफाई दिने काम गर्छ।

टर्मिनल ब्लक **(Terminal Block)**

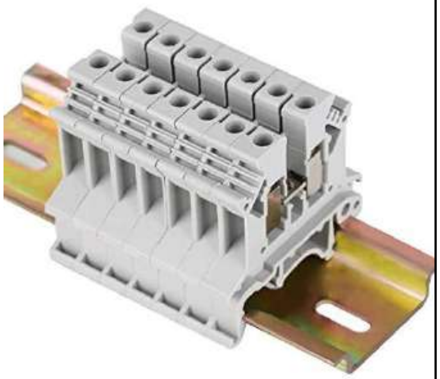		
➔ माथि देखाएका चित्रहरु थरी-थरी प्रकारका टर्मिनल ब्लक **(Terminal Block)** हुन् **।** ➔ यस उपकरण ले दुइ वा दुइ भन्दा बढि तार सजिलै जोड्न मद्दत गर्ने काम गर्दछ र टेप को प्रयोग पनि घटाउँछ।		

ज) विधुतिय परिपथ तथा सर्किटको रेखाचित्र

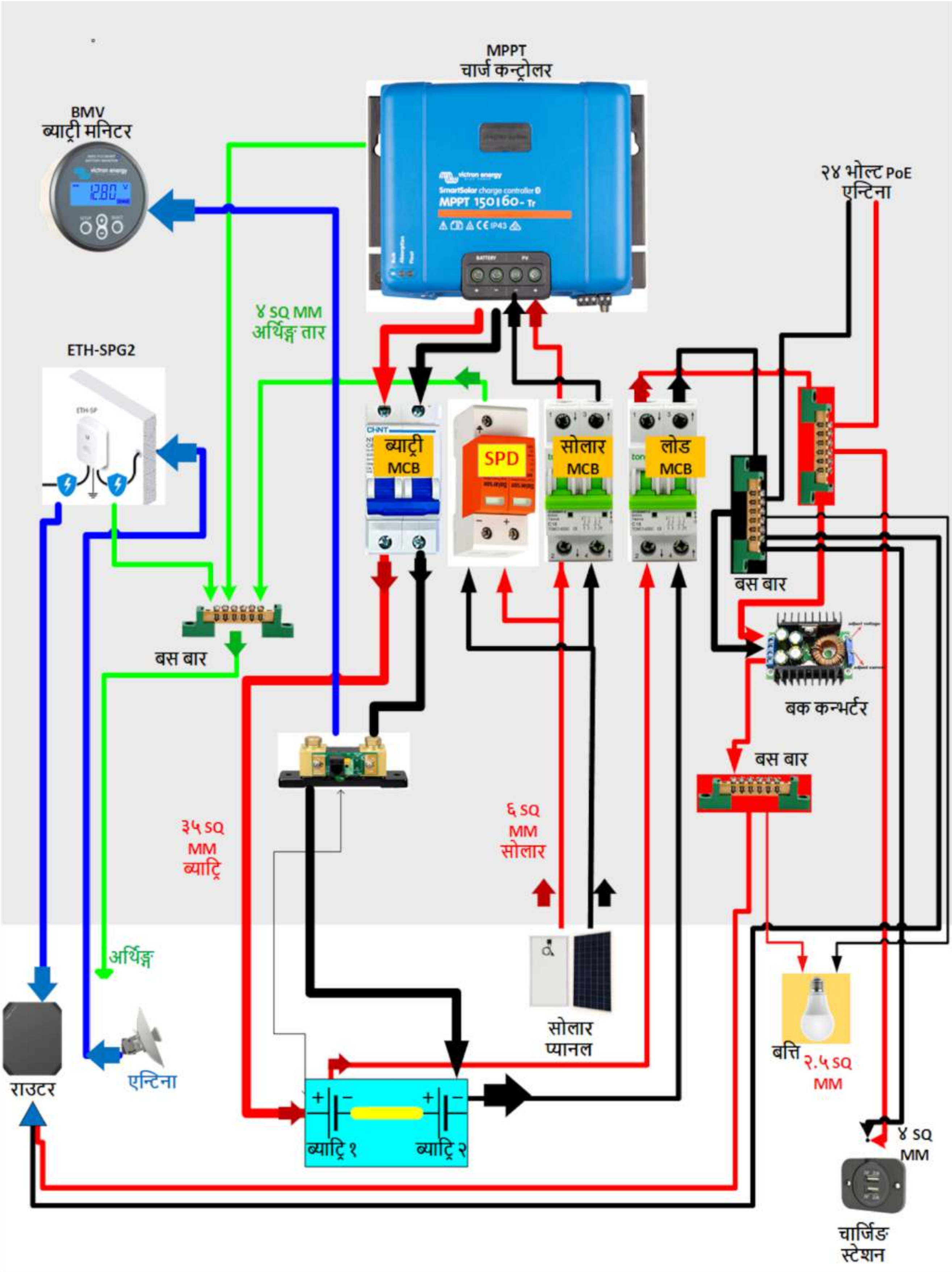

झ) बिधुतिय परिपथमा देखिन सक्ने केहि सम्भावित समस्या र तिनका समाधानका उपायहरू

कहिलेकाहीँ हबमा बत्ति नआउने र त्यसकारण नेट/ वाई फाई नचल्ने समस्या आउन सक्छन्। तल त्यस्ता केहि सम्बन्धित कारणहरु छन् जसले गर्दा हबमा समस्याहरू आएको हुन सक्दछ ।

१) LOOSE WIRE (लुज वायर) [खुकुलो तार]

- ➔ खुकुलो तार LOOSE WIRE (लुज वायर) को कारण ले गर्दा पनि बत्ति नआउने समस्या हुन सक्छ।
- ➔ खुकुलो तार छ कि छैन त्यो थाहा पाउन तलका प्रक्रियाहरु गरि हेर्नुहोस
    - ◆ पहिला त तारहरु तानी हेर्नुहोस्, राम्ररी जोडेको रहेनछ भने तार निस्कन्छ।
    - ◆ निरन्तरता(continuity) जाँच गर्ने, निरन्तरता(continuity) जाँच गर्न तलको प्रक्रिया हेर्नुहोस।

१	२
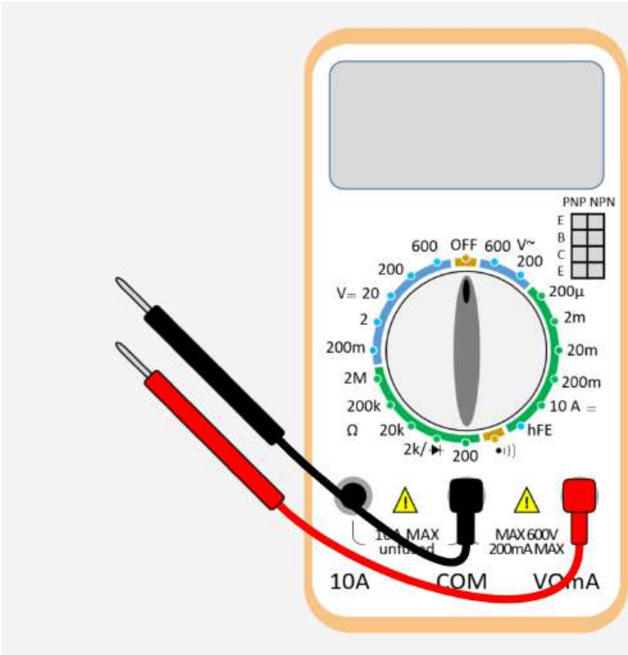	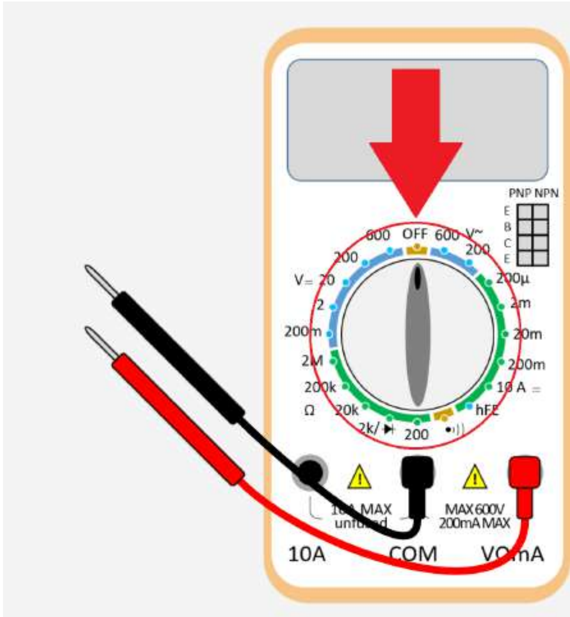

➔ पहिले सुरु हामीले बिचको सुइ लाई ठिक ठाउँमा घुमाएर राख्नु पर्ने हुन्छ।

३	४	
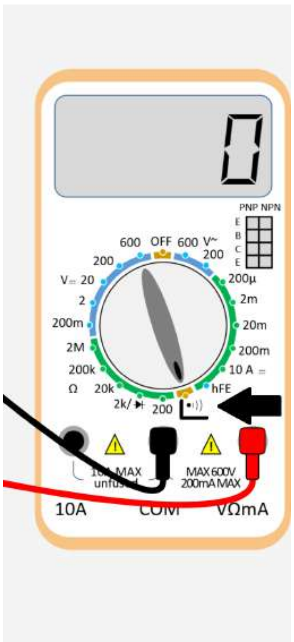	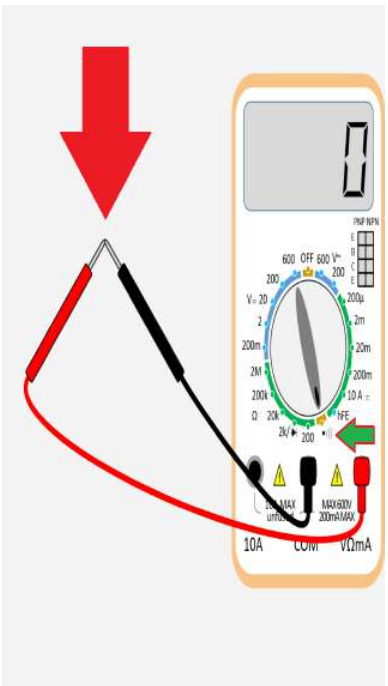	➔ सुइलाई घुमाएर वाई-फाई जस्तो चिन्ह भएको ठाउँमा राख्नुहोस। वाई-फाई जस्तो चिन्ह जुन वास्तवमा ध्वनिको चिन्ह हो त्यसले निरन्तरता जनाउँछ। ➔ रातो र कालो सुइलाई एक-आपासमा छुवाउनुहोस, त्यसपछि टिँट टिँट आवाज निस्कन्छ। ➔ यदि अवाज निस्केन भने मल्टीमिटरको ब्याट्री सकिएको हुनसक्छ।

५	६
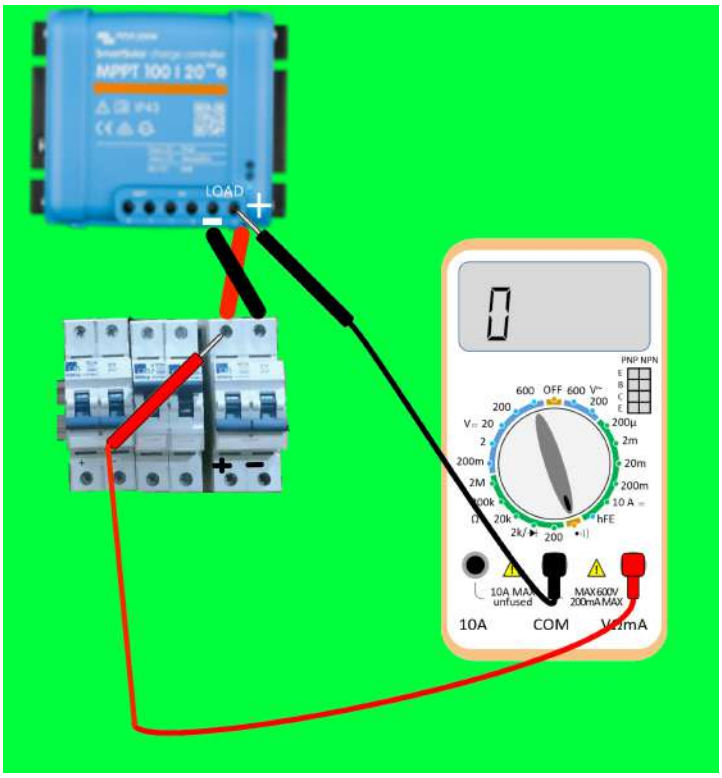	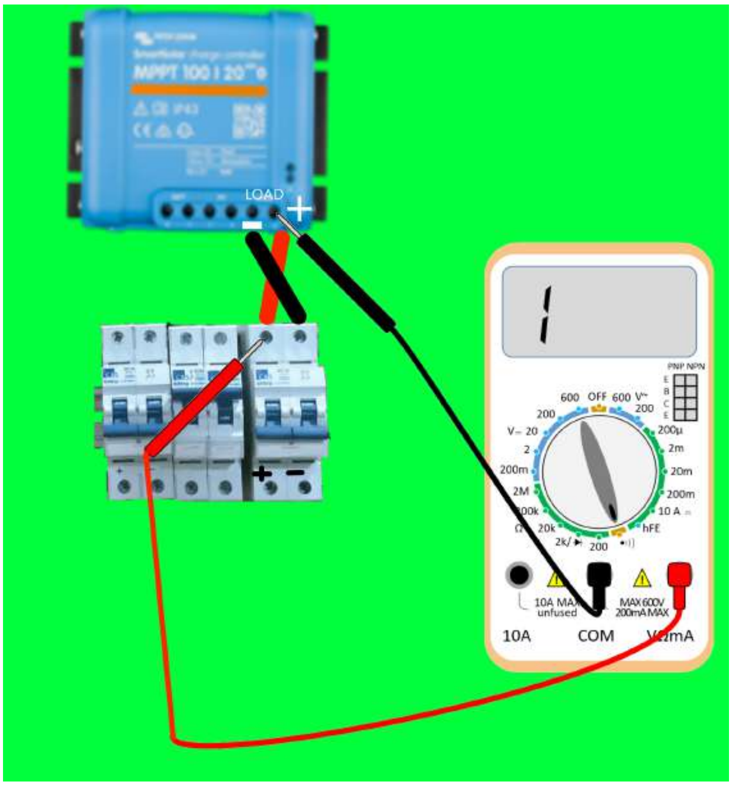

- ➔ अब एउटा सुइ जुनसुकै रङको भएपनि हुन्छ, त्यो सुइ एम.पी.पी.टि **(MPPT)** को लोड**(LOAD)** को जोड **(+)** चिन्ह भएको प्वालमा छिराउनुहोस् र त्यसैगरी लोडको एम.सी.वि **(MCB)** को जोड **(+)** चिन्ह भएको प्वालमा छिराउनु, यति गर्दा खेरि टिट-टिट आवाज आयो भने तार ठिक छ। यदि तीट-तीट आवाज घरि आउने घरि जाने गर्न थाल्यो भने तार खुकुलो छ, त्यो तार कस्नुहोस् वा फेर्नुहोस्।
- ➔ यसै गरि घटाउ**(-)** चिन्हको निरन्तरता जाच गर्नुहोस्।
- ➔ यसै गरि एम.पी.पी.ति**(MPPT)** को **BATT** (ब्याट) लेखेको प्वालमा र ब्याट्रीको एम.सी.वि **(MCB)** को जोड**(+)** चिन्हमा जाँच गर्नुहोस्। त्यसपछि घटाउ **(-)** चिन्हको पानि जाँच गर्नुहोस् ।
- ➔ यसै गरि एम.पी.पी.ति**(MPPT)** को **PV** (पी.भी) वा **SOLAR**(सोलार) लेखेको प्वालमा र सोलारको एम.सी.वि**(MCB)** को जोड**(+)** चिन्हको जाँच गर्नुहोस्। त्यसपछि घटाउ**(-)** चिन्हको पनि जाँच गर्नुहोस् ।

२) **Open Circuit** (ओपन सर्किट) **[खुल्ला बिधुतिय परिपथ]**

	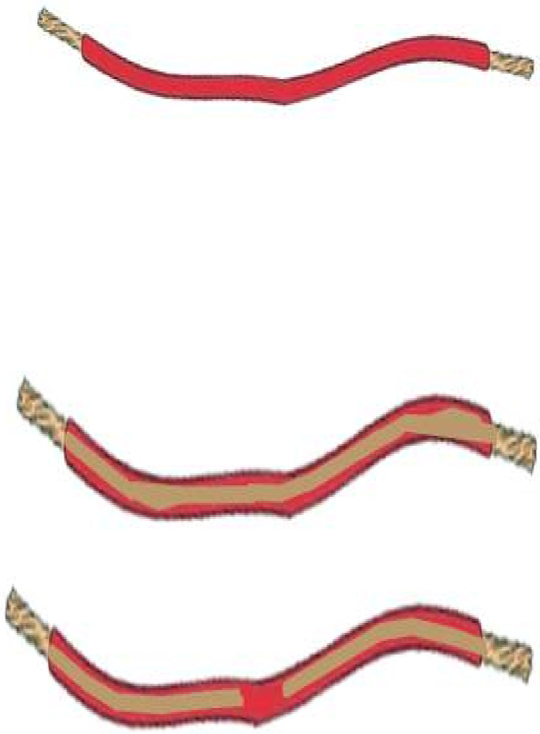
➔ खुल्ला तार धेरै जसो आँखाले देखिहालिन्छ, तर कहिलेकाहीँ तारहरु बाहिर ठिक देखेपनि भित्रको तामाको तार टुक्रिसकेको हुन सक्छ। ➔ खुल्ला बिधुतिय परिपथ छ कि छैन थाहा पाउन माथिको जसरी **LOOSE WIRE** (लुज वायर) जाँच गर्ने प्रक्रिया थाल्नुहोस्। खुल्ला बिधुतिय परिपथको अवस्थामा निरन्तरता जाँच गर्दा आवाज निस्किँदै निस्कदैन।	

३) Short Circuit - सर्ट सर्किट

सर्ट सर्किट(**Short Circuit**) त्यति बेला हुन्छ जब करेन्टले अचानक हामिले बनाएको प्रणाली भन्दा छोटो बाटो भेटाउँछ र त्यतैबाट सबै करेन्ट पठाउँछ। यस्तो धेरै जस्तो रातो र कालो तार जोडिएको बेलामा हुन्छ वा जब उपकरणहरुको भित्रको तार जुधेको बेलामा हुन्छ। यसले गर्दा उपकरणहरु जलेर बिग्रने समेत गर्दछ।

सर्ट सर्किट(**Short Circuit**) भएको कसरी थाहा पाउने **?**

	➔ धेरै नै ठुलो उपकरण जस्तै को ब्याट्रिमा सर्ट सर्किट(Short Circuit) भयो भने आगलागि पनि हुनसक्छ।

- ➔ छोएर हेर्दा तारहरु धेरै नै तातो हुन्छन्
- ➔ सबै एम.सी.वि(**MCB**) बन्द गरेर छुदा खेरी एकछिनमै चिसो हुन्छ तर फेरी एम.सी.वि (**MCB**) अन गर्दा फेरी एकैछिनमा तातो हुने हुन्छ।

	  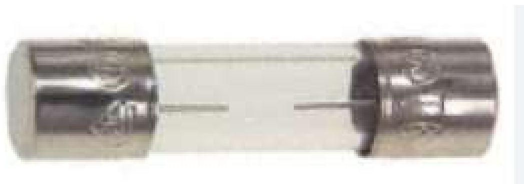
➔ चार्जिंग स्टेसन हरु जल्छन् त्यहाँबाट एकछिनमा जलेको गन्द आउछ। ➔ चर्जिंग स्टेसनमा फ्युस(**FUSE**) हुन सक्छ त्यो फ्युस(**FUSE**) पनि भित्र बाट भाँचिएको हुन्छ।	

मल्टीमिटर प्रयोग गरेर सर्ट सर्किट पत्ता लगाउने तरिका

मल्टीमिटर प्रयोग गर्ने प्रक्रिया तल हेर्नुहोस् र कसरी मल्टी मिटर प्रयोग गरेर सर्ट सर्किट(Short Circuit) पत्ता लगाउने बुझ्नुहोस् ।

<table>
<tr><td>१</td><td>२</td></tr>
<tr><td>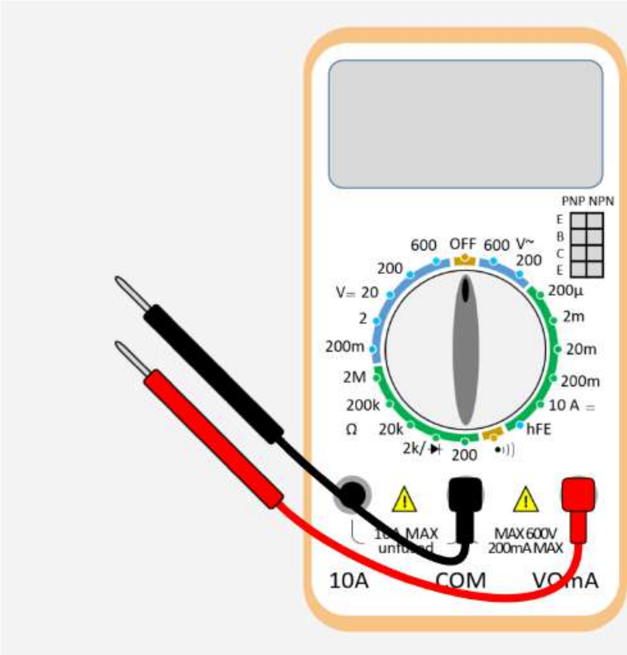
</td><td>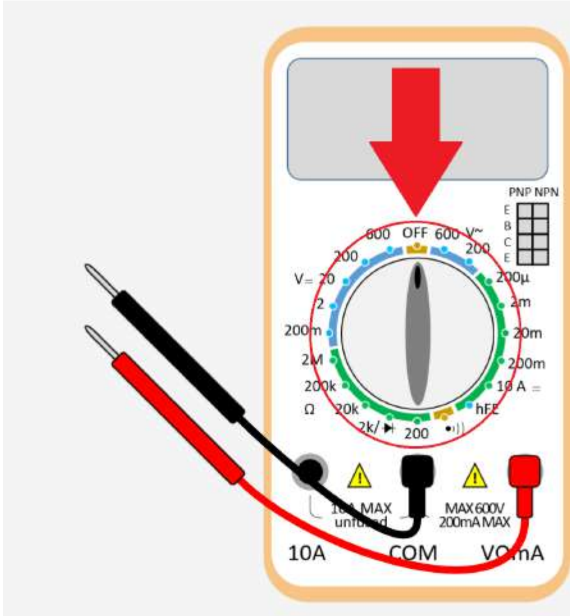
</td></tr>
<tr><td colspan="2">➔ पहिले सुरु हामीले बिचको सुइ लाई ठिक ठाउँमा घुमाएर राख्नु पर्ने हुन्छ।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>३</td><td>४</td><td rowspan="2">

- ➔ सुइलाई घुमाएर ध्वनिको चिन्ह भएको ठाउँमा राख्नुहोस् ।
- ➔ रातो र कालो सुइलाई एक-आपासमा छुवाउनुहोस, त्यसपछि टिट-टिट आवाज निस्कन्छ ।
- ➔ यदि अवाज निस्किएन भने मल्टीमिटरको ब्याट्री सकिएको हुनसक्छ ।
- ➔ अब पालैपिलो उपकरणहरुको जोड र घटाउ चिन्ह खोजि त्यहाँ रातो र कालो सुइ छिराउनुहोस । यदि टिट-टिट आवाज आयो भने त्यो उपकरण सर्ट-सर्किट छ भन्ने बुझिन्छ र त्यसलाई फेर्नुपर्दछ ।
- ➔ यसरी पालैपिलो सबै उपकरण जाँच गर्नुहोला । पहिला चार्ज-स्टेसनबाट सुरु गर्नु त्यसपछि एम.सी.वि **(MCB)** र एम.पि.पि.टि**(MPPT)** को पनि जाँच गर्नु होला ।

</td></tr>
<tr><td>

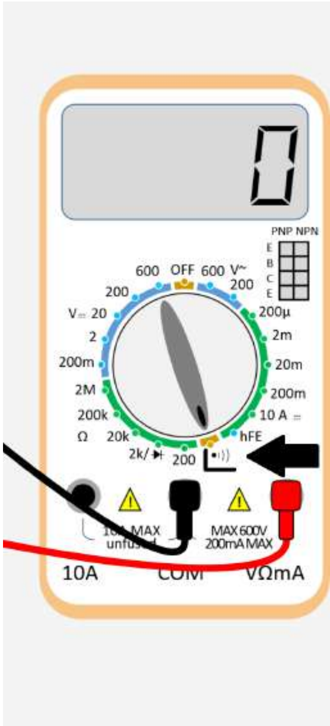

</td><td>

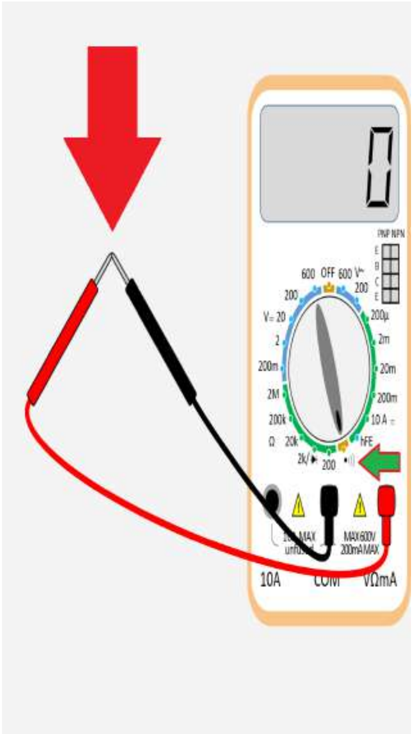

</td></tr>
</table>

४) एम.पी.पी.टि(MPPT) को एल.इ.डी (LED) बत्तिको संकेतहरू

एम.पी.पी.टि**(MPPT)** मा ३ ओटा एल.इ.डी**(LED)** बत्ति हुन्छ ति निलो, पहिलो र हरियो रङ्गको हुन्छ। यी बत्तिहरुले के भइरहेको छ एम.पी.पी.टि**(MPPT)** मा त्यसको संकेत देखाउछ।

<table>
<tr><td>१</td><td>२</td></tr>
<tr><td>
</td><td>
</td></tr>
<tr><td>➔ यदि तलको निलो बत्ति पिलिक-पिलिक गरि बलि रहेको छ भने यसको मतलब ब्याट्री चार्ज भैरहेको छैन
➔ यस्तो धेरैजस्तो घाम नलागेको बेला हुन्छ
➔ यदि घाम पनि लागिराछ र त्यही पनि निलो बत्ति यसरी पिलिक-पिलिक गरि बलिरहन्छ भने यसको मतलब बिधुतिय प्रणालीमा केहि समस्या भएको बुझिन्छ।</td><td>➔ यदि तलको निलो बत्ति पिलिक-पिलिक नगरी बलिरहन्छ भने यसको मतलब ब्याट्री चार्ज हुन थालेको छ
➔ एम.पी.पी.टि(MPPT) ले सके सम्म ब्याट्री छिटो-छिटो चार्ज गर्न थालेको छ।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>३</td><td></td></tr>
<tr><td>
</td><td>➔ जब बिचको पहिलो बत्ति बलिरहन्छ भने यसको मतलब ब्याट्री लगभग ८०% चार्ज भएको छ र अब एम.पी.पी.टि(MPPT) ले बिस्तारै ब्याट्री चार्ज गर्न थाल्छ।</td></tr>
</table>

४	५
➔ माथिको हरियो बती बलिरहन्छ भने यसको मतलब ब्याट्री १००% चार्ज भईसक्यो। ➔ अब एम.पी.पी.टि(**MPPT**) ले पुरै चार्ज राखि रहनकोलागि एकदम बिस्तारै चार्ज गरिरहन्छ र सिधै लोडमा करेन्ट पठाउँछ।	➔ यदि हरियो बत्ति पिलिक-पिलिक गर्दै बलिरह्यो भने एम.पी.पी.टि(**MPPT**) एकदम ताती सक्यो भनेर बुझिन्छ । ➔ अब एम.पी.पी.टि(**MPPT**)ले चार्ज गर्न छोड्छ अनि तापक्रम कम नभए सम्म कुर्छ। ➔ तापक्रम कम भएपछि आफै पहिलाको जसरी चल्न थाल्छ। ➔ यदि तापक्रम कम हुन धेरै समय लगायो भने सबै एम.सी.वि(**MCB**) हरु बन्द गरि हेर्नुहोस्।

६)	
	➔ तपाईँले ब्लु-टुथ वा भिक्ट्रन कनेक्ट एप मार्फत कनेक्ट गर्न लागेको बेला ३ वटै बत्ति पिलिक पिलिक गर्दै एकसाथ बल्छ।

७	
	➔ हरियो रंग र पहिलो रंगको बत्ति एकचोटी पिलिक पिलिक गर्दै बलिरह्यो भने यसको मतलब ब्याट्री वा सोलार प्यानल बाट एकदम बडी भोल्टेज आइरहेको छ भन्ने जनाउँछ। ➔ अब एम.पी.पी.टि(**MPPT**) ले चार्ज गर्न छोड्छ र भोल्टेज कम नभए सम्म कुर्छ । ➔ भोल्टेज कम भएपछि पहिला जसरी नै काम गर्न सुरु गर्छ।

८	
	➔ यदि पहिलो रङ र निलो रंग को बत्ति पिलिक पिलिक गर्दै एक साथ बल्यो भने यसको मतलब एम.पी.पी.ति(**MPPT**) मा भित्रि समस्या आएको छ। ➔ यस्तो खालको बत्ति बलेमा तुरुन्त खबर गर्नुहोस।

ञ) सोलार को भोल्टेज जाँच गर्ने तरिका

<table>
<tr><td>१</td><td>२</td></tr>
<tr><td>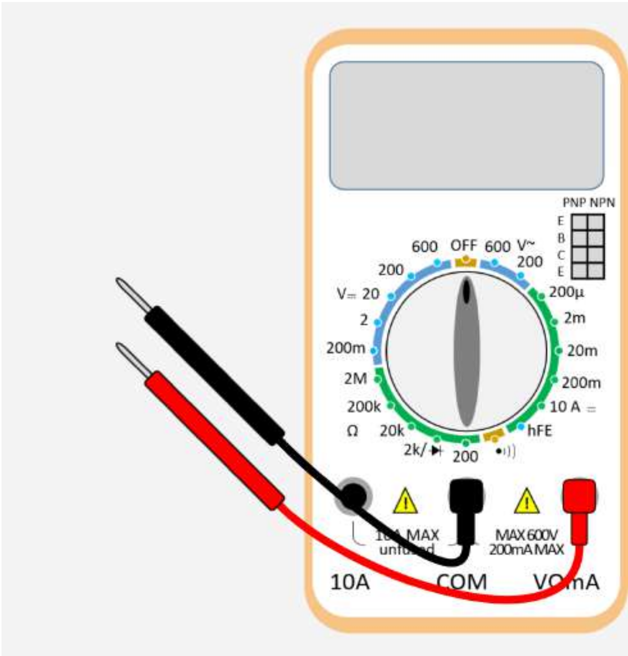
</td><td>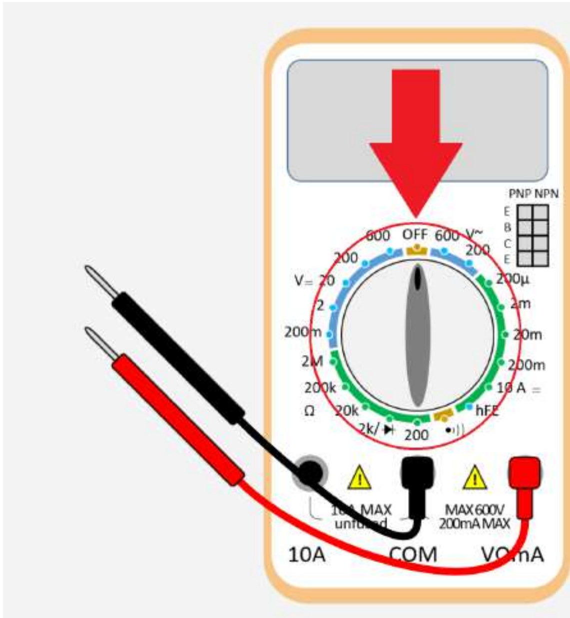
</td></tr>
<tr><td colspan="2">➔ पहिले सुरु हामीले बिचको सुइलाइ ठिक ठाउमा घुमाएर राख्नु पर्ने हुन्छ ।</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>३</th><th>४</th></tr>
<tr><td>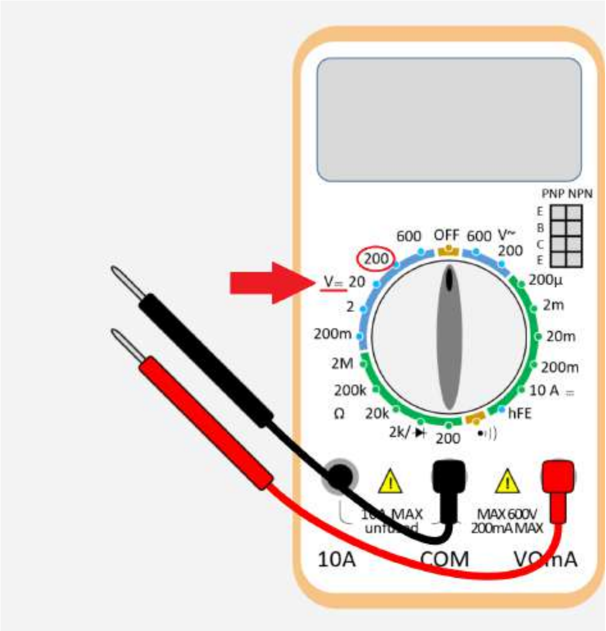
</td><td>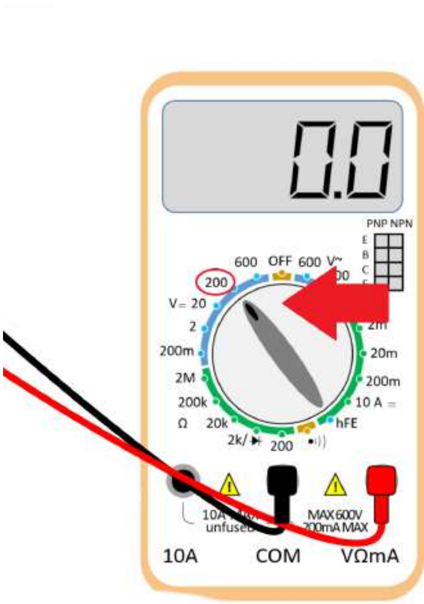
</td></tr>
<tr><td colspan="2">

➔ मल्टीमिटरमा २ ओटा **“V”** हुन्छ। एउटा V⎓ र अर्को V~। V⎓ ले सोलार ब्याट्रीहरूको भोल्टेज नाप्छ भने V~ ले मेन लाइनहरूको भोल्टेज नाप्छ।

➔ हामीले सोलार र ब्याट्रीहरूको भोल्टेज नाप्नुपर्ने कारण पहिला यस्तो V⎓ खोज्नपर्यो।

➔ त्यसपछि सुइलाइ V⎓ भएको “२००” मा घुमाएर राख्नुहोस्।

</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>५</th><th></th></tr>
<tr><td>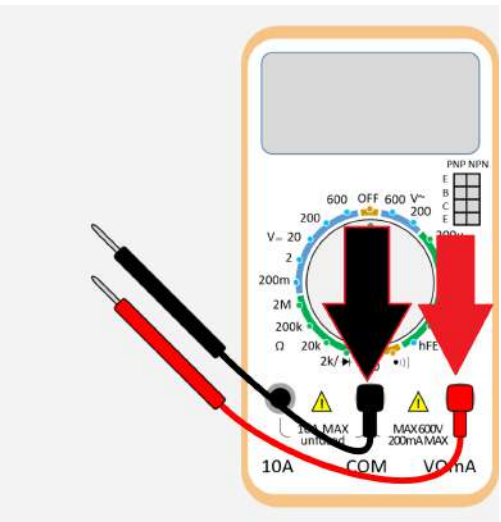
</td><td>

➔ अनि कालो तारलाइ **“COM”** (कम) लेखेको बिचको प्वालमा छिराउनुहोस् र रातो तारलाई **“VmA”** लेखेको छेउको प्वालमा छिराउनुहोस्।

</td></tr>
</table>

६.१) ठिक भएको बेला	६.२) समस्या आएको बेला
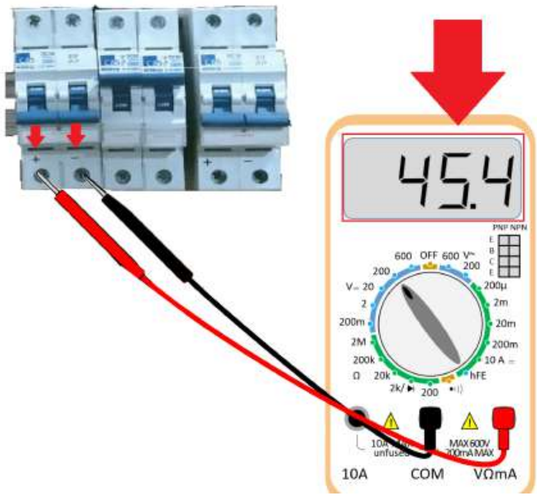	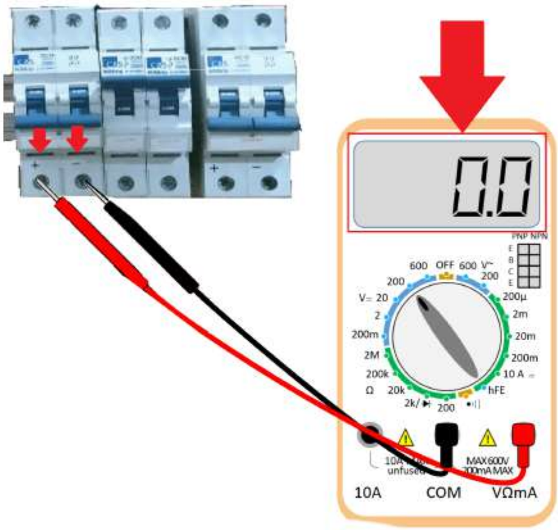

- ➔ पहिला सुरु सोलारको एम.सी.वि**(MCB)** पत्ता लगाउनुहोस् । सोलारको एम.सी.वि**(MCB)** बायातिर वा बिचमा राखिएको हुन्छ । अनि एम.सी.वि**(MCB)** मा 16DC वा 40DC लेखेको हुन्छ ।
- ➔ अनि पहिला तलको एम.सी.वि**(MCB)** को प्वाल मा रातो र कालो तार छिराउनुहोस ।
- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउँछ ।
- ➔ स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाए मतलब सोलार चलिरहेको भन्ने बुझिन्छ ।
- ➔ प्वाल मा रातो र कालो तार छिराउदा यदि अंक/नम्बर “0” शुन्य देखायो भने सोलार बाट नै खराबी आएको छ भन्ने बुझिन्छ ।

७.१) ठिक भएको वेला	७.२) समस्या आएको बेला
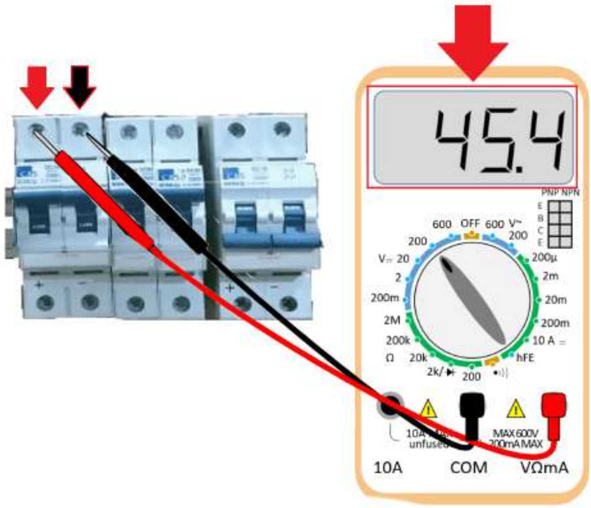	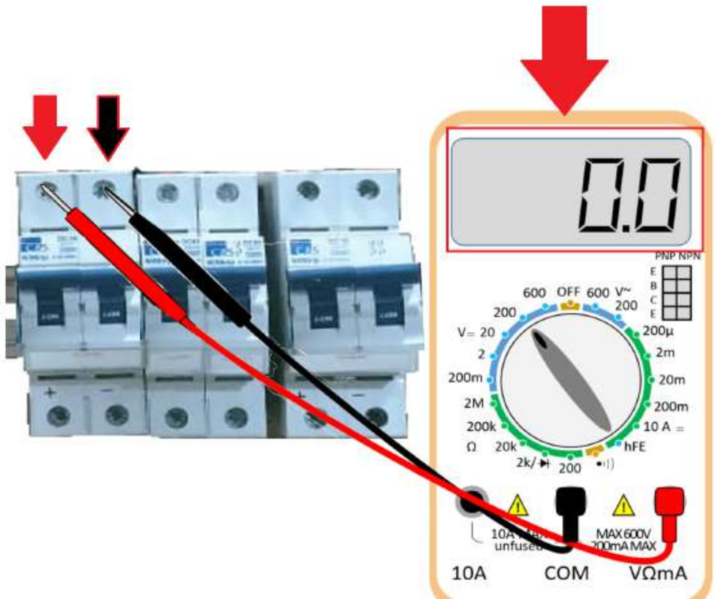

- ➔ दोस्रो चरणमा एम.सी.वि**(MCB)**को माथिल्लो प्वालमा रातो र कालो तार छिराउनुहोस ।

- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउछ।
- ➔ स्क्रिनमा पहिले चरणको ठ्याक्कै अंक/नम्बर देखाए मतलब एम.सी.वि**(MCB)** चलिरहेको छ भन्ने बुझिन्छ
- ➔ प्वालमा रातो र कालो तार छिराउदा यदि अंक/नम्बर“0”शुन्य देखायो भने एम.सी.वि**(MCB)** नै खराबी आको छ भन्ने बुझिन्छ

८.१) ठिक भएको वेला	८.२) समस्या आएको बेला
	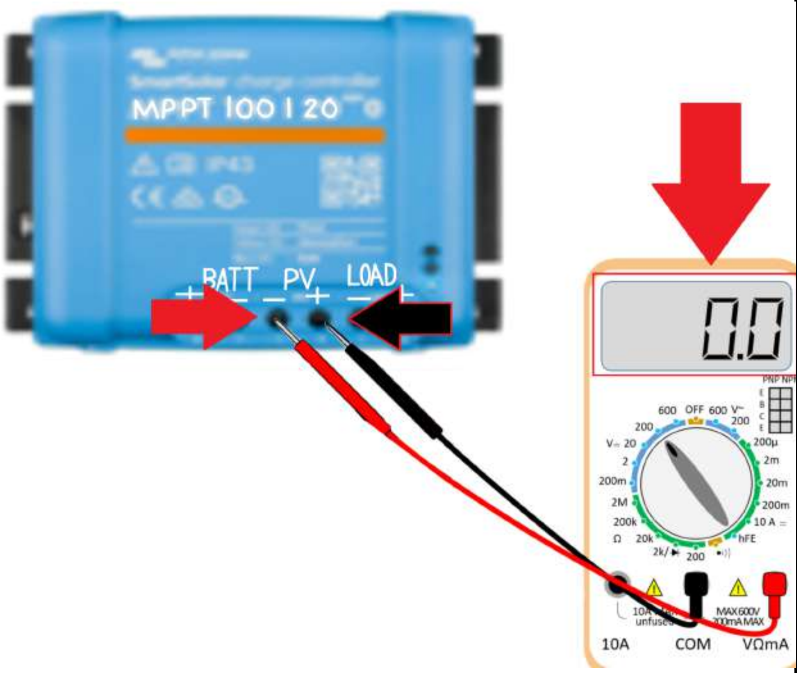

- ➔ तेस्रो चरणमा एम.पी.पी.ति**(MPPT)** को पी.भी **”PV”** लेखेको २ टा प्वालमा रातो र कालो तार छिराउनुहोस।
- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउछ।
- ➔ स्क्रिनमा पहिले चरणको ठ्याक्कै अंक/नम्बर देखाए मतलब एम.पी.पी.ति**(MPPT)**चलिरहेको छ भने बुझिन्छ
- ➔ प्वालमा रातो र कालो तार छिराउदा यदि अंक/नम्बर “0” शुन्य देखायो भने एम.पी.पी.ति**(MPPT)** मा खराबी आको छ भन्ने बुझिन्छ।

ट) ब्याट्रिको भोल्टेज जाँच गर्ने तरिका

माथिको ञ) सोलार को भोल्टेज जाँच गर्ने तरिका बिषयको नम्बर १ देखि ५ सम्मको प्रक्रिया गर्नुहोस्।

<table>
<tr><td>६.१) ठिक भएको वेला</td><td>६.२) समस्या आएको बेला</td></tr>
<tr><td>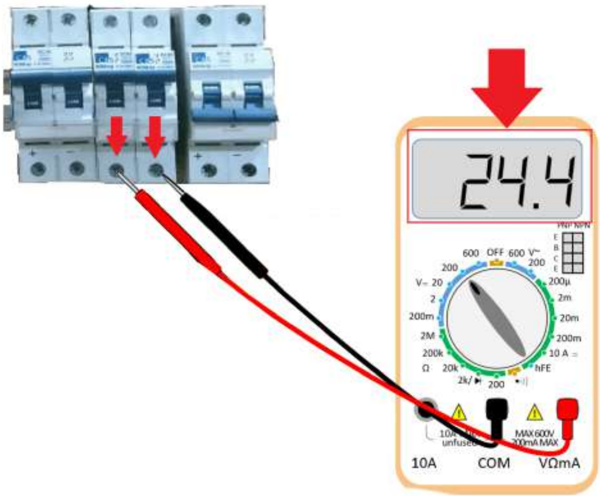
</td><td>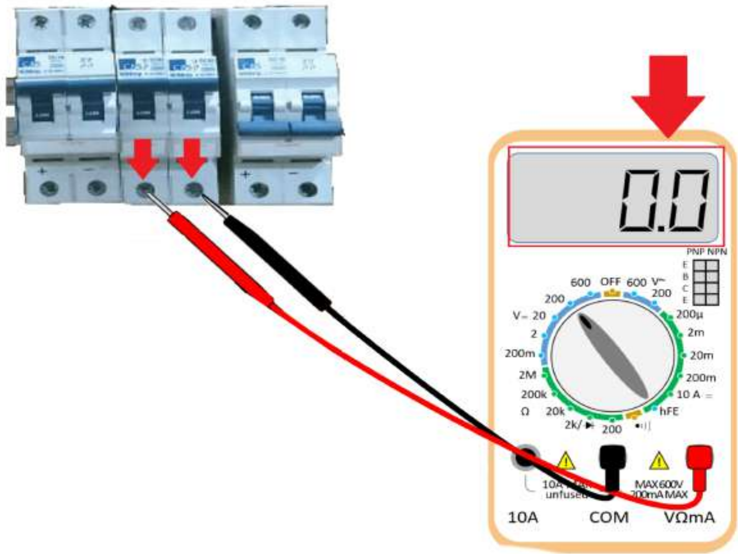
</td></tr>
<tr><td colspan="2">

- ➔ पहिला सुरु ब्याट्रीको एम.सी.वि(**MCB)** पत्ता लगाउनुहोस्। बेटरीको एम.सी.वि(**MCB)** बायाँतिर वा बिचमा राखिएको हुन्छ। अनि एम.सी.वि(**MCB)** मा **40DC** वा **63DC** लेखिएको हुन्छ।
- ➔ अनि पहिला एम.सी.वि(**MCB)**को तलको प्वालमा रातो र कालो तार छिराउनुहोस।
- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउँछ।
- ➔ स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाएको मतलब ब्याट्रीमा चार्ज रहेछ भन्ने बुझिन्छ। अंक/नम्बर २४-३० को बिचमा देखिएको हुन्छ।
- ➔ प्वालमा रातो र कालो तार छिराउँदा यदि अंक/नम्बर “0” शुन्य देखायो भने ब्याट्रीमा चार्ज छैन भन्ने बुझिन्छ।

</td></tr>
</table>

७.१) ठिक भएको वेला	७.२) समस्या आएको बेला
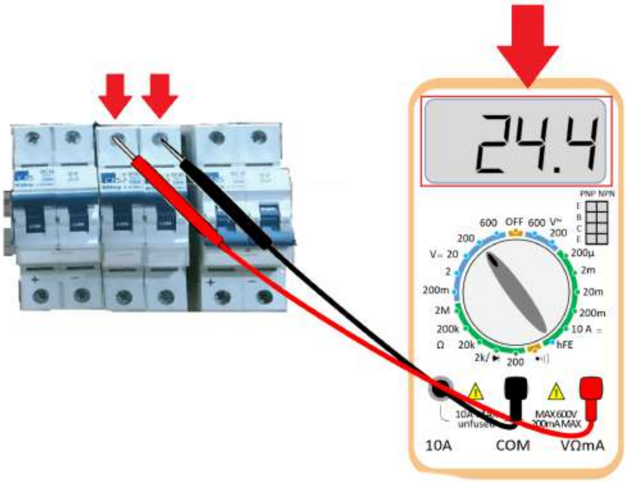	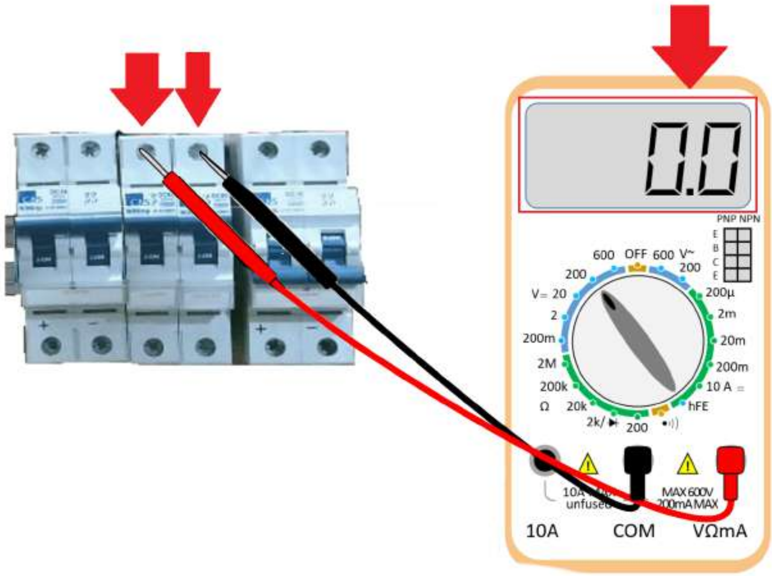

- ➔ दोस्रो चरणमा एम.सी.वि(**MCB**) को माथिल्लो प्वालमा रातो र कालो तार छिराउनुहोस।
- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउँछ।
- ➔ स्क्रिनमा पहिलो चरणको ठ्याक्कै अंक/नम्बर देखाए मतलब एम.सी.वि(**MCB**) चलिरहेको छ भन्ने बुझिन्छ
- ➔ प्वालमा रातो र कालो तार छिराउदा यदि अंक/नम्बर “0” शुन्य देखायो भने एम.सी.वि(**MCB**) मा नै खराबी आएको छ भन्ने बुझिन्छ।

<table>
<tr><th>८.१) ठिक भएको वेला</th><th>८.२) समस्या आएको बेला</th></tr>
<tr><td>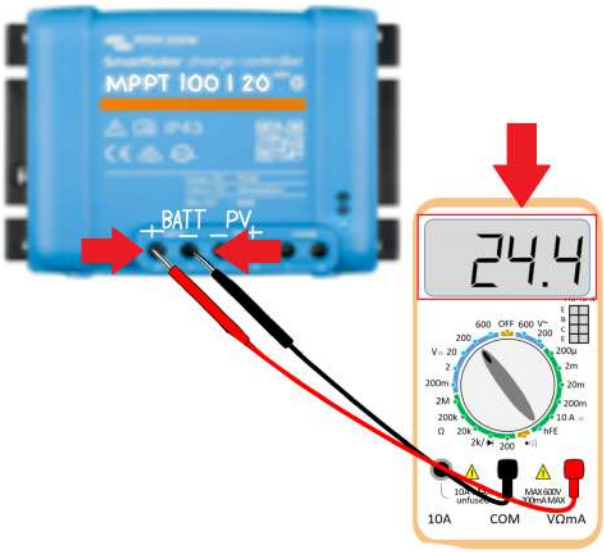
</td><td>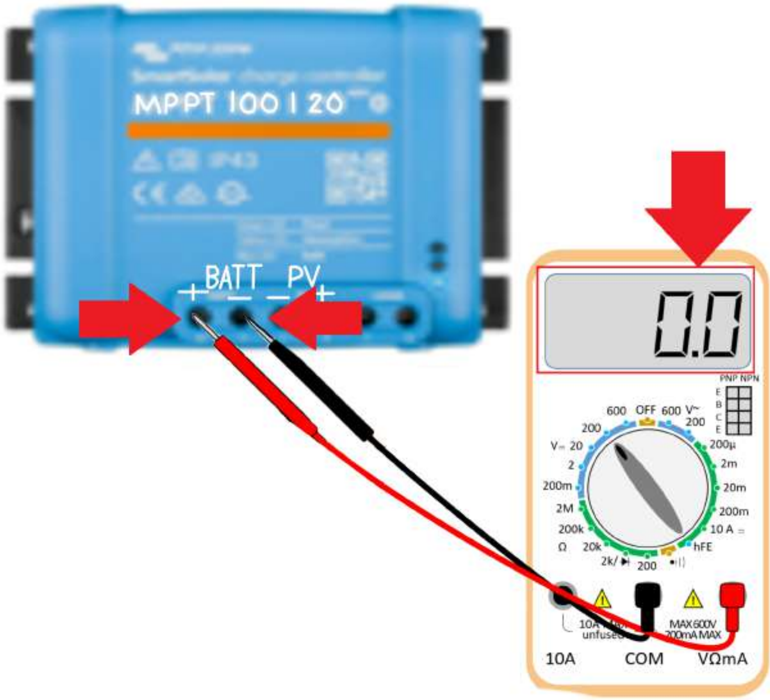
</td></tr>
<tr><td colspan="2">

- तेस्रो चरणमा एम.पी.पी.टि(**MPPT**) को "**BATT**" लेखेको २ टा प्वालमा रातो र कालो तार छिराउनुहोस्।
- त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउँछ।
- स्क्रिनमा पहिले चरणको ठ्याक्कै अंक/नम्बर देखाए मतलब एम.पी.पी.टि(**MPPT**) चलिरहेको छ भन्ने बुझिन्छ ।
- प्वाल मा रातो र कालो तार छिराउँदा यदि अंक/नम्बर"0" देखायो भने एम.पी.पी.टि (**MPPT**)मा खराबी आएको छ भन्ने बुझिन्छ ।

</td></tr>
</table>

ठ) लोडको भोल्टेज जाँच गर्ने तरिका

माथिको ञ) सोलार को भोल्टेज जाँच गर्ने तरिकाको नम्बर १ देखि ५ सम्मको प्रक्रिया गर्नुहोस्।

६.१) ठिक भएको वेला	६.२) समस्या आएको बेला
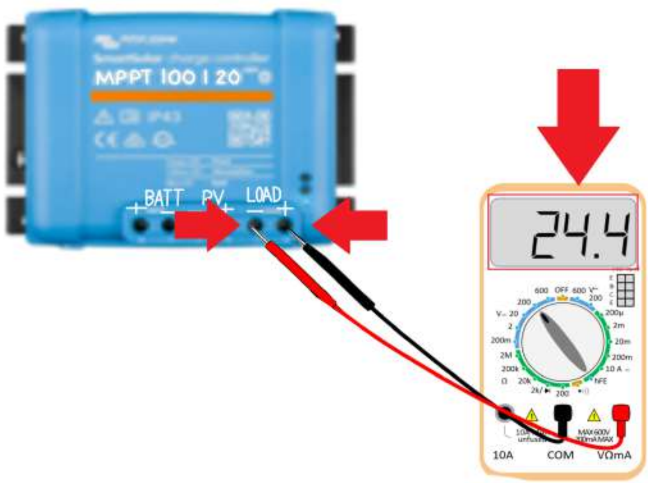	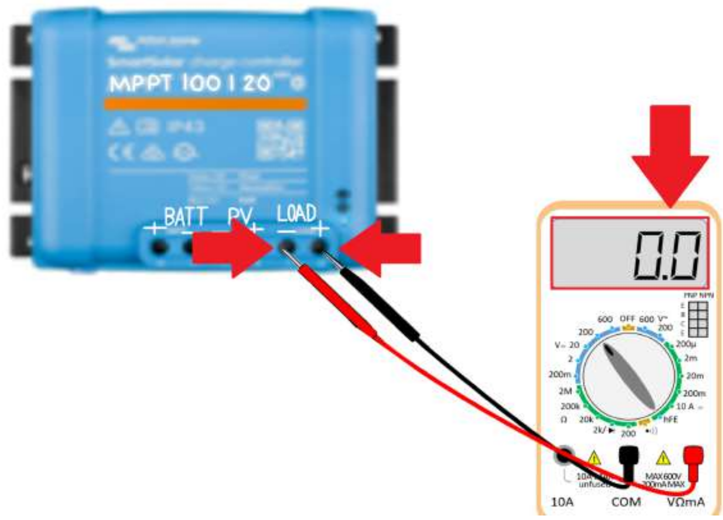

- ➔ पहिलो चरणमा एम.पी.पी.टि(**MPPT**)को **"LOAD"**लोड लेखेको २ टा प्वाल मा रातो र कालो तार छिराउनुहोस्।
- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउँछ।
- ➔ स्क्रिनमा अंक/नम्बरदेखाए मतलब एम.पी.पी.टि(**MPPT**) चलिरहेको छ भन्ने बुझिन्छ। अंक/नम्बर २४-३० को बिचमा देखिएको हुन्छ।
- ➔ प्वाल मा रातो र कालो तार छिराउँदा यदि अंक/नम्बर"0" देखायो भने एम.पी.पी.टि(**MPPT**) मा खराबी आएको छ भन्ने बुझिन्छ।

७.१) ठिक भएको वेला	७.२) समस्या आएको बेला
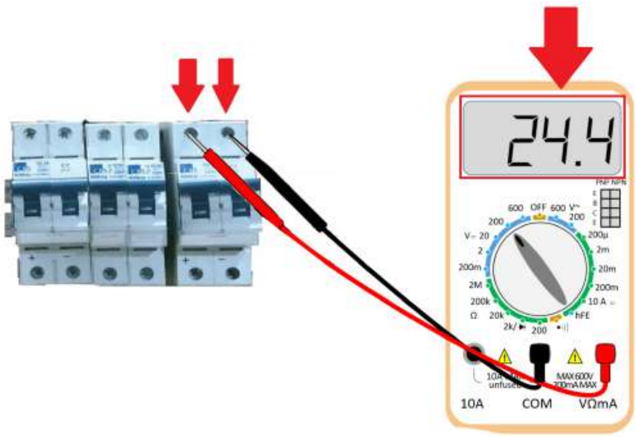	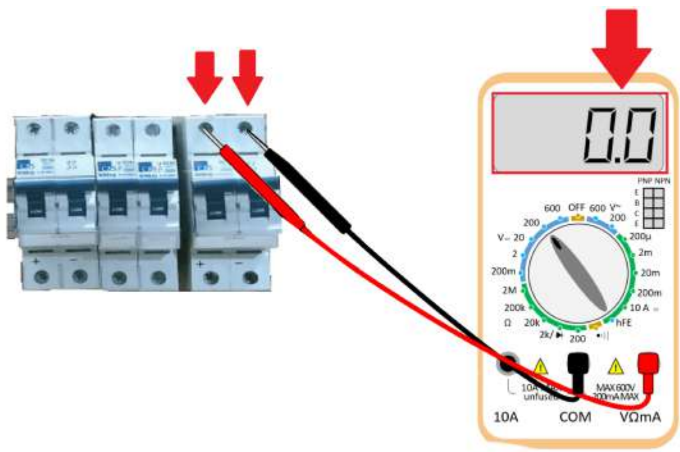

- ➔ दोस्रो चरण मा एम.सी.वि (**MCB**) को माथिल्लो प्वालमा रातो र कालो तार छिराउनुहोस।
- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउँछ।

- ➔ स्क्रिनमा पहिले चरणको ठ्याक्कै अंक/नम्बर देखाए मतलब एम.सी.वि**(MCB)**चलिरहेको छ भन्ने बुझिन्छ
- ➔ प्वालमा रातो र कालो तार छिराउँदा यदि अंक/नम्बर “0” देखायो भने एम सी वि मा नै खराबी आएको छ भन्ने बुझिन्छ ।

८.१) ठिक भएको बेला	८.२) समस्या आएको बेला
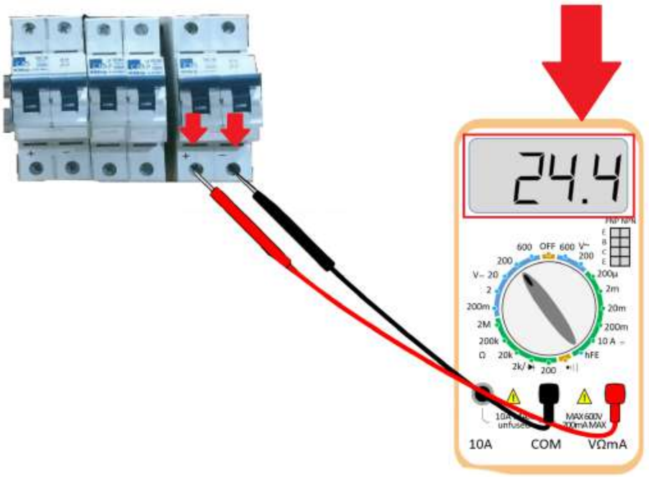	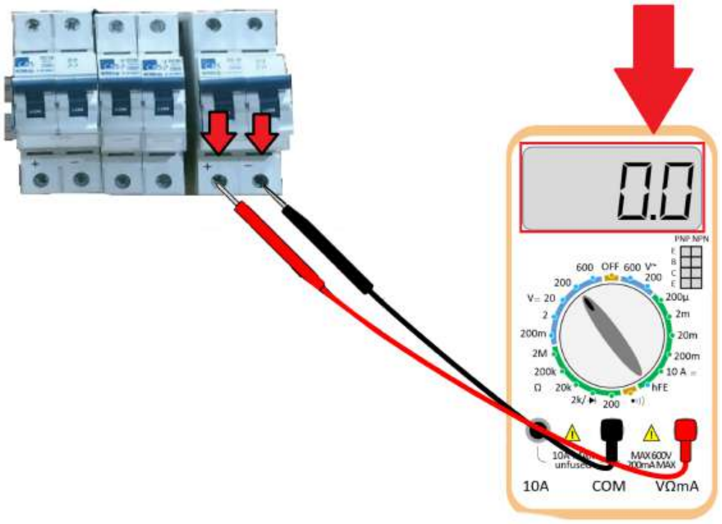

- ➔ अब लोड**(LOAD)**को एम.सी.वि**(MCB)** पता लगाउनुहोस् । लोडको एम सी वि दायाँतिर राखिएको हुन्छ । अनि एम सी वि मा **16DC** लेखिएको पनि हुन्छ ।
- ➔ अनि एम.सी.वि**(MCB)** को तलको प्वालमा रातो र कालो तार छिराउनुहोस् ।
- ➔ त्यसपछि मल्टीमिटरको स्क्रिनमा अंक/नम्बर देखाउँछ ।
- ➔ स्क्रिनमा पहिले चरणको अंक/नम्बर देखाउनुको मतलब एम.सी.वि**(MCB)** बाट करेन्ट बत्तीमा गइरहेको छ । करेन्ट गएपनि बत्तिहरु बलिराखेको छैन र चार्जिङ्ग स्टेसनमा पनि चलिरहेको छैन भने यसको मतलब खराबी उपकरणहरुमा छ भन्ने बुझिन्छ ।
- ➔ प्वालमा रातो र कालो तार छिराउँदा यदि अंक/नम्बर “0” शुन्य देखायो भने एम.सी.वि**(MCB)** मा नै खराबी आएको छ भन्ने बुझिन्छ ।

ड) इन्टरनेटको समस्या र समाधानहरू

१) इन्टरनेटको गति (ढिलो चलिराखेको छ कि छिटो) कसरि थाहा पाउने ?

१.१) **speedtest.net** (स्पीड टेस्ट डट नेट)

SPEEDTEST	➔ यो एउटा वेबसाइट हो जसले तपाईंको मोबाइल,ट्याब्लेट वा ल्यापटप मा नेट/ वाइफाई कतिको गतिले चलिराछ त्यो गति देखाउँछ। ➔ यो वेबसाईट खोल्नको लागि तलका प्रक्रियाहरू अपनाउनुहोस्।

१)	
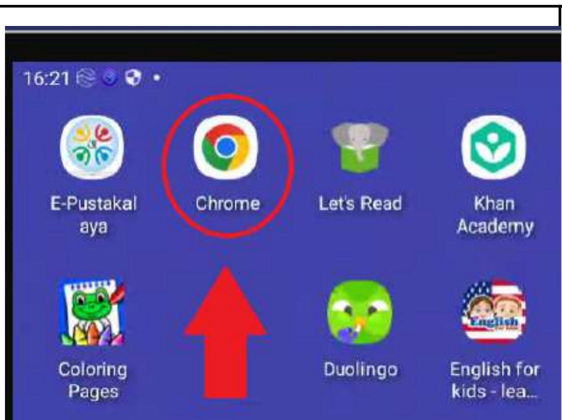	➔ पहिला सुरु **"Chrome"** (क्रोम) एप मोबाइल वा ट्याब्लेटमा खोज्नुहोस् र खोल्नुहोस्। ➔ **"Chrome"** (क्रोम) ले वेबसाईटहरू खोल्न अर्थात ब्राउज गर्न मददत गर्दछ।

२)	
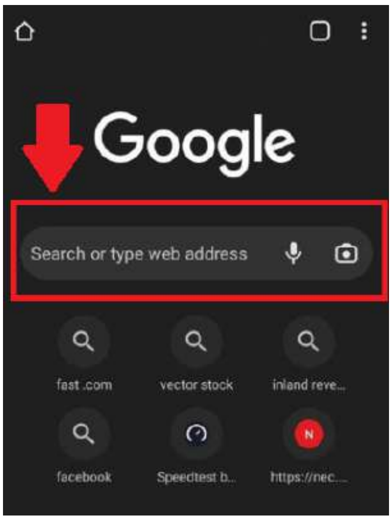	➔ **"Chrome"** (क्रोम) खुले पछि त्यहाँ **"Search"** (सर्च) लेखेको बाकसमा थिच्नुहोस्। ➔ यो बक्सालाई **"Search Bar"** (सर्च बार) भनिन्छ। ➔ **"Search Bar"** (सर्च बार) मा खोज्नुपर्ने बिषय टाइप गरि इन्टरनेटमा हामीले फरक-फरक बिषयहरुको बारेमा खोज्न सक्छौँ।

३)
→ **“Search Bar”** (सर्च बार) मा थिचिसकेपाची कि-बोर्ड आउँछ । → कि-बोर्डमा तपाइले **“speedtest.net”** भनेर टाइप गर्नुहोस् ।

४)	५)
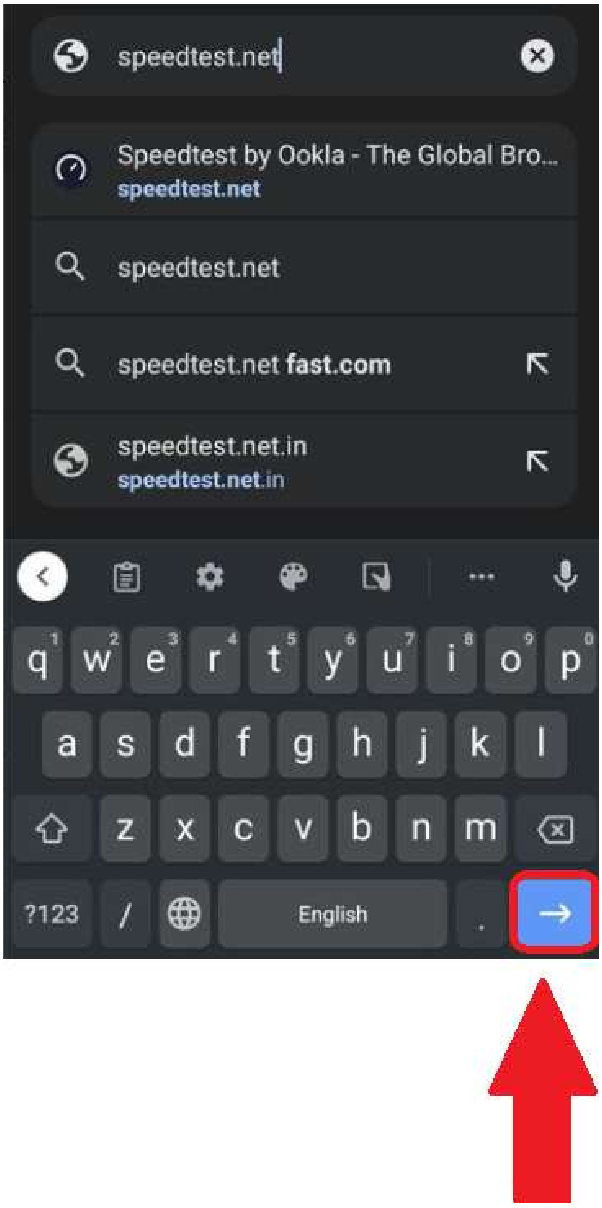	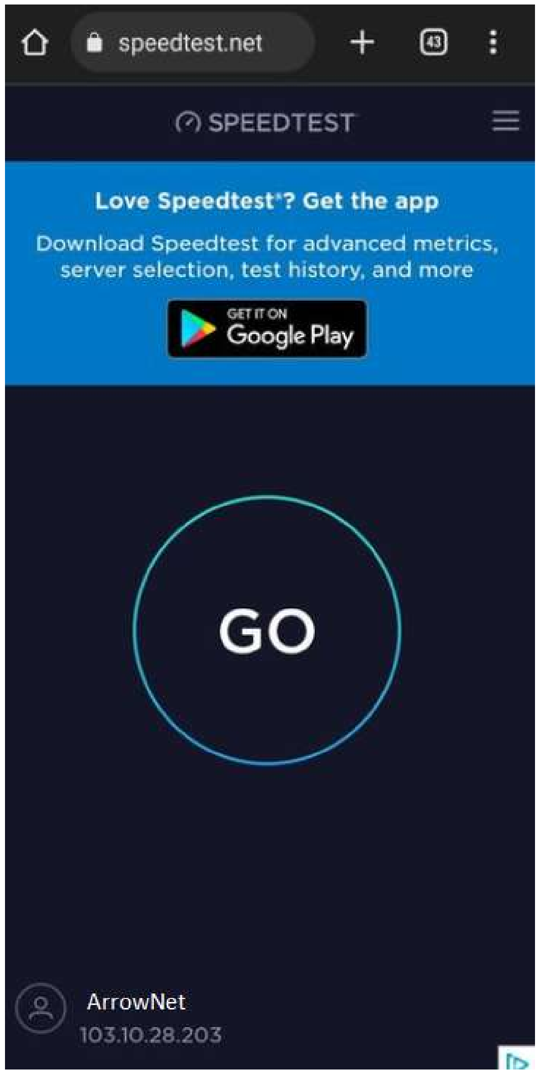
→ **“speedtest.net”** (स्पिड टेस्ट डट नेट) टाइप गर्नु भएपछि कि-बोर्ड तलको निलो बटन मा थिच्नुहोस ।	→ अब **“speedtest.net”** (स्पिड टेस्ट डट नेट) को वेब-साइट खुल्छ ।

<table>
<tr><td>६)</td><td></td></tr>
<tr><td>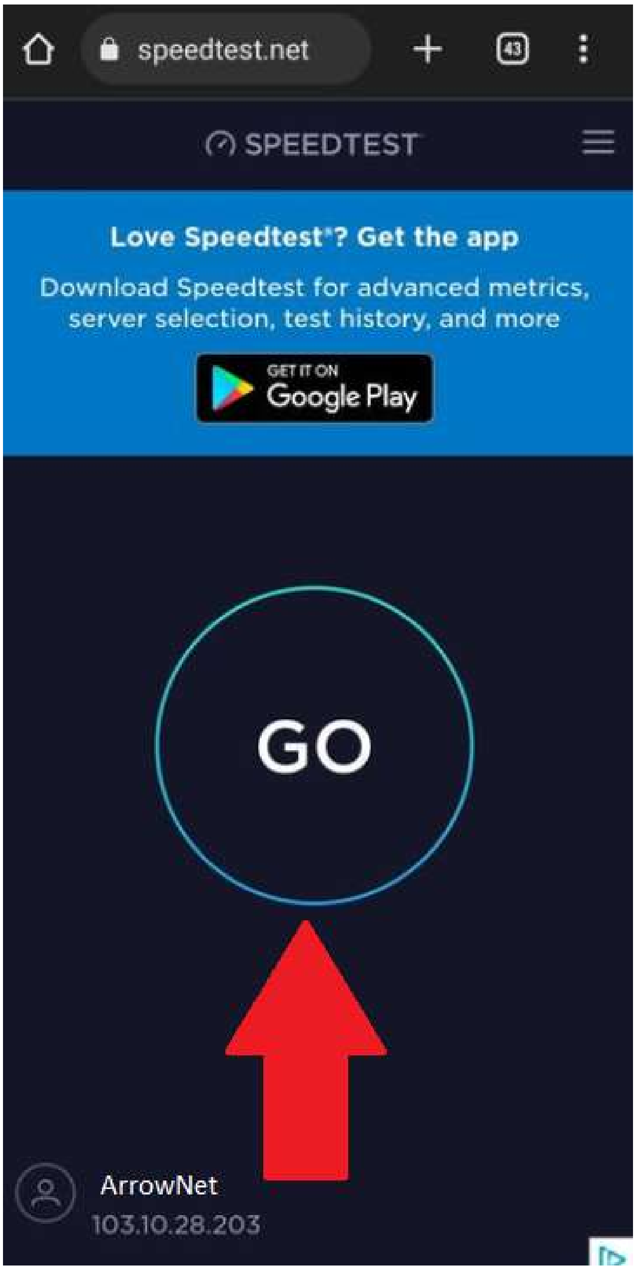
</td><td>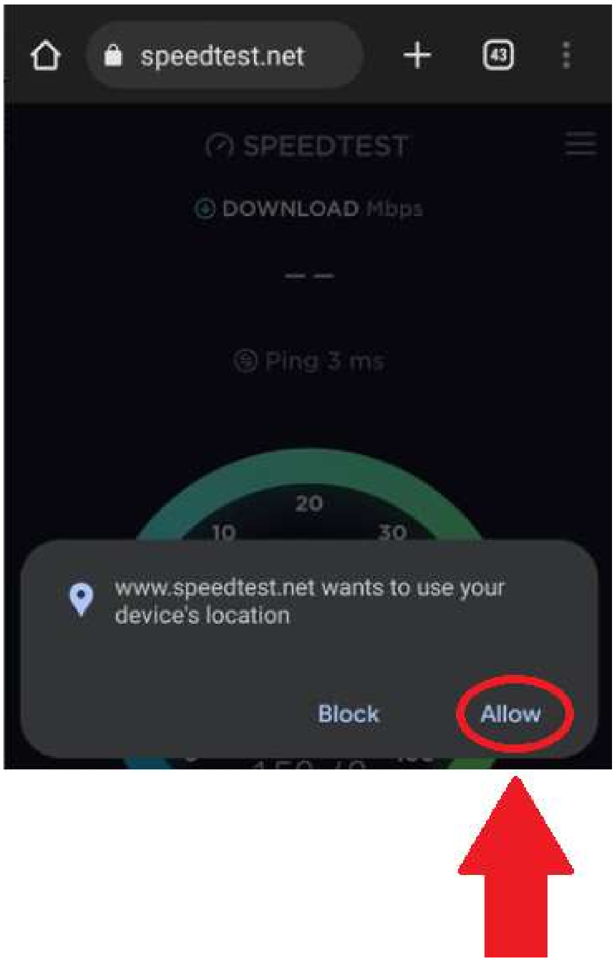
</td></tr>
<tr><td>

- बिचको गोलो भित्रको **“GO”** (गो) लेखेको बटनमा थिच्नुहोस्।
- अब नेट/वाइफाईको गति नाप्न सुरु हुन्छ।

</td><td>

- यदि **“GO”** (गो) थिचेपछि यस्तो म्यासेज देख्नुभयो भने दायाँ पट्टिको **“Allow”**(अ- लाओ) थिच्नु होस्।
- यो वेब-साइटले तपाईंको ठेगाना थाहा पाउन अनुमति मागिराखेको हो र तपाईंले **“Allow”**(अ- लाओ) मा थिचेर अनुमति दिँदै हुनुहुन्छ।

</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>७.१</td><td>७.२</td><td>७.३</td></tr>
<tr><td>
</td><td>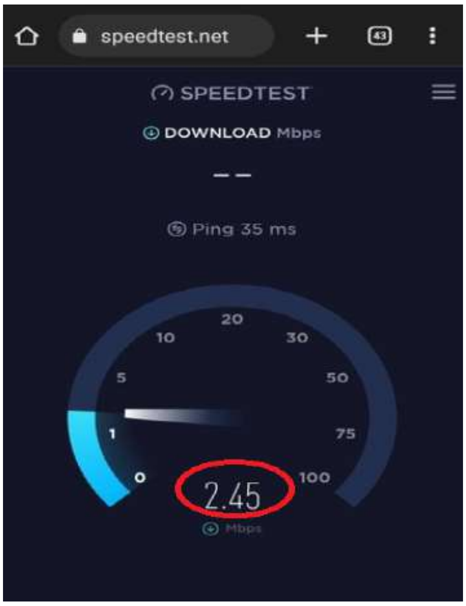
</td><td>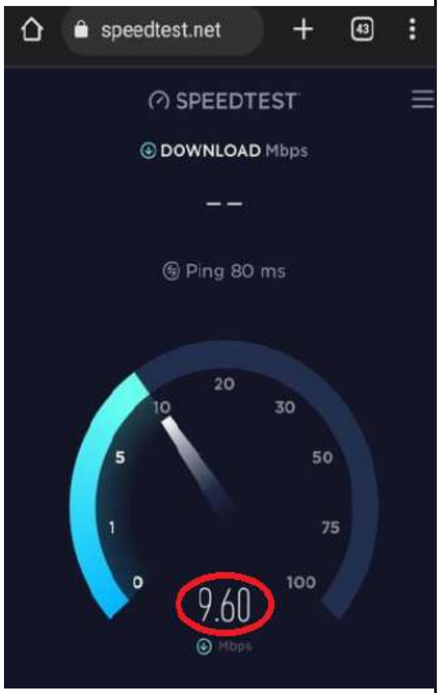
</td></tr>
<tr><td colspan="3">

- गति नापिराखेको बेला माथि देखेका चित्रहरु जसरी सुइ चल्न थाल्छ ।
- तपाईँले सुइ तल को नम्बरमा ध्यान दिनु होस् ।
- नम्बर जति बढि आयो त्यति तपाईँको नेट/ वाई फाईको गति राम्रो छ भनेर बुझ्न सकिन्छ ।
- सामन्य बेला नेट/ वाई फाई चलाउने मान्छे(प्रयोगकर्ता) कम भएको बेला ५ देखि १५ सम्म हुनु पर्छ । त्यो भन्दा बदी भए झन् राम्रो मानिन्छ ।

</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">८)</td></tr>
<tr><td>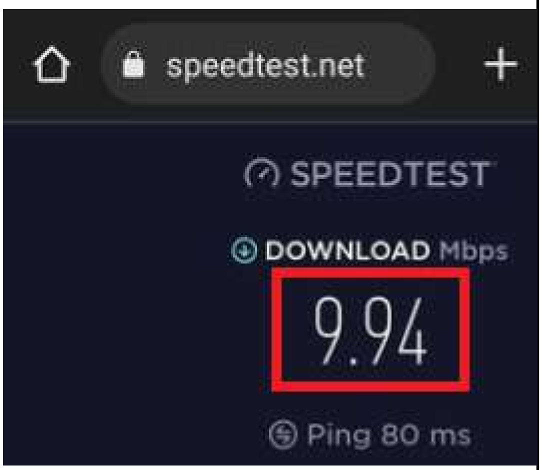
</td><td>

- गति नाप्न सकेपछि अन्तिम नतिजा देखाउँछ ।
- यदि गति ३ भन्दा तल छ भने कि त प्रयोग कर्ता बढि छ भन्ने अनुमान लगाउन सकिन्छ ।
- यदि प्रयोग कर्ता कम हुदा पनि ३ भन्दा तल छ भने प्राविधिक समस्याका कारण यस्तो भएको हुन सक्छ, तपाईँले नेट/वाइफाई को अफिसमा तुरुन्तै सम्पर्क गर्नुहोस् र **TFA CSO Group** नामको समुहमा पनि यसको खबर गर्नुहोस् **।**

</td></tr>
</table>

२) राउटर को बत्तिको संकेत

राउटर बिग्रेको कारणले गर्दा पनि नेट/ वाइफाई नचलेको हुन सक्छ। राउटर चलिरहेको छ कि छैन त्यो हामि राउटरमा बल्ने बत्तिको संकेतले पनि थाहा पाउन सक्छौ।

हबमा प्राय २ प्रकारका राउटरहरु हुन्छन।

१) माइक्रो-टिक (Mikrotik)	२) रुइजी (Ruijie)

२.१) माइक्रो-टिक (MikroTik) राउटर

१)		
		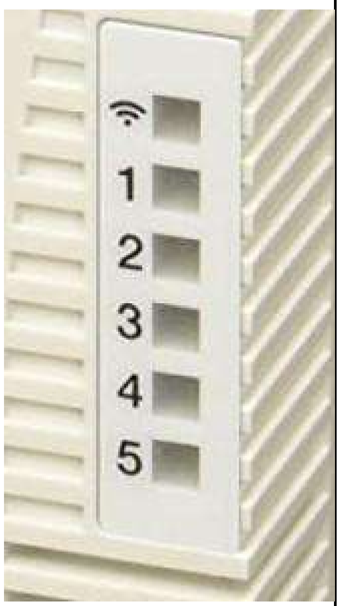
➔ माइक्रो-टिक राउटरमा दायाँतिर वाइ-फाईको चिन्ह र १ देखि ५ सम्म नम्बर		

भएको बत्तिहरु हुन्छ।

- ➔ यो राउटर चलिरहेको बेला यी बत्तीहरु त्यहाँ जडान गरेको तार अनुसार हरियो वा रातो रङले बलिरहन्छ।
- ➔ यदि राउटरमा कुनै पनि बत्ति बलिरहेको छैन भने यसको मतलब राउटर चलि रहेको छैन, राउटरमा करेन्ट आइरहेको छैन भन्ने बुझिन्छ। कि त तपाईँको बिधुतिय प्रणालीमा समस्या छ वा राउटर बिग्रिएको हुन सक्छ।

२)

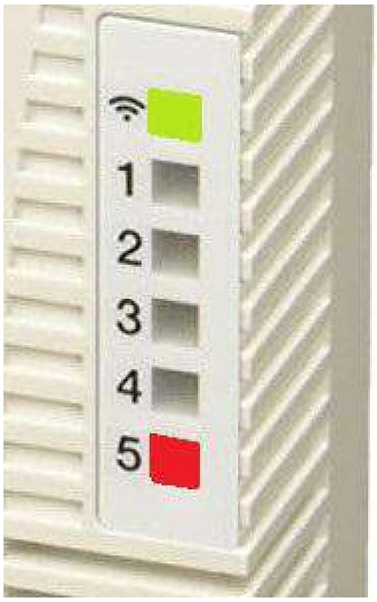

- ➔ हबको राउटरमा धेरै जस्तो वाईफाई को चिन्हमा हरियो बत्ति र ५ नम्बरको मा रातो बत्ति बलिरहेको हुन्छ।
- ➔ यदि यी दुइ मध्ये कुनै एउटा पनि बत्ति बलिरहेको छैन भने यसको मतलब राउटर या राउटर को तारमा केहि समस्या छ।
- ➔ एकदम ध्यान राख्नुपर्ने कुरो, ५ नम्बरको रातो बत्ति सदावहार बलिरहन्छ। यदि रातो बत्ति पिलक-पिलिक बलिरहेको छ भने राउटर बिग्रेको भन्ने संकेत हुन्छ। यस्तो देखेमा पनि नेट/वाइफाई चल्दैन। तुरुन्त **TFA CSO Group** मा खबर गर्नुहोस् ।
- ➔ यदि राउटरबाट अरु ठाउँमा पनि तार लगिएको छ भने २-४ नम्बरको बत्तिहरुमा पनि हरियो बल्छन् ।

२.२) रुइजी (Ruijie) रौटर

<table>
<tr><td>१.१)</td><td>१.२)</td><td>१.३)</td></tr>
<tr><td rowspan="3"> </td><td rowspan="3"> </td><td> </td></tr>
<tr><td>१.४)</td></tr>
<tr><td> </td></tr>
<tr><td colspan="3">➔ रुइजी को राउटरमा एल.इ.डी(L.E.D) बत्तिहरु हुन्छन जुनमा निलो र सेतो बत्ति बल्छन् ।
➔ यदि राउटरमा कुनै पनि बत्ति बलिरहेको छैन भने यसको मतलब राउटर चलि रहेको छैन, राउटरमा करेन्ट आइरहेको छैन भन्ने बुझिन्छ । कि त तपाईँको बिधुतिय प्रणालीमा समस्या छ वा राउटर बिग्रिएको हुन सक्छ ।</td></tr>
</table>

२)	
	➔ राउटर चलिरहेको बेला ३ ओटा एल.इ.डी **(LED)** मा सेतो बत्ति बल्छ ।
	➔ राउटर चलिरहेको बेला १ ओटा एल.इ.डी **(LED)** मा निलो बत्ति बल्छ ।

३)इन्टरनेट सेवा प्रदानगर्ने संस्थाको समस्या

धेरै जस्तो बेला नेटको अफिसबाट पनि समस्या भैराखेको हुन्छ। त्यसैले यदि राउटर ठिक छ भने तपाईँले नेटको अफिसमा (आइ एस पी **[ISP]**)मा सम्पर्क गर्नुहोस्। त्यहाँ तपाईँले आफ्नो हबको ठेगाना र युसर आइ डी **(User ID)** भन्नुहोस् र नेट नचलेको समस्या बताई दिनुहोस्।

आइ एस पी **[ISP]** को सम्पर्क नम्बर **: …………………………………………….**

आइ एस पी **[ISP]** को सम्पर्क नम्बर **[**वैकल्पिक**] : ……………………………..**

तपाईँको हबको युजर आइ डी **(User Id): ………………………………………**

ढ) हबमा चट्याङ परिसके पछि के गर्ने ?

हबमा चट्याङबाट जोगाउनको लागि भनेर पहिले नै व्यवस्थित अर्थिङ्ग (**Earthing)** र सर्ज प्रोटेक्टर**(Surge Protector)** हरू जडान गरिएको हुन्छ।

के हो सर्ज प्रोटेक्टर(Surge Protector) ?

- ➔ सर्ज प्रोटेक्टर**(Surge Protector)** त्यस्ता उपकरणहरु हुन् जसले बढि करेन्ट आएको बेला (जस्तै चट्याङको बेला) आफु बिग्रेर करेन्टलाई अरु उपकरणहरू भएको ठाउँमा जान दिँदैन।
- ➔ यसले पुरै सामान/उपकरणहरु जोगाउँछ नै भनेर ढुक्क भने हुन सकिन्न।

चट्याङ परिसके पछि के गर्ने? त्यसका लागि तलका प्रक्रियाहरु हेर्नुहोस्।

१) हबमा बत्ति आइराखेको छ की छैन हेर्ने।

यदि हबमा बत्ति र नेट चलिराखेको छ भने चट्याङले खासै असर नगरेको र धेरै क्षति नभएको भनेर हामि बुझ्न सक्छौं। त्यही पनि चट्याङले कुनै सामानहरु कमजोर बनाएको हुनसक्छ र सर्ज प्रोटेक्टर**(Surge Protector)** हरू क्षति भएको हुनसक्छ। त्यसैले तलका प्रक्रियाहरु अनिवार्य हेर्नु होस्।

२) धेरै जलिरहने ठाउँमा पहिले हेर्ने।

धेरै जलिरहने ठाउँहरू निम्नानुसार छन्:

Surge Protector

➔ यो सेतो बक्स जस्तो आकारको सर्ज प्रोटेक्टर को छेउ-छेउ मा जलेर कालो भएको हुनसक्छ। ➔ यो सर्ज प्रोटेक्टरले राउटर र माथि छतमा रहेको एन्टिना बचाउने काम गर्छ त्यही भएर यो संग जोडिएको नेटको तार पनि जलेको हुन सक्छ।	
समाधानको उपाय	
➔ यो सर्ज प्रोटेक्टर बिग्रिएको रिपोर्ट गर्ने र फेर्न को लागि अनुरोध गर्ने। ➔ अर्को सर्ज प्रोटेक्टर आएपछि त्यसलाई जडान गर्ने।	

एस पी डी (SPD)

		➔ एस पी डी **(SPD)** मा भएको सेतो भाग रातो भएको हुन्छ। ➔ एस पी डी **(SPD)** मा पनि हरियो तार जोडेको हुन्छ त्यो पनि जलेर कालो भएको छ कि छैन हेर्नु होस् ।
		समाधानको उपाय
		➔ रातो भएको भाग झिक्न मिल्छ, त्यो भागलाई झिकी अर्को नयाँ फेर्ने। ➔ हरियो तार जलेको रहेछ भने तार पनि फेर्ने ।

राउटर (Router)

<table>
<tr><td> </td><td> </td></tr>
<tr><td colspan="2">➔ राउटर क्षति भएको बेला छेउ छेउ मा जलेर कालो भएको हुन्छ र गन्ध पनि निस्कन्छ ।
➔ राउटरसँग जोडिएको नेटको तार पनि जलेको हुन सक्छ ।</td></tr>
<tr><td colspan="2">समाधान</td></tr>
<tr><td colspan="2">➔ राउटर बिग्रिएको रिपोर्ट गर्ने र फेर्नको लागि अनुरोध गर्ने ।
➔ अर्को राउटर आएपछि जडान गर्ने ।
➔ नेटको तार पनि जलेको रहेछ भने नेटको तार पनि फेर्ने ।</td></tr>
</table>

सोलार चार्ज कन्ट्रोलर (MPPT Solar Charge Controller)

<table>
<tr><td rowspan="3">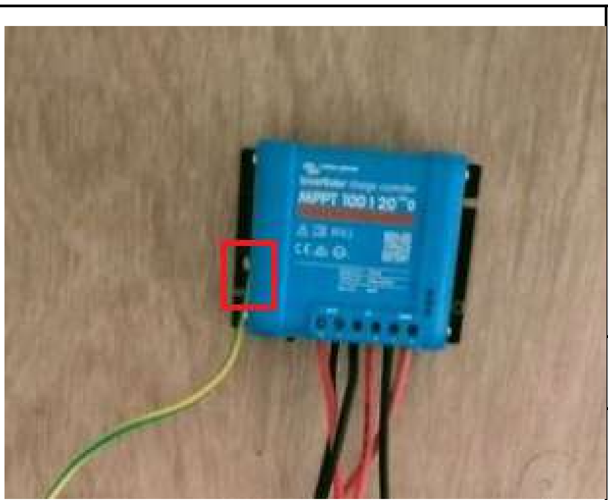</td><td>➔ एम.पी.पी.टि सोलार चार्ज कन्ट्रोलर (MPPT) को छेउबाट हरियो तार निस्किरहेको हुन्छ । यो हरियो तार अर्थिङ्ग(Earthing) को लागि भनेर राखिएको हुन्छ ।
➔ यो हरियो तार पनि जलेर कालो भएको हुन सक्छ ।</td></tr>
<tr><td>समाधान</td></tr>
<tr><td>➔ जलेको हरियो तार फेर्ने ।</td></tr>
</table>

एम सी बि (MCB)

- ➔ एम सी वि **(MCB)** हरु पनि जलेको हुन सक्छ ।
- ➔ एम सी वि **(MCB)** नजलेको जस्तो देखे पनि यसले काम नगरेको हुन सक्छ ।
- ➔ एम सी वि **(MCB)** बिग्रेको हो होइन पत्ता लगाउन हामीले मल्टीमिटर चलाउन पर्ने हुन्छ ।

➔ मल्टीमिटर चलाउनको लागि तलको प्रक्रिया हेर्नुहोस :

१	२
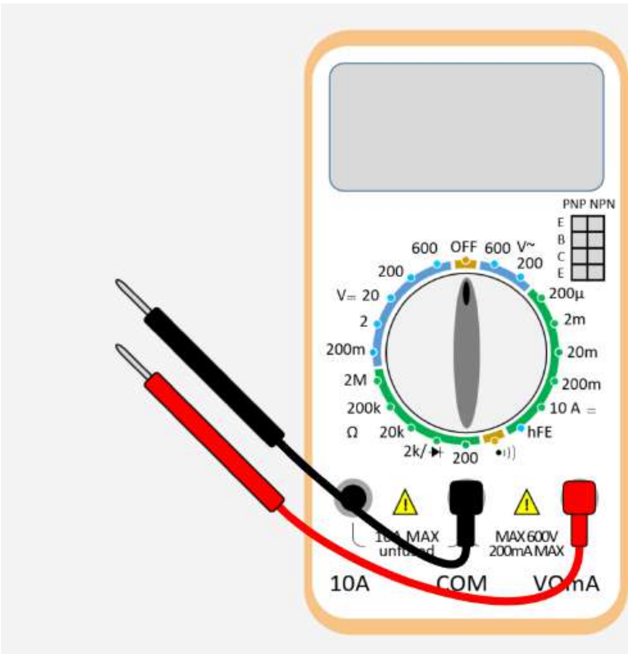	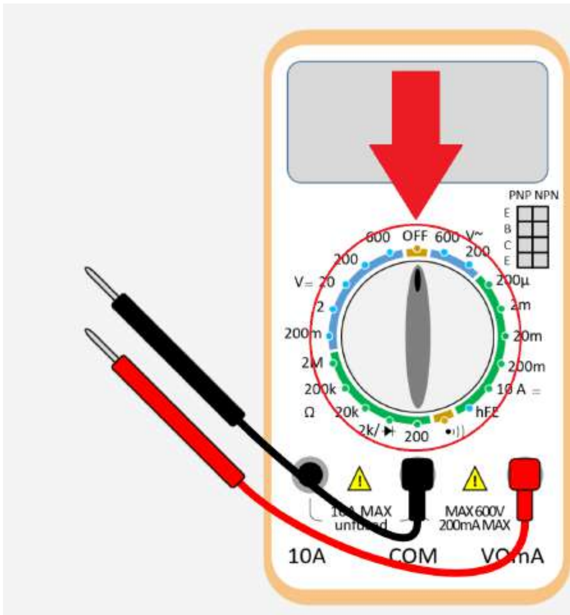

➔ पहिले सुरु हामीले बिचको सुइलाइ ठिक ठाउँमा घुमाएर राख्नुपर्ने हुन्छ ।

<table>
<tr><td>३</td><td>४</td></tr>
<tr><td>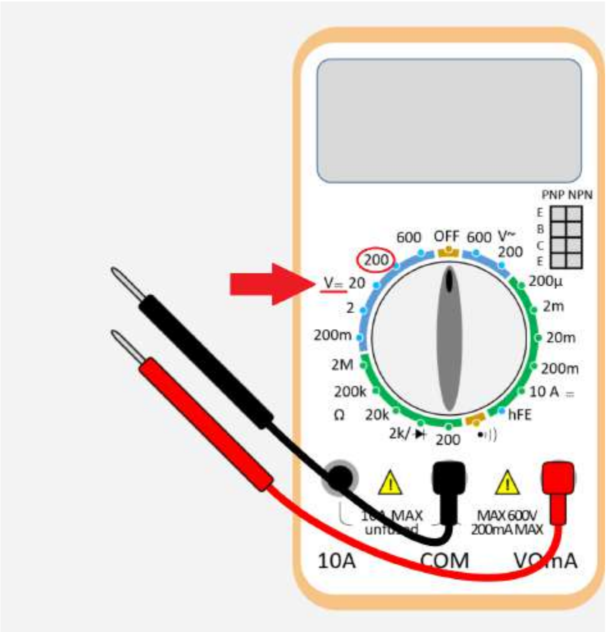
</td><td>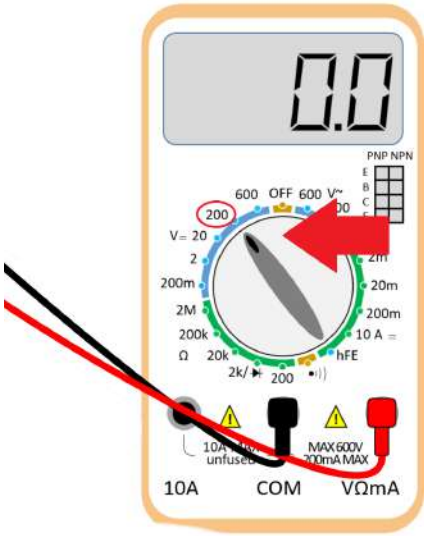
</td></tr>
<tr><td colspan="2">

➔ मल्टीमिटरमा २ ओटा **“V”** हुन्छ। एउटा V⎓ र अर्को V~ ।

➔ V⎓ ले सोलार ब्याट्री हरुको भोल्टेज नाप्छ भने V~ ले मेन-लाइनहरुको भोल्टेज नाप्छ।

➔ हामीले सोलार र ब्याट्रीहरूको भोल्टेज नाप्नु पर्ने कारणले पहिला यस्तो V⎓ खोज्नपर्यो।

➔ त्यसपछि सुइलाई V⎓ भएको **“२00”** मा घुमाएर राख्नुहोस्।

</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>५</td><td></td></tr>
<tr><td>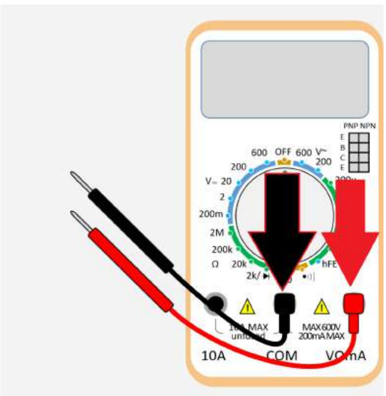
</td><td>

➔ अनि कालो तारलाइ **“COM”** (कम) लेखेको बिचको प्वालमा छिराउनुहोस र रातो तारलाई **“VmA”** लेखेको छेउको प्वालमा छिराउनुहोस।

</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>६)</td><td></td></tr>
<tr><td> </td><td>

➔ अब तपाईँले सोलार को एम सी वि **(MCB)** पत्ता लगाउनु पर्ने हुन्छ। सोलार को एम सी वि **(MCB)** कि देब्रे/बायाँ तिर वा बिचमा राखिएको हुन्छ। सोलारको एम सी वि **(MCB)** मा माथि **16DC** वा **40DC** लेखेको हुन्छ। बेट्रीको मा **40DC** वा **63DC** लेखेको हुन्छ। लोडमा **16 DC** लेखेको हुन्छ र सधै दायाँतिर राखिएको हुन्छ।
➔ यसरी एम सी वि **(MCB)** को नम्बर र ठाउँ हेरेर सोलारको एम सी वि **(MCB)** पत्ता लगाउनुहोस्।

</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>७.१) बिग्रेको अबस्था</td><td>७.२) नबिग्रेको अबस्था</td></tr>
<tr><td>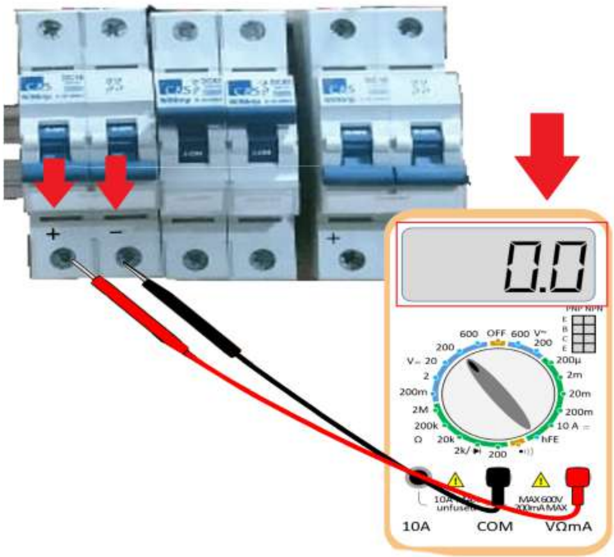
</td><td>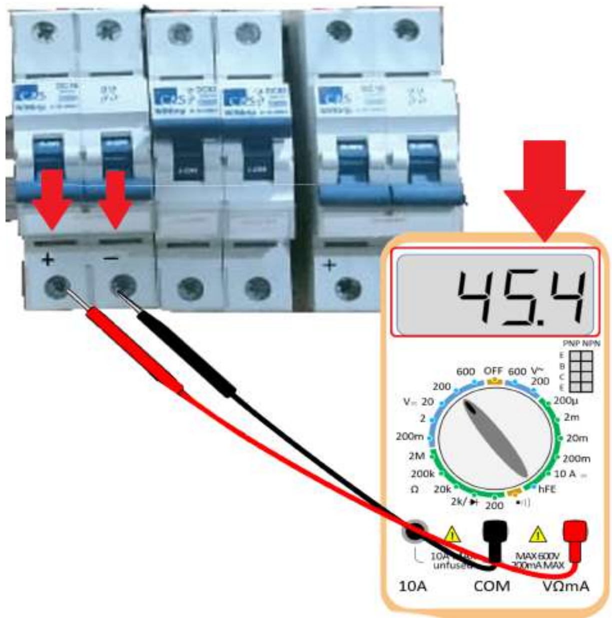
</td></tr>
<tr><td colspan="2">

➔ सोलारको एम सी वि **(MCB)** पत्ता लगाएपछि अब मल्टीमिटरबाट निक्लेको रातो-कालो सुइलाई त्यहाँको प्वालमा छिराउनुपर्ने हुन्छ।
➔ जहिले पनि एम सी वि **(MCB)** को तलको २ ओटा प्वालमा सुइ छिराउनुपर्ने हुन्छ।
➔ एम सी वि **(MCB)** तल जोड (+) र घटाउ (-) को चिन्ह हुन्छ। तपाईँले रातो सुइलाई जोड(+) चिन्ह भएको प्वाल र कालो सुइलाई घटाउ(-) चिन्ह भएको प्वालमा छिराउनुहोस्। सुइले प्वालमा अलि बल लगाएर घोच्नुहोला।
➔ यदि दुइटै सुइ छिराएपछि स्क्रिनमा नम्बर "**0**"(शुन्य) देखाइ रह्यो भने त्यसको मतलब एम सी वि **(MCB)** बिग्रेको छ र नयाँ एम सी वि (MCB) हाल्नु पर्दछ।

</td></tr>
</table>

➔ यदि दुइटै सुइ छिराएपछि स्क्रिनमा नम्बर **“0”(**शुन्य**)** बाहेक अरु नम्बर देखायो भने त्यसको मतलब एम सी वि (MCB) बिग्रेको छैन। प्राय नबिग्रेको एम सी वि (MCB) मा ४० देखि ५० सम्म नम्बर देखाउँछ।

एन्टिना (Antenna)

	➔ माथि राखेको एन्टिना **(Antenna)** छाता को पछाडी कालो वा खैरो जलेको देख्न सकिन्छ। ➔ एन्टिना बिग्रेको रहेछ भने नेट/ वाइफाई चल्दैन ➔ एन्टिना **(Antenna)** छातामा भएको नेटको तार पनि जलेको हुन सक्छ।
समाधान	➔ एन्टिना **(Antenna)** बिग्रेको तुरुन्त खबर गर्नुहोस् र नया एन्टिना **(Antenna)**को अनुरोध गर्नुहोस्।

टर्मिनल ब्लक (Terminal Block)

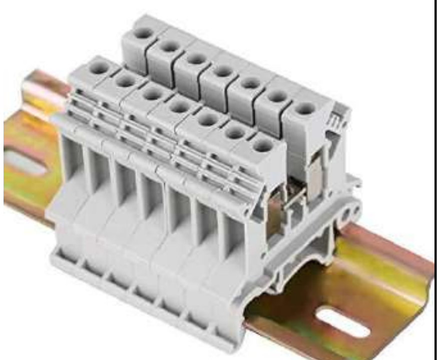	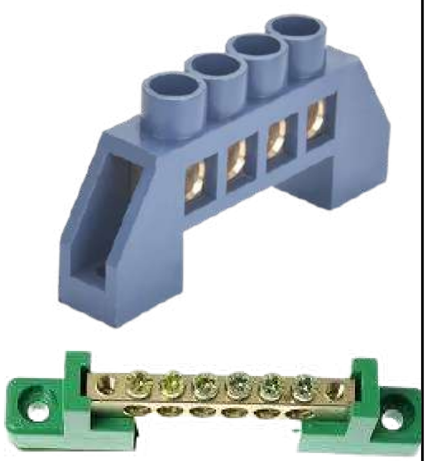	
➔ माथि देखाएका चित्रहरु सब थरी-थरी प्रकारका टर्मिनल ब्लक **(Terminal Block)** हुन् ➔ जता-जता यी टर्मिनल ब्लक **(Terminal Block)** छन् त्यहाँ जलेको छ कि भनेर हेर्नुहोस ➔ यहाँ पनि जलेर कालो वा खैरो रँग देख्न सक्नु हुन्छ । ➔ साथै यहा जोडेका तारहरु पनि जलेको हुन सक्छ।		
समाधान		
➔ जलेका टर्मिनल ब्लक **(Terminal Block)** र तारहरु फेर्ने।		